

๗

บ่มเพาะแม่ทัพธรรม

ภายหลังการพิจารณาธรรมชั้นละเอียดสุดจบสิ้นลงบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์
จังหวัดสกลนคร ก็ควรทำในพระพุทธศาสนาขององค์หลวงตาเป็นอันสิ้นสุด
การบำเพ็ญบารมีเพื่อประโยชน์ตนสมบูรณ์แล้วโดยประการทั้งปวง
ข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทา และความดีเด็ดเดี่ยวจริงจังของท่าน
ดึงดูดพระเณรและนักปฏิบัติให้เข้ามาศึกษาอบรมด้วย
ทำให้มีแม่ทัพธรรมที่ได้รับการอบรมจากท่าน
เกิดขึ้นในวงกรรมฐานจำนวนมาก

ทิวทัศน์มองจากวัดดอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร

เปิดวิมุตติธรรม

หลังจากผ่านเหตุการณ์ในยามดึกของคืนฟ้าดินถล่มบนเขาวัดดอยธรรมเจดีย์แล้ว รุ่งเช้าวันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๖ (วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๙๓) องค์หลวงตากี้ลงจากวัดดอยธรรมเจดีย์มาถึงวัดป่าสุทธาวาส เพื่อเข้ากราบบูชาสังเวชนียสถานระลึกบุญคุณพ่อแม่-ครูอาจารย์หลวงปู่มีผู้มีพระคุณสูงสุดของท่านพอดีในวันนั้นมิกกล้องถ่ายภาพ ท่านพระอาจารย์มหาทองสุกจึงมีเมตตาปฏิญญาจัดการให้ท่านถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก ดังนี้

“...ท่านอาจารย์มหาทองสุกท่านเอาพัดมาไล่ให้เลย ท่านถามว่า ‘เป็นยังไง เรียนหนังสือมาแทบล้มแทบตาย ได้เคยเห็นพัดมหาใหม่ล่ะ?’

คือเราไม่เคยสนใจกับสิ่งเหล่านี้ จึงเรียนท่านว่า ‘อ๊วย! กระผมไม่เคยสนใจกับมัน’

พอว่านั่นท่านก็ปุบปับวิ่งเข้าไปเอาพัดในห้องท่านมาตั้งก๊ีก ‘มหาบัว มาถ่ายรูป มหา

ทั้งคนไม่มีพัดยศติดบ่ามันมีอย่างหรือ เรียนมาแทบเป็นแทบตาย ต้องเป็นเครื่องหมายของทางโลกทางธรรมบ้าง’

ท่านว่าของท่านเองแล้วกุฏิกุจจัดการของท่านเอง ช่างเขามาที่นั่น ถ่ายรูปเดี๋ยวนั้นเลย ‘เฮ้อ! นั่งตรงนี้ นั่งให้เราถ่ายรูป ตั้งพัดยศไว้ข้างหลัง’

เราก็เฉยทำตามท่าน นี่เป็นพัดยศท่านอาจารย์มหาทองสุก เอามาให้เราถ่ายรูป...”

ที่วัดป่าสุทธาวาสแห่งนี้ยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับท่านคือเป็นสถานที่เปิดเผยความรู้ธรรมเห็นธรรมภายในใจแก่พระผู้ร่วมบำเพ็ญสมณธรรมมาด้วยกันตั้งแต่ครั้งอยู่กับหลวงปู่มี ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ดังนี้

“ท่านเพ็งนี่เองคือผู้ที่เราบอกเป็นคนแรกเมื่อเราพ้นจากสมมุติทั้งปวงแล้ว”

ที่ท่านให้ความเมตตาต่อพระอาจารย์บุญเพ็งเขมาภริโตะ เช่นนี้ก็เนื่องจากติดสอยห้อยตามานาน และในระยะที่หลวงปู่มียังมีชีวิตอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ท่านพระอาจารย์บุญเพ็งยัง

เป็นสามเณรอยู่ มีความขยันขันแข็งอดทนและใส่ใจในการทำงานดี ท่านจึงคิดสงสารว่า

“หากมีโอกาสได้ฟังธรรมอัศจรรย์ครั้งนี้จะเป็นกำลังใจให้ขันแข็งในการบำเพ็ญเพียรยิ่งขึ้น และจะเป็นที่แน่ใจตายใจว่ามรรคผลนิพพานนั้นมีจริง”

ด้วยเมตตาเช่นนี้ท่านจึงเรียกมาแล้วค่อยเปิดเรื่องว่า

“นี่! จะเล่าอันหนึ่งให้ฟังนะ ท่านเคยติดสอยห้อยตามผมมาเป็นเวลานานแล้ว แล้วคำที่ผมจะพูดเวลานี้ท่านเคยได้ยินได้ฟังไหม?”

จากนั้นท่านก็เล่าเรื่องบนวัดดอยธรรมเจดีย์
ในคืน ๑๔ คำให้ฟังจนจบแล้วจึงพูดขึ้นว่า
“พอฟังแล้วเป็นยังไงคำนี้ ท่านเคยอยู่กับ
ผมมาเป็นเวลานาน เคยได้ยินไหม? ผมเคยพูด
ให้ฟังไหม?”

พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตโต

องค์หลวงตาที่วัดป่าสุทธาวาส
ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต

พระอาจารย์บุญเพ็งตอบด้วยความ
ตื่นเต้นปีติในใจเป็นล้นพ้นว่า “โห กระผมไม่เคย
ฟังอย่างนี้มาก่อนเลย”

จากนั้นท่านเมตตาสอนพระอาจารย์บุญเพ็ง
ต่อไปว่า

“นั่นละ ให้ตั้งใจหนา อย่างนี้ละธรรม
พระพุทธเจ้าเป็น **อกาลิโก** มีเป็นพื้นฐานประจำ
ตลอดเวลา เป็นปัจจุบัน เอาให้จริงนะ นี่ได้เห็น
เสียแล้ว หายสงสัยทุกอย่าง หายสงสัย
พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หายหมดเลย
เป็นอันเดียวกันหมด

แล้วเรว่าอย่างนี้ เราไม่สงสัยพระพุทธเจ้า
อยู่ตรงไหนๆ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ตรงไหน
จิตกับธรรมนี้เป็นอันเดียวกันแล้ว กับพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายเป็นอันเดียวกันแล้ว ไม่แยก ไม่มีแยก

เป็นอันเดียวกัน”

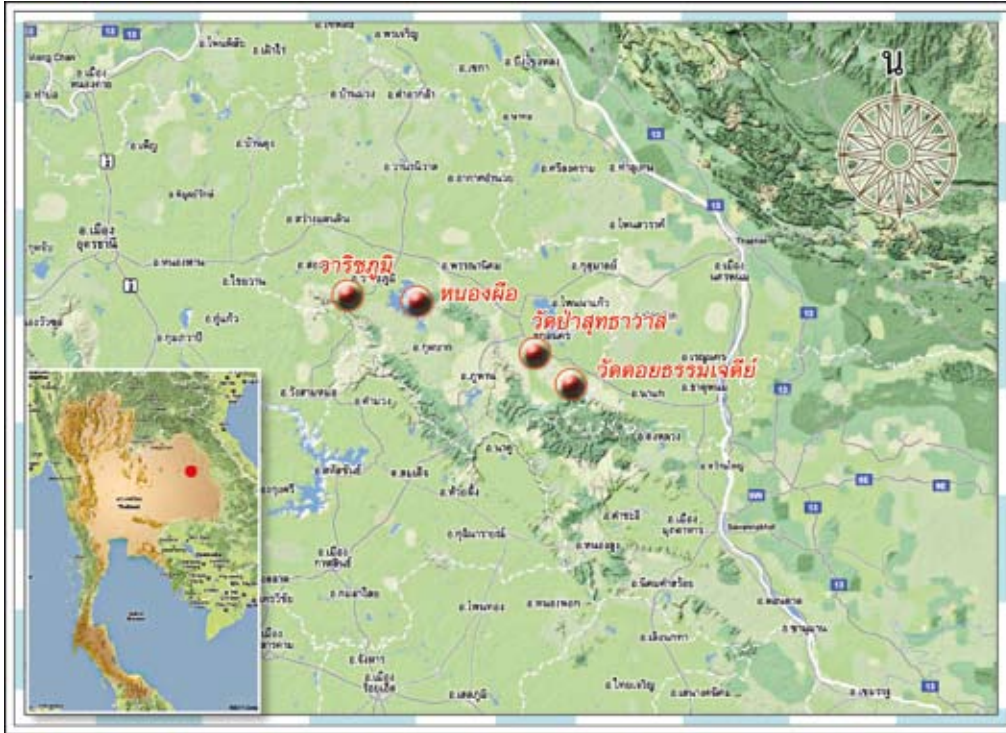
ต่อมาภายหลังพระอาจารย์บุญเพ็งผู้ฟัง
ธรรมครั้งสำคัญเปิดเผยถึงความรู้สึกในอดีต
ขณะที่ฟังนั้นว่า

“ตั้งใจรับฟังด้วยความเคารพบูชาอย่าง
สูงสุด ถึงแม้ว่าในระยะนั้นจะยังไม่เข้าใจใน
อรรถธรรมที่ลึกซึ้งละเอียดลอบได้ตลอดก็ตาม
ที แต่ก็ได้เก็บคำสอนที่ออกมาจากเมตตาธรรม
ของท่านไว้เป็นข้อระลึกและเป็นกำลังใจในการ
บำเพ็ญสมณธรรมอย่างมีวิสัยทัศน์ตลอดมา”

หลังจากพักรักษาตัวที่วัดป่าสุทธาวาสกับพระอาจารย์-
มหาทองสุกได้ ๒ คืน ท่านกับท่านพระอาจารย์-
บุญเพ็ง เขมาภริโต ก็ออกเดินทางไปที่อำเภอ
วาริชภูมิ บ้านนาเชือก ทุ่งเชือก ตั้งใจว่าจะเข้า
อยู่จำพรรษาในถ้ำแห่งนี้ต่อไป

วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร

แผนที่การจุดธูปและจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

เรามาแกจิ่งขึ้นไปหาเราที่ภูเขากำเภอวาริชภูมิ ก็ไปเล่าสภาพของวัดป่าหนองผือให้ฟังว่า

‘อ้อ! น่าสลดสังเวช คุณภาพหนองผือ เหมือนบ้านร้างวัดร้าง แต่ก่อนพระเถรเหลือองอร่ามๆ เต็มวัดตลอด มีหลวงปู่มั่นเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ประชาชนญาติโยมยิ้มแย้มแจ่มใส ทำบุญใส่บาตรเหมือนแดนสวรรค์อยู่ในบ้านหนองผือ

พอท่านหลวงปู่มั่นล่วงไปแล้ว เวลาที่นี่เหมือนวัดร้าง ชบเซาหมดเลย ยังเหลืออยู่แต่พระหลวงตา ๒-๓ องค์’

ฟังแล้วเราสะดุดใจอย่างแรง ไม่ถามไม่ตอบเลยพอกแกพูดอย่างนั้น แกก็เล่าธรรมดาก็กไม่รู้ว่าเราเอาจริงเอาจัง ไปสะดุดเราอย่างไรบ้าง พอกแกไปแล้ว ก็พิจารณาเต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงบุญถึงคุณของบ้านหนองผือ เวลานี้จะกลายเป็นวัดร้าง ยังไงกันนี้

พอตอนเช้า ฉันเสร็จแล้ว ตัดสินใจบอกท่านเพ็งว่า ‘ไป กลับหนองผือ’

‘เฮ้ กลับไปยังง้ออีก’ ท่านเพ็งนินย้อย่างนั้น ‘ท่าน..ไม่ได้ยินหรือ? เมื่อวานนี้เฒ่าทิดผานมาเล่าให้ฟังนั่นนะ’

เราเล่าให้ฟังเหตุผล ท่านก็เข้าใจทันที เพราะนั่งอยู่ด้วยกันในถ้ำ นี่แหละที่ตัดสินใจกลับไป จวนเข้าพรรษา พอไปถึงหนองผือตรงกับเดือน ๘ ขึ้น ๘ ค่ำ มีแต่พระแกๆ ๒-๓ องค์จริงๆ จากนั้น ๑๕ ค่ำ ก็ประชุมเข้าพรรษา

พอเห็นเราเข้าไป เรื่องก็กระจายออกไปข้างนอก พระเถรจึงพากันหลังไหลเข้าไป ปีนั้นจำพรรษาร่วม ๓๐ รูป ไล่เลี่ยกับปีพ่อแม่-

พรรษาที่ ๑๗

(พ.ศ. ๒๔๙๓)

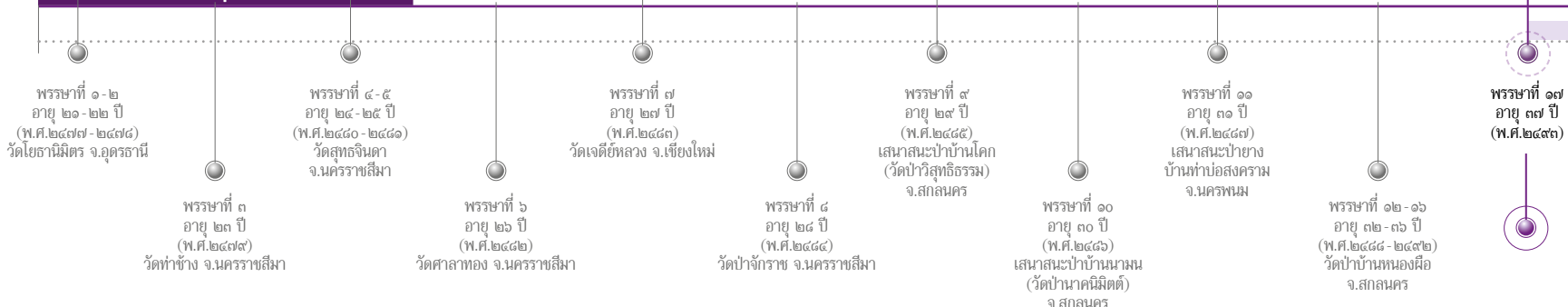
จำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ (ปัจจุบัน วัดป่าภูริทัตตติราวาส) ตำบลนาใน อำเภอรอดานานิคม จังหวัดสกลนคร

ย้อนกลับวัดป่าบ้านหนองผือ

เมื่อองค์หลวงตาและท่านพระอาจารย์บุญเพ็งเดินทางมาถึงถ้ำอำเภอวาริชภูมิ บ้านนาเชือก ทุ่งเชือก เพื่อเตรียมตัวเข้าจำพรรษาเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อได้พบโยมคนหนึ่งถึงกับทำให้ท่านต้องเปลี่ยนใจ ดังนี้

“...เผอิญผู้เฒ่าทิดผาน คนบ้านหนองกุงแกเคยไปหาเราที่วัดบ้านหนองผือบ่อยๆ ทราบว่า

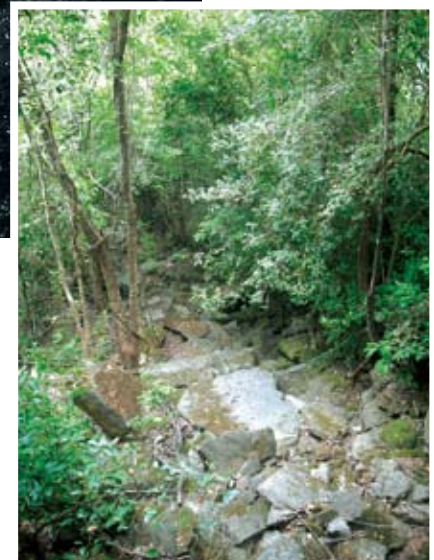
กาลานุกรม

ทิวทัศน์ที่มองลงมาจากถ้ำตาตาดวง อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร

บรรยากาศทางเดินบริเวณถ้ำตาตาดวง

ครูจารย์มั่นอยู่ ๓๕-๓๖ รูป พระเณรแน่นหนา มั่นคง ดูเหมือน ๒๘ หรือ ๒๙ องค์ นั้นละถึง กลับมา เพื่อสนองคุณชาวบ้านหนองผือ...”

ผู้เฒ่าทิดผานเป็นลูกศิษย์วัดป่าบ้านหนองผือ ได้เล่าความเปลี่ยนแปลงไปของวัดถึงกับทำให้ ท่านเกิดความรู้สึกสลดหดหู่ใจอย่างมาก จึงคิด ตัดสินใจกลับคืนในทันทีด้วยเหตุผลต่อไปนี้

“วัดหนองผือเป็นวัดที่ท่านอาจารย์มั่น จำพรรษาในวาระสุดท้ายของชีวิต และบ้าน หนองผือเองก็เป็นบ้านที่มีบุญมีคุณต่อ พระกรรมฐานมากมาย พระเณรมาเท่าไรๆ

สามารถเลี้ยงพระได้ทั่วถึงหมด ทั้งๆ ที่มีบ้าน เพียง ๓๐ หลังคาเรือนเท่านั้น บัดนี้กลายเป็น วัดร้าง เหมือนไม่มีใครเหลียวแล คล้ายกับว่า บ้านนี้เป็นเหมือนผ้าขี้ริ้ว มันสมควรแล้วหรือ? คุณมันเกินเหตุเกินผลไป”

องค์ท่านจึงตัดสินใจย้อนกลับมาจำพรรษา ที่นี้อีกทั้งที่เหลือเพียง ๗ วันจะเข้าพรรษาแล้ว บรรดาหมู่เพื่อนพระเณรที่หวังพึ่งพาอาศัย หวัง ได้รับคำแนะนำอรรถธรรมข้อวัตรปฏิบัติจาก ท่านก็เลยต่างย้อนกลับมาจำพรรษาที่นี่ด้วยกัน จำนวนมาก เลยกลายเป็นว่าในพรรษานั้นมี พระเณรอยู่ด้วยกันถึง ๒๘ องค์เป็นที่อบอุ่น เย็นใจแก่ชาวบ้านหนองผือเช่นเดิม

พ่อตาย พ่อยัง

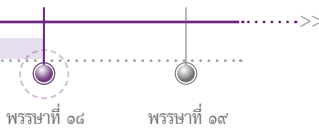
ย้อนมากล่าวถึงคุณยายผู้มีญาณหยั่งรู้ ที่มักมาสนทนาธรรมกับหลวงปู่มั่นบ่อยๆ ที่บ้าน หนองผือแห่งนี้ แกยังคงมีชีวิตอยู่แต่ก็ชราภาพ มากแล้ว เวลามาวัดแกจะค้าด้วยไม้เท้า มาครั้ง หนึ่งๆ ต้องพักถึง ๕ วัน ทั้งๆ ที่บ้านของคุณยายก็อยู่ไม่ไกลจากวัดนักคือราว ๑๐ เส้น กว่า

คุณยายแกส่งสารหลานชาย (ชื่อพูด) ซึ่งเคยอุปฐากหลวงปู่มั่นมาก่อน เกรงจะไม่ทราบถึงคุณธรรมของท่าน (หมายถึงองค์ หลวงตา) และอาจปรณนิบัติรับใช้ท่านไม่เต็มที่เท่าที่ ควร แกเลยแอบกระซิบหลานชายว่า

“ไอ้พูด! นี่นะ กูจะบอกให้มึงรู้ มึงอย่า พุดให้ใครฟังนะ มึงต้องรู้นะ มึงรู้แล้วยังว่า วัดหนองผือนี้ พ่อตายแล้วพ่อยัง มึงรู้ไหมพ่อ ตายแล้วพ่อยัง”

จากนั้นแกก็ชี้ไปที่องค์หลวงตา แกเรียก ท่านว่า “ท่านมหา” แกกระซิบหลานต่อว่า

“ท่านมหาบัว มาจำพรรษาที่นี่แล้ว องค์นี้ กับญาท่านมั่นเป็นอันเดียวกันนะ ให้มึงรู้เสีย ตั้งแต่นี้ต่อไปให้มึงรู้ ท่านมหาบัวครองวัดแทน ครองธรรมแทนแล้ว ครองทุกอย่างสมบูรณ์ เต็มที่แล้วนะ ให้มึงเคารพเหมือนกันกับ หลวงปู่มั่นนะ มึงอย่าปล่อย่อย่าวางนะ ให้มึง

วัดป่าบ้านหนองผือ ต.นาโง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

กุฎิหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ

คอยแอบปฏิบัติอุปัฏฐากท่านให้ดี เหมือนหลวงปู่มั่นนะ คุณธรรมอันเดียวกันเลย ไม่มีใครรู้ละ กุกระซิบให้มิ่ง มิ่งอย่าไปบอกใครนะ”

พระเณรที่วัดป่าบ้านหนองผือระยะนั้นต่างเห็นว่า คุณยายแก่ออกมาหาหลวงปู่มั่นอย่างไร แก่ก็ออกมาหาท่านแบบเดียวกันเหมือนกับสมัยที่หลวงปู่มั่นยังคงมีชีวิตอยู่ไม่ผิดกัน ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

“...หลวงปู่มั่นเสียไปแล้ว เราไปจำพรรษาที่นั่น แก่ก็ออกมาจากบ้านมาหาเราตอนเช้า จึงถามเก่าว่า ‘มานี่พักก็หน?’

แกตอบว่า ‘๕ หน’ ‘แล้วมาทำไม?’

‘ก็มันอยากมานี่’ แกพูดอย่างนั้นแหละ นิสัยแกพูด อย่างตรงไปตรงมา ‘มาอะไร?’

เราว่า ‘ก็มันอยากมานี่ ก็มาแหละ’

แกมาเรื่อยมาหาเรา... แกก็เข้ามาหาเรา พร้อมกับหลาน แต่ไม่คุยอะไรกับเรามาก เหมือนกับที่เคยคุยกับพ่อแม่ครูจารย์มัน... พอฉันเสร็จแล้วแกก็มา ขึ้นมาคุยธรรมะลั่นเลย

สนุกนะแกพูดธรรมะ พูดด้วยความรู้ คนไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน หนังสือตัวเดียวก็ไม่ได้นี่ แกพูดนี้ว่าเรื่องมาก พระเณรนี้รู้มเลย เวลาแกพูดมันน่าฟังทั้งนั้นนี่ พูดด้วยความรู้ออกในแง่ต่างๆ รู้พวกอินทร์ พวกพรหม พวกเทวาบุตรเทวดา...” ด้วยนิสัยของหลานชายที่ปิดความลับไว้ไม่อยู่ คำกระซิบของคุณยายจึงเป็นที่รู้กัน แม้กระทั่งตัวท่านเอง ดังนี้

“ไอ้หลานก็มากระซิบเราอีก เราถึงขบขันจะตาย แกกระซิบหลาน มิ่งอย่าบอกใครนะ ไม่บอกใครแต่ไปบอกหลวงตาบัวเสียเอง” (หัวเราะ)

ตาย ๙๙ %

ในพรรษานั้นวันหนึ่งมีโยมมาจากในเมืองได้นำยาถ่ายท้องมาถวายให้พระเณรในวัดฉัน จะด้วยเหตุผลใดนั้นท่านลืมนึกไปเสีย พระเณรองค์อื่นๆ เมื่อได้ฉันยานี้แล้ว ต่างก็ถ่ายท้องกันแบบปกติตามฤทธิ์ยาถ่ายทั่วไปที่เจ้าหน้าทีกำหนดไว้ จึงไม่มีอะไรผิดแปลก

แต่สำหรับท่านเอง หลังจากฉันไปได้ไม่นาน ผลปรากฏว่าท่านต้องถ่ายท้องอย่างหนักถึง ๒๕ ครั้ง อาเจียน ๒ ครั้ง ความรุนแรงถึงขนาดที่ว่าเศษอาหารนี้ พุ่งออกมาติดข้างฝา

เลยทีเดียว จนร่างกายอ่อนลงๆ อย่างรวดเร็ว แม้ว่าท่านจะฉันทยาแก้กันแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ฤทธิ์ยาขนาดนี้ได้ ดังนี้

“...มีคนนำยามาขาย ยาขวดแบบนั้นเราไม่เคยเห็นมาก่อน คนขายเขาว่าเขาอยู่กรมการแพทย์ โรงพยาบาลนครพนม บอกจนกระทั่งห้อง ๗ นี่ละเวลาเป็นเหตุแล้วมันไม่ลืมนะ

วันที่เขามา เราก็ปิดกวาดไปถึงศาลาพอดีเขาก็มาถึงนั้น เราปิดกวาดพอดีเสร็จเรียบร้อย แล้วก็เอาไม้กวาดไปวางไว้แล้วก็เลยขึ้นไปศาลา พอขึ้นไปเห็นเขาเปิดหีบออกมากระเปาะของเขานั้นละมียาหลายประเภท แต่ยาขวดนั้นมองไปบีบ มันสะเทือนใจทันทีทันใด

‘ไอ้ย! ยาขวดนี้ฉันไม่ได้นะ ใครฉันตายนะ’

เราว่าจันนะ รู้สึกเสียมารยาท เขาหน้าซัดแห้งไปหมดละ ที่เราไปว่าเขาอย่างนั้น จากนั้นแล้วเราก็อพยพพลิกใหม่ ‘ยาขวดนี้เป็นยาแก้อะไร’ เราถาม

‘ยาถ่าย ไม่เป็นอะไรละครับ พวกผมมียาห้าม’ พวกขายยามันกลุ่มคนแก่ง

เราจึงฉัน ก็ฉันธรรมดา พระองค์ละ ซ้อนๆ พระท่านถ่ายธรรมดา พอถึงสองทุ่ม เขาเอายาห้ามมาห้าม พระท่านก็หาย ไอ้เราก็ฉันเท่ากันกับเขา เวลายาห้ามมามันไม่ยอมหายซี ถ่ายเสียจนตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถึง ๘ โมงเช้า...

เรานั่งอยู่เชียงส้วม ถ่ายท้อง ๒๕ หน เกิดอาเจียนอย่างรุนแรง ๒ หน ความแรงของมันทำให้เศษอาหารพุ่งจากนี้ไปติดฝาโน่น ร่างกายอ่อนลงทันที มันจะตายอย่างเห็นได้ชัด อ่อนลงๆ อย่างรวดเร็ว แน่ะ มันสนุกพิจารณา กันสบายเลย ตอนมันจะไปจริงๆ แล้วความรับผิดชอบของร่างกายส่วนต่างๆ ที่อยู่ในตัวของเรานี้มันหดมาพร้อมๆ กัน ข้างล่างก็หดขึ้นมา อยู่กลางหัวใจนี้ ข้างบนก็หดลงไป ข้างซ้ายข้างขวาหดเข้ามาพร้อมกันเลย ลงไปตรงกลาง

ความรับผิดชอบของจิตที่ชานออกไปตามร่างกายส่วนต่างๆ นี่หดตัวเข้ามาอย่างรวดเร็วทีเดียว ตายไป ๙๙% เหลือเพียงเปอร์เซ็นต์เดียว แต่มันแปลกอยู่ขณะที่ไม่ล้ม

จากนั้นมากก็ปล่อยเลยหมด ร่างกายก็หมดความหมาย คือร่างกายเป็นเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนไปแล้ว หูนี้เลยหนวก ไม่ใช่หนวกไม่ใช่

บอดเสียแล้ว เลยนั่นไปแล้ว เป็นท่อนไม้ท่อนฟืน .. ประสาทส่วนต่างๆ ดับหมด เป็นเหมือนท่อนไม้ไปหมด

เวทนาของกายที่มันเป็นอย่างสาหัสสนั่น ก็พลันดับวูบ ไม่มีอะไรเหลือ

พอกายหมดความหมาย ทุกขเวทนาจึงหมดความหมาย ทุกขเวทนาจึงดับหมด นี่จึงได้เชื่ออย่างแนใจว่าคนเราเวลาจะตาย ถ้ามีสติทราบเรื่องของตัวเองอยู่อย่างชัดเจนแล้ว ขณะจะตายนั้นเวทนาต้องดับหมด อันนี้มันดับ ขณะที่เวทนาดับหมด .. ยังเหลือแต่ความรู้อันเดียวเท่านั้น ความรู้นั้น เราก็พูดไม่ถูกนะ คือตอนที่มันผ่องใส เราก็รู้ว่ามันผ่องใส แต่ก่อนรู้กันทุกระยะๆ แต่ตอนนั้นคำว่า “ผ่องใส” หรือ “เศร้าหมอง” มันไม่มี ..

ทั้งๆ ที่ทุกขเวทนาอย่างสาหัส พอถึงขั้นจะไปจริงๆ แล้ว ความรับผิดชอบในความรู้สึกนี้มันหดตัวเข้ามา วูบเดียวเท่านั้นพร้อมกันหมดเลย เข้าไปอยู่ตรงกลางนี้ ตรงกลางนี้ก็สักแต่ว่ารู้นะ จะว่าเป็นจุดเป็นต่อมแห่งผู้รู้อย่างนั้น อย่างนี้ไม่มี พูดได้แต่ว่า “สักแต่ว่ารู้” เท่านั้น แล้วทุกขเวทนาดับ อะไรดับ ร่างกายดับหมด จากความรู้สึกของกายเองและความรู้สึกของทางประสาท จิตก็เป็นจิต ทุกขเวทนาจึงดับพร้อมกันเลย ..

พอมันมี “สักแต่ว่ารู้” เท่านั้น สังขารมันยังใช้ได้อยู่ นะ ความปรุงของจิตยังใช้ได้อยู่ ทั้งๆ ที่ตา หู จมูก ลิ้น กายทุกส่วน มันหมดความหมายกลายเป็นท่อนไม้ท่อนฟืนไปหมดแล้ว แต่ทำไมสังขารนี้อยู่ในวงชั้นมันปรุงได้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามันปรุงได้ แต่ความปรุงอันนี้หรือมันเกี่ยวกับจิต เพราะปรุงออกมามันก็ออกมาจากจิต สัญญาก็ออกมาจากจิต

ตอนมันหดเข้ามาแล้วเรียบร้อยหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือนยังเหลือเปอร์เซ็นต์เดียว เรียกว่า ๙๙% ก้าวเข้ามาถึง ๙๙% พอ ๑๐๐% ก็ติดฟุ้งออกเลย ประโยคหลังประโยคสุดท้ายก็จิตเคลื่อนออก แต่นี้ยังไม่เคลื่อนแต่มันปรุงได้ทั้งๆ ที่มีแต่ความรู้ที่สักแต่ว่ารู้

แล้วมีอันหนึ่งปรุงถามขึ้นมาว่า *‘หือ! จะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ?’*

องค์หลวงตาซึ่งบอกบริเวณกุฏิของท่านเมื่อครั้งจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ

มันปรุงตอบว่า *‘เฮ้อ! ไปก็ไป’*

พอกำหนดจิตลงเหมือนกับว่าจะเสริมให้มันไป จะช่วยให้มันไปเลย *‘เฮ้อ! จะไปก็ไป’* มันก็ตั้งท่าไป ตั้งหน้าไป แต่แล้วมันกลับไป สนับสนุนกัน มันก็เลยเป็นพลังอันหนึ่ง พอจ่อจิตเข้าไปตั้งท่าจะไป จ่ออยู่กับผู้รู้เท่านั้น ความรับผิดชอบของจิตนี้ชานออกไปอีก แทนที่มันจะไปกลับไม่ไป .. ด้วยอำนาจพลังของจิตที่กำหนดจะไปนี้ เลยเป็นพลังทำให้จิตมันชานออกไปอีก ให้รับรู้ในสิ่งต่างๆ ในส่วนต่างๆ ของร่างกาย .. ทางนี้ก็ขึ้นมา ทางนั้นก็ลงไป ข้างล่าง ลงไปทั่วสรรพางค์ ออกทั่วสรรพางค์ ร่างกายอย่างรวดเร็วเลย

‘หือ? ไม่ไปหรือ? ไม่ไปก็อยู่ซี’ ว่าจัน

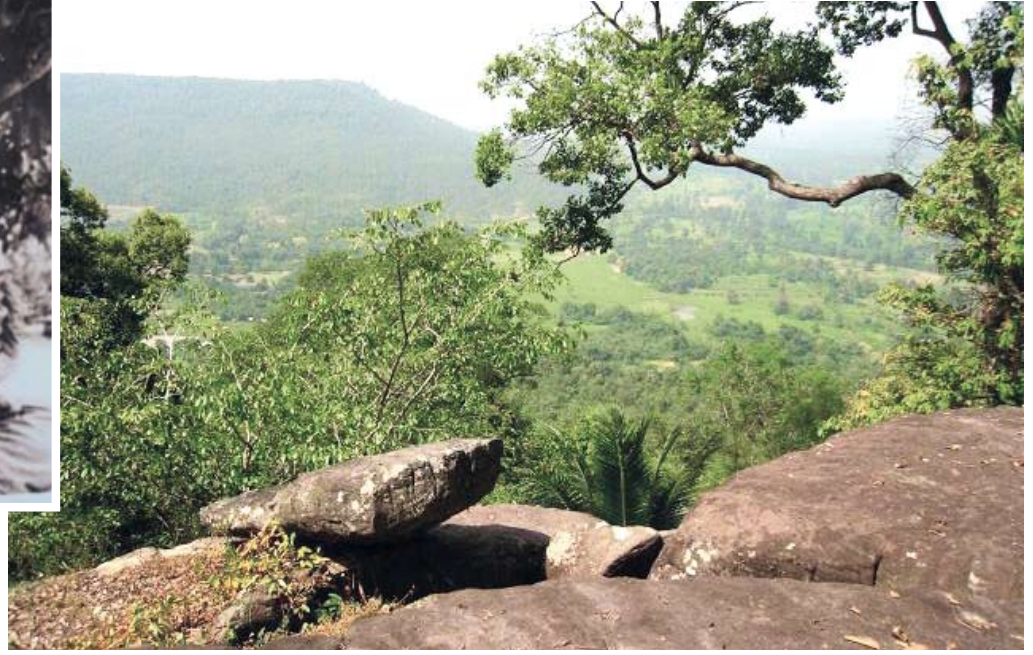
มันไม่เห็นเสียตายทิ้งทวงอะไรเลย เอ! มันก็คิดได้นี่นะ มันแปลกอยู่นะ สังขารนี้มันปรุงได้

แน่ะ เป็นอย่างนั้นไม่ลืมนะ ความรู้สึกของเจ้าของเป็นอย่างนั้นจริงๆ คิดอย่างนั้นด้วยเวลาจะไป *‘จะไปจริงๆ เทรอ เฮ้อ! ไปก็ไปซี’* กำหนดบิ๊บเพื่อจะช่วยให้มันไปเสีย คือไปอย่างหายห่วงพุดง่ายๆ ไม่ได้สงสัยอะไรนี่ ระยะเวลาที่เราไม่ได้สงสัยอะไรแล้ว ..

หลวงปู่ศรี มหาวิโร

เทือกเขาภูพาน อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พุดตามความจริง เวลานั้นมันจะมาประกาศความจริงให้เราเห็น อยู่ชั้ ตอนจะตายนี้ก็ไม่เห็นมันกลัวอะไร มันตามรู้กันทุกระยะๆ จนกระทั่งถึงว่าหมดทุกขเวทนาที่เป็นอย่างสาหัสขนาดถึงขั้นจะตาย มันก็รู้ของมัน อยู่ตลอดเวลา ไม่พลังไม่เผลง จนทุกขเวทนาในร่างกายนี้ที่เป็นสาหัส ดับจนหมด เพราะความรับผิดชอบของจิตมันหดตัวเข้ามาวบเดียวเท่านั้น ทุกขเวทนาจึงเป็นอันว่าดับไปพร้อมกันกับความรับผิดชอบทางด้านร่างกาย

‘เฮ้อจะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ? เฮ้อไปก็ไป’

ยังเหลือแต่ความรู้เท่านั้น กำหนดบับเข้าจุดความรู้นั้น ไม่ถึงนาทีนะมันชานออกไปอีก พอความรู้มันชานออกไปทั่วสรรพางค์ร่างกายแล้ว ทุกก็เริ่มรู้เริ่มได้ยินเสียง ตาฝ้าฟางก็เหมือนกับมองเห็น ความรู้สึกทางส่วนร่างกายก็รู้ พอความรับผิดชอบมันออกไปสู่วัยวะส่วนต่างๆ ประสาทส่วนต่างๆ มันก็รับทราบของมัน ... ทีนี้ทุกขเวทนาจึงเริ่มขึ้น ก็สาหัสเหมือนอย่างที่เคยเป็น สาหัสมันก็สาหัสในส่วนร่างกายต่างหาก ไม่ได้สาหัสในจิต ไม่ได้เข้าถึงจิต จิตเป็นปกติอยู่อย่างนั้นธรรมดาๆ ...

นี่ก็ทำให้คิดเหมือนกันว่าคนเราถ้ามีสติดีๆ จะทราบเวลาตาย คนเวลาจะตายจริงๆ เวทนาจะดับหมด เวทนาไม่มีเหลือ จิตถึงจะเคลื่อนตัวออก...”

จากนั้นอาการป่วยของท่านก็ค่อยทุเลาลงๆ กำลังวังชาก็เริ่มฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับและกลับคืนจนเป็นปกติในที่สุด

หลวงปู่ศรีติดตามจุดงค์

หลวงปู่ศรี มหาวิโร วัดประชาคมวนาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ได้กล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ในตอนหนึ่งของประวัติว่า

“...ปลายปี ๒๔๙๓-๒๔๙๔ เราได้ติดตามท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน จุดงค์ท่องเที่ยวกรรมฐาน เดินทั้งวันจนค่ำแต่ว่าท่านไม่ได้สะพายของหนัก เราสะพายช่วยท่าน แม้ลำบากแต่ก็เต็มใจเพราะคิดว่า

‘เรามาสู้งศกรรม สงครามโลกแต่ไม่ใช่โลกข้างนอก โลกในตัวเรา ชั้นนี้โลก คือโลกชั้นนี้ถ้า ถ้าผู้ใดชนะตนท่านเรียกว่า ดึกว่าชนะสงครามภายนอกหลายเท่า โลกที่เขาใช้อาวุธยุทธภัณฑ์ฆ่ากันเป็นอีกพวกหนึ่ง แต่ปัญหาของเราโลกอันนี้ชั้นนี้โลกสู้กับอำนาจฝ่ายต่ำที่มันดึงเราลงไปทางต่ำ ภาษาธรรมะท่านเรียกว่ากิเลส’

ในสมัยครั้งกระโน้น สมัยเมื่อไปอยู่ป่าอยู่เขา เราจะไปอาศัยอะไรๆ มันก็แสนจะยาก ต้องเอากระบอกไม้ไผ่แทนถ้วยแก้วและกา น้ำไปมาสะดวกดี ไม่ต้องระมัดระวังเพียงแต่รักษา

เครื่องอัฐบริวารเท่านั้นอย่างอื่นไม่ต้องเกี่ยว หมายความว่าไปอย่างง่ายๆ ไม่ต้องกังวลในเรื่องอื่นๆ มาพิจารณาถึงตัวเรานี้ก็ถึงใจเราให้มากขึ้น ถ้าเรามีสติจดจ่ออยู่ตลอด ไม่นานก็จะเกิดความสงบได้สงัดง่าย ในระยะนี้จำเป็นเหลือเกินที่เราจะพยายามให้มันเกิดขึ้น

รู้จักเรื่องของตัวเอง จึงจะมีความเมตตา สงสารตัวเองเกิดขึ้นในจิตใจของเรา ถ้าจิตใจไร้รสของธรรมะสักอย่างหนึ่ง พอคิดถึงการกระทำซึ่งเราได้กระทำมาตั้งแต่เรารู้เพียงสามาตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ จะเกิดสงสารตัวเองจนน้ำตาไหลว่าการกระทำหรือความคิดความเห็นมาแต่ก่อน

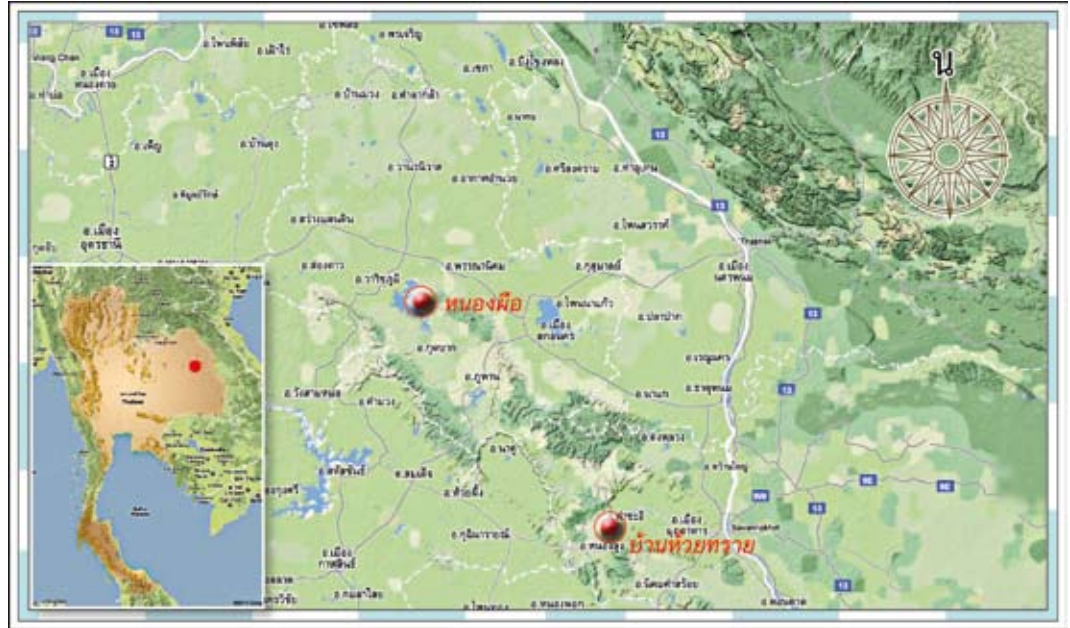
‘โอโย!...น่าสลด น่าสังเวช ห่างกันเหมือนฟ้ากับดิน’

เมื่อเราดำเนินจิตไปสูงเท่าไร ก็ยิ่งเห็นความเหลวแหลกของจิตที่มันเป็นมาแล้วแต่หนหลัง จิตใจก็หยั่งไปสู่ถึงคุณธรรมได้อย่างดูดีมี ธรรมะมากเท่าไร จิตใจก็ยิ่งบริสุทธิ์ ผุดผ่องมากขึ้นเท่านั้น...

เราได้ติดตามท่านอาจารย์มหาบัวจุดงค์ไปทางบ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม* และได้อยู่จำพรรษา ๑ พรรษา...”

* อำเภอคำชะอียังขึ้นอยู่กับจังหวัดนครพนม ระยะนั้นยังไม่มีจังหวัดมุกดาหาร

แผนที่การจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงเวลานั้น

พรรษาที่ ๑๘ - ๒๑

(พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๔๙๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย
(ปัจจุบัน วัดป่าวิเวกวัดนาราม)
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

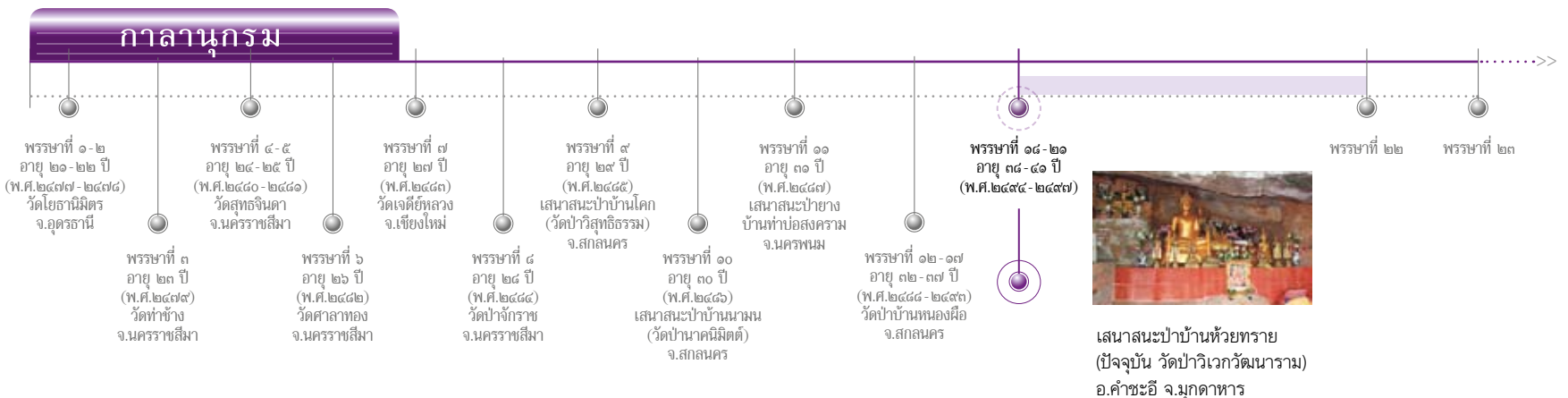
กรรมฐานยุคห้วยทราย

ภายหลังหลวงปู่มั่นเข้าสู่นิพพาน องค์หลวงตาได้เข้าจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือได้ ๑ พรรษา จากนั้นท่านก็ไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อยู่ถึง ๔ ปี พระเณรก็หลังไหลติดตามไปอยู่ด้วยมากมายตามบ้านเล็กบ้านน้อยแถบนั้น แต่ที่อยู่ในสำนักของท่านจริงๆ มีประมาณ ๑๐ กว่าองค์ องค์หลวงตากล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงนี้ว่า

“เราไปอยู่ห้วยทรายถึง ๔ ปี ห้วยทรายสงบดี อยู่ดีนเขาบ้านห้วยทรายอยู่ทางด้านตะวันออก ภูเขาอยู่ทางด้านตะวันตก วัดอยู่ทางทิศเหนือของภูเขา จำพรรษาปีแรกเราขึ้นไปจำพรรษากับ**เณรภูบาล** (ต่อมาศึกษาจบมหาเปรียญ) ให้หมู่เพื่อนอยู่ข้างล่าง เราขึ้นไปอยู่บนภูเขา

อดีตสามเณรภูบาล

บริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งกุฏิขององค์หลวงตาสมัยนั้น

บริเวณที่เคยเป็นห้องน้ำขององค์หลวงตาสมัยนั้น

มันใกล้ๆ กัน พอถึงเวลาที่จะประชุมก็ลงจากภูเขาไปประชุมที่วัดตินเขา เราเป็นผู้เทศน์แหละ อาจารย์มหาบุญมี ท่านอยู่วัดข้างล่างเราอยู่ข้างบน .. ทางผ่านแต่ก่อนไม่มี ลงจากภูเขา ก็เข้าวัดตินเขา...

องค์หลวงตาสงเคราะห์พระเณรด้วยการเทศนาอบรมสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่จริงจังเข้มงวดทั้งธรรมวินัยทั้งข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ และเทศน์ให้กำลังใจในการบำเพ็ญเพียรจนพระเณรหลายต่อหลายรูปรวมทั้งฆราวาสเกิดผลภาวนาประจักษ์ใจขึ้นเป็นลำดับ

หลวงปู่ศรี มหาวีโร วัดประชาคมวนาราม (ป่ากุง) จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพระอีกรูปหนึ่งที่จำพรรษาอยู่ในช่วงเวลานั้นได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือประวัติว่า

“...ท่านอาจารย์มหาบัว ท่านอยู่ในวัยหนุ่ม ร่างกายแข็งแรง ปราดเปรียว ทำความเพียรเป็นแบบอย่างในทุกอิริยาบถ เป็นที่พึ่งอันมั่นคงของพระเณรเหมือนอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งลาปีก่อนปีที่ท่านจะนิพพานว่า ‘เมื่อเราตายให้หมู่เพื่อนพึ่งมหาบัว’...”

ในสมัยนั้นสมณะสันโดษมาก กระโถนใช้กระบอกไม้ไผ่ เสนาสนะกุฏิกันด้วยใบตองและ

ฟาง แม้กุฏิท่านอาจารย์มหาบัวเองก็ยังเป็นฟางมุงด้วยหญ้าคา ประตูหน้าต่างทำเป็นวงฝาแถบตองผลักไปมา หรือเวิกออกแล้วก็ค้ำเอา

ข้อปฏิบัติที่ท่านถือเคร่งในยุคนั้นคือ ปฏิบัติอย่างหยาบๆ ห้ามนอนก่อน ๔ ทุ่ม ถ้าใครนอนก่อน ๔ ทุ่ม ต้องตื่นขึ้นมาทำความเพียรก่อนตี ๔ ถ้าผิดจากนี้ ได้ตักเตือนถึงสามครั้ง ถ้าทำไม่ได้ท่านจะไล่หนีจากวัดทันที

พระกรรมฐานยุคห้วยทรายโดยท่านอาจารย์มหาบัวเป็นผู้นำ ปฏิปทาถอดแบบมาจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยุคหนองผือทุกอย่างท่านดีและเช่นพระเณร โดยมีเห็นแก่หน้า พากเพียรเป็นอย่างมาก วันคืนที่ผ่านไปล้วนแต่ประกะอบจิตตภาวนาในอิริยาบถทั้ง ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน ประกะอบความพากเพียรด้วยสติปัญญาตลอด

มองไปทางด้านใดเห็นพระเณรต่างเร่งความเพียร เหมือนว่าจะสิ้นกิเลสกันไปหมดทุกคน กิริยาแห่งความซื่อเกียจซื่อคร้านไม่มีให้เห็นทุกรูปทุกนามต่างก็เร่งความเพียรเหมือนจะสิ้นกิเลสในวันนี้หรือพรุ่งนี้...”

การแสดงธรรมภาคจิตตภาวนาขององค์หลวงตาในช่วง ๔ ปีที่ห้วยทรายนี้ นอกจากท่านจะแสดงธรรมอบรมพระเณรที่อยู่จำพรรษาร่วมกับท่านแล้ว ยังเปิดโอกาสให้พระเณรที่อยู่ในบริเวณโดยรอบเข้ามาร่วมฟังธรรมด้วย หนึ่งในนั้นคือท่าน**พระอาจารย์มหาบุญมี สิทธิโร** ซึ่งองค์หลวงตากล่าวยกย่องคุณธรรมของท่านไว้ว่า

“อาจารย์มหาบุญมีนี่ท่านไปอยู่ห้วยทรายกับเรา ท่านแก่พรรษากว่าเรา ดูเหมือน ๒ พรรษา ท่านเรียนเป็นเปรียญหลังเรา แล้วก็ออกปฏิบัติหลังเรา เราก่อนก่อน ท่านมาก็มาอยู่กับเราห้วยทราย ท่านออกมาทีแรก ท่านมาฝึกหัดทางด้านภาวนา

‘ที่นี่จะออกภาวนาแล้ว’

ท่านว่าอย่างนั้น ท่านออกมาอยู่ห้วยทราย

พระอาจารย์มหาบุญมี สิทธิโร วัดป่าวังเลิง จังหวัดมหาราชคาม

เราอยู่บนเขากับเณรหนึ่ง ให้ท่านอยู่กับพวก
พระอยู่ทางตีนเขาทางนั้น ท่านเป็นตุ๊กตาเลย
นะ ท่านไม่ถือเนื้อถือตัว ท่านมอบให้เราหมด
ท่านบอกว่าท่านเป็นพระอาคันตุกะเพียงมา
อาศัยเท่านั้น มาอาศัยก็มาอาศัยท่านอาจารย์
บอกตรงๆ เลย มาอาศัยท่านอาจารย์เพื่อจะ
อบรมทางด้านจิตตภาวนา ท่านเอาจริงๆ ..

คุ้นกันมากกับเรานะ เพราะท่านเคยอยู่
กับเราแล้ว จะเรียกตามหลักธรรมชาติอย่าง
พระโฏฐิตะกับเณรนั้นก็ไม่มีผิด ท่านถือเราเป็น
อย่างนั้น ท่านเคารพมาก แต่ท่านเป็นอาวุโส
ท่านเคารพในทางด้านธรรมะธัมมิ์ ทางพระวินัย
เราเคารพท่าน เพราะพระวินัยมีอาวุโสกันแต่
ธรรมะไม่มี ถือคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ท่านนับถือ
มากทีเดียว”

เข่นหนัก ด้วยอรรถธรรม

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร
วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร เป็นองค์หนึ่ง
ที่ได้อยู่อาศัยในพระอารามนี้ หนังสือประวัติย่อ
ของท่านพระอาจารย์สิงห์ทองได้กล่าวถึง
ความจริงจังขององค์หลวงตาต่อพระเณรยุค
บ้านห้วยทรายว่า

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

พระโฏฐิตะ ไบลานเปล่า

“...พระโฏฐิตะ พระพุทธเจ้าท่านเห็นนิสัยของคณิสามารถที่จะบรรลุตถธรรม พระโฏฐิตะกำลังเพลิน
สอนอรรถสอนธรรมให้โลกสงสารอยู่ พอไปหาท่านก็ใส่ปัญหาเลย ‘โฏฐิตะ’

โฏฐิตะ แปลว่าไบลานเปล่า เรียนเปล่าๆ หัวโล้นเปล่าๆ บวชเปล่าๆ กินข้าวชาวบ้านเปล่าๆ
เข้าใจไหม มีแต่เปล่าๆ โฏฐิตะ ท่านก็สะดุดใจก็เลย พระพุทธเจ้าเทศน์โฏฐิตะไบลานเปล่าๆ เท่านั้น
ท่านต้องเล็งเห็นนิสัยของเรา ท่านหยั่งไปทางเป็นมงคลนะ ..

พอกลับมาถึงวัดเตรียมของไปกลางคืนเลย สำนักไหนๆ สำนักกรรมฐาน ครูบาอาจารย์องค์
ใดที่เด่นด้วยอรรถด้วยธรรมจริงๆ ภายในใจ แล้วบึ่งเข้าไปหาองค์นั้น ที่นี้ในวัดนั้นมีแต่พระอรหันต์ จน
กระทั่งถึงเณรน้อยก็เป็นอรหันต์ อยู่ที่นี่ ๔-๕ องค์สำเร็จทุกองค์ .. ไปถึงก็เข้าหาพระเถระ มหาเถระ
เรื่อยมาๆ จนกระทั่งสุดเณรสุดท้าย ไปถึงองค์ไหนที่ว่า

‘อ้อย ผมเพิ่งบวชมาผมไม่รู้ภาษาอะไร นี่ท่านรู้นิสัยแล้ว’

ว่างั้น เณรน้อยก็เณรน้อยอรหันต์ โง่เมื่อไร .. เณรน้อยไม่ใช่ขอนขุง บางรายพระไปตบหัวเณร
ไม่ยอมสีกหรืออึ้งว่างั้นนะ เรียกขงนะ ไม่ยอมสีกหรือเณร ไปตบหัวเล่นนะ เณรก็บอกว่าไม่ยอม
สีกก็ว่างั้น ก็เป็นอรหันต์แล้วสีกไปหาอะไร สีกไปหาขอนขุงนี้เหรอ ขอนขุงที่กำลังตบหัวอยู่นี้เหรอ
เณรเป็นอรหันต์ พระเป็นพระปฤชณ นี่เป็นปฤชณไปเคาะหัวพระอรหันต์ แต่กัคตินะละ พอมาทราบ
ทีหลังแล้ว อ้อย เห็นโทษจริงๆ นะ กลับไปขอขมาเณรนะ เณรก็เฉย ก็เป็นอรหันต์จะไปอะไรกับใคร
เณรก็ไม่ว่าอะไร ไปตบหัวเณร คือมันน่ารัก... นี่ขอนขุงไปเคาะทองคำทั้งแท่ง มันเป็นอย่างนั้น มีใน
ตำรา แล้วก็ไปขอขมาเณรนะ ..

ที่ว่าพระโฏฐิตะนะกายตัวเป็นลูกศิษย์ เป็นลูกศิษย์จริงๆ เณรนั้นเป็นเหมือนมหาเถระ
โฏฐิตะองค์นั้นก็เหมือนสามเณรน้อยตามหลังเลยนะ ท่านจริงจังมาก ถ้าลองลองอย่างนั้น เณรหา
อุบายวิธีทรมานทุกอย่างนะ นั่นเห็นไหม เณรอรหันต์นะ หาอุบายวิธีทรมานดูที่ฐิฆมานะจะมีอะไรบ้าง
บางทีให้ครองผ้าดีๆ แล้วบอกว่า ‘ผมอยากได้อันนั้นในกอไผ่’

กอไผ่หนามๆ นั่นนะ ให้ครองผ้าเสียก่อนให้ไปเอา พอจะเข้าไปถึง ไปจริงๆ นะ ไปกอไผ่เข้าไป
ให้บุกเข้าไป พอไปถึงจริงๆ เอาละผมไม่เอาแล้ว เณรทรมาน บางทีครองผ้าดีๆ จะให้ไปเอาอะไรในน้ำ
อยากได้อะไรในน้ำนั้น ครองผ้าดีๆ ก็ลงไป ครั้นพอผ้าจะเปียกให้ขึ้นมาเสีย ก็หาอุบายวิธีดูที่ฐิฆมานะมี
หรือไม่มี พอเห็นว่าจริงจังไม่มีที่ฐิฆมานะเณรก็เลยเริ่มสอน

พอเณรสอนจนท่านถึงธรรมขั้นสูง เพื่อเป็นการให้เกียรติพระโฏฐิตะที่ท่านเป็นเถระ เณรก็เลย
พาพระโฏฐิตะนี้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า นั่น ให้เกียรตินะ

พอไปถึงพระพุทธเจ้า ‘เป็นยังไงเณร ลูก
ศิษย์ของเธอเป็นยังไง’

‘อ้อย หายาก หาอย่างนี้หายาก’

เวลาจะเข้าด้ายเข้าเข็มจริงๆ ก็มอบ
ถวายพระพุทธเจ้าให้พระองค์สอน เณรก็
หลบก็เพื่อให้เกิดเกียรติพระเถระ ไปสำเร็จกับ
พระพุทธเจ้า เณรสอนเรียบร้อยแล้วนะ
จวนแล้วก็ไปหาพระพุทธเจ้า

พระองค์ก็ทรงสอนสำเร็จเป็นพระ
อรหันต์ขึ้นมา นี่เป็นอย่างนั้นละ ท่านถือ
เนื้อถือตัวเมื่อไร ...”

ตัดตัวเอง

“...ณเรมองที่วัดห้วยทราย เราไม่ลืม ฟังเสียงตุ๊บ กลางคืนประมาณ ๓ ทุ่ม เรากำลังจะออกจากสมาธิ ฟังเสียงตุ๊บเสียงดังหนักด้วยนะ ‘เฮ้ มันเสียงอะไรนี่’

เราอยู่กุฏิได้ยินเสียง ไม่นานได้ยินเสียงพุ่มพิมๆ พุดกันพุ่มพิมๆ มา ‘มีเรื่องอะไรนี่’

เราเลยลงไปดู ‘เป็นอย่างไร’ ‘ณเรมองตักกุฏิ’ มันคืออะไร มันถึงตัก’

‘ที่แรกนั่งอยู่ข้างในมันง่วงนอน ทีนี้เอา..ตัดมัน มานี้ก็มานั่งอยู่ข้างนอก นั่งอยู่หมื่นๆ เฮ้ ถ้ามันง่วงให้มันตัก พอดีมันง่วงจริงๆ’

ฟังเสียงตุ๊บ กลางคืนนะ ณเรมันตักกุฏิ คือมันง่วงมันตัก แกมมาตัดมันอยู่ที่นั่นมันก็ตักที่นั่นณเรมอง เอามันขนาดนั้นละ ฟังเสียงตุ๊บ .. นั่งมันง่วงๆ ตัก นั่งหมื่นๆ ง่วงก็ตักกุฏิ เอามันขนาดนั้น ก็ยังดีอยู่

• อีกรายหนึ่งมันเป็นบ้าอะไร ณเรมเหมือนกันละ นั่งภาวนาแสงสว่างมันออก แสงสว่างออกจากจิต ทีแรกนั่งอยู่ไม่เคลื่อนที่ แสงสว่างออกเหมือนว่าเอื้อมมือใส่มัน พอขยับออกไปแสงสว่างดวงใหญ่ มันตักมาจากบนอากาศ ด้วะลงนี่เลย สว่างจ้า แล้วแกก็ดู เหมือนว่าเอามือไปจับ มันก็เลยถอยไป ณเรมนี้ก็ถอยออกไปด้วย พอถอยไปมันก็ไปๆ เลย ใส่กันตอนกลางคืนหาแสงสว่าง ให้หมู่เพื่อนมาไล่ช่วย

ป่าลับประรดนี้แหลกหมดเลย พวกนี้ไล่แสงสว่างกับณเรมันละ เป็นณเรมเหมือนกัน

นี่มันหลอกเห็นไหมละ นั่งอยู่นี่แสงสว่างตกลงมาเอามือเอื้อม มันก็ห่างไป ขยับไปๆ สว่างไปก็ไล่ๆ กันเลย ป่าลับประรดแหลกหมด ให้หมู่เพื่อนมาไล่ช่วย ‘มันบ้า ภาวนานี้แบบบ้าเข้าใจไหม’ มี (จริง) เห็นนับตาเราละอยู่ที่ห้วยทราย ฟังเสียงกวางกบๆ กลางคืนไล่แสงสว่าง มันเป็นอย่างไร ไล่เข้าไปป่าลับประรด ลับประรดแหลกหมดเลยละ ... อย่างนั้นก็มันักภาวนา

• แล้วมีพระองค์หนึ่ง พระองค์นี้ก็สมเหตุผลอยู่ เป็นพระนักเลง แต่ก่อนเป็นเสือใหญ่ กลับตัวได้จากธรรมะของหลวงปู่มั่นเรานี้ละ แล้วมาบวช อันนี้ก็เหมือนกัน เด็ด เหมือนคำว่าเป็นนักเลงนั่นละ เด็ดมาก จึงได้เห็นเรื่องเจ้าของ

มันมีทางเสือขึ้นมา ทีนี้ ถ้าแกอยู่ที่นี่ เสือมันขึ้นมาตอนกลางวัน อันนี้หน้าผา ไปนั่งอยู่หน้าผาถ้าผลอกก็ให้ตักตาย คือให้เลือกเอา จะเอาทางเสือขึ้นมา นั่งอยู่ที่ทางเสือขึ้นมา กับนั่งอยู่ที่หน้าผาจะเอาอันไหน ให้เลือกเอา บอกว่านั่งอยู่ที่เสือมานี้รู้สึกจะไม่เผ็ดร้อนยิ่งกว่านั่งหน้าผาเลยไปนั่งอยู่หน้าผา ทางเสือขึ้นมา ไม่นั่ง ทีนี้มันนั่งอยู่หน้าผาเลย โห จิตนี้ลงได้

เต็มทีนะแปลกอยู่ คือผลอกไม่ได้ผลออกเลย ไปนั่งอยู่หน้าผาผลอกก็ตักเลย แล้วไม่ผลออก นั่นละจิตลงได้เต็มเหนี่ยวเลย แน่แปลกอยู่

วิธีตัดนะนั่น ท่านไม่ได้สอนกัน เป็นวิธีการของแต่ละองค์ๆ จะฝึกเจ้าของตัดเจ้าของทำอย่างนั้น .. มันกลัวตาย ยิ่งกว่ากลัวเหวว่าอย่างนั้นนะ เลยไม่ผลออก จิตลงเต็มเหนี่ยวเลย นั่นอย่างนั้นละการฝึกกรรมตนเองหลายแบบ...”

“...ท่านพระอาจารย์มหาบัวท่านเข้มงวด กวดขันกับพระเณรที่ไปปฏิบัติกับท่านมาก ยามค่ำคืนท่านอาจารย์มหาบัวจะลงเดินตรวจพระเณรในวัดโดยไม่ใช้ไฟฉาย ว่าพระเณรองค์ไหนทำความเพียรอยู่หรือเปล่า ถ้ามองเห็นจุดไฟอยู่ท่านก็จะไม่เข้าไป ถ้าองค์ไหนดับไฟท่านจะเข้าไป เข้าไปจนได้ฤกษ์แล้วฟังเสียงว่าจะนอนหลับหรือเปล่า หรือนั่งภาวนา เพราะคนที่นอนหลับส่วนมากเสียงหายใจจะแรงกว่าธรรมดาที่ไม่หลับ

ถ้าหากว่าองค์ไหนนอนหลับก่อน ๔ ทุ่มแล้ว พอตอนเช้าประมาณตี ๔ ท่านจะเดินตรงไปที่กุฏิองค์นั้นแหละ และถ้ายังไม่ตื่น ตอนเช้าลงศาลาจะเตรียมบิณฑบาต ท่านจะเทศน์ว่าให้พระเณรองค์นั้น ถ้าท่านได้เตือนถึง ๓ ครั้งแล้วไม่ตื่น ท่านจะขับไล่ออกจากวัด ให้ไปอยู่วัดอื่น โดยพูดว่า

‘ผมสอนท่านไม่ได้แล้ว นิมนต์ออกไปจากวัดเสีย’

ฉะนั้น พระเณรยุคบ้านห้วยทรายภายใต้การนำของท่านจึงมีความพากเพียรในด้านการทำสมาธิภาวนาเป็นอย่างมาก ต่างองค์ต่างลักกัน (แอบปฏิบัติ) คือบางองค์เวลาหมู่เดินจงกรมจะขึ้นกุฏิแล้วไม่จุดไฟ ทำท่าเหมือนกับว่านอนแต่ความจริงนั่งภาวนา เวลาหมู่ขึ้นจาก

ทางจงกรมหมดแล้ว จึงค่อยลงเดินก็มี

ท่านอาจารย์สิงห์ทองเคยเล่าให้ฟังว่าสมัยนั้นเหมือนกับว่าพระเณรในวัดนั้นจะไม่ค้างโลกกัน พอตื่นนอนขึ้นมา มองไปเห็นแต่แสงไฟ โคมสว่างไสวตามกุฏิของพระเณรเหมือนกับไม่นอนกัน

เรื่องอาหารการกิน เขามีกบหรือเขียดตัวเดียวอย่างนี้ เขาก็แบ่งใส่บาตรได้ ๔ บาตร ๔ องค์ก็มี ในคราวที่อดอยาก มะเขือลูกเดียวอย่างนี้เขาจะผ่าใส่บาตรได้ ๔ องค์ ทั้งนี้เนื่องจากทางอีสานนั้นกันดารน้ำ โดยเฉพาะหน้าแล้งบางแห่งต้องได้กินน้ำในสระ พร้อมทั้ง

พระอาจารย์นิล ญาณวิโร

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต

พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

หลวงปู่เพียร วิริโย

หลวงปู่ลี กุศลโร

ไปตักเอาไกลด้วย เป็น ๒-๓ กิโลเมตรก็มี เพราะขุดบ่อไม่มีน้ำ ถึงจะมีบางแห่งน้ำก็เค็มกินไม่ได้ และสิ่งที่ตามมาด้วยก็คือ ความอดอยากเรื่องอาหารการกิน

อาศัยแก่นไม้ รากไม้ ใบไม้มาต้มฉันทานๆ จะมีน้ำอ้อยก้อนที่หนึ่ง... ก้อนเดียวแบ่งกันฉัน ๓-๔ องค์ก็เพียงพอ ... บางปีพระเถรป่วยเป็นไข้มาลาเรียเกือบหมดทั้งวัด ยังเหลือแต่ท่านพระอาจารย์มหาบัวและพระอีกองค์หนึ่งก็มี เป็นผู้ทำกิจวัตรประจำวัน เช่น ปัดกวาดลานวัด และตักน้ำใช้น้ำฉัน...”

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ จังหวัดมุกดาหาร เป็นอีกรูปหนึ่งที่อยู่ร่วมจำพรรษาด้วย หลวงปู่หล้าเล่าถึงเหตุการณ์ก่อนเข้าห้วยทรายและบรรยากาศในยุคบ้านห้วยทรายไว้อย่างน่าประทับใจ ดังนี้

“(ข้าพเจ้า) พักอยู่วัดโพธิสมภรณ์คืนหนึ่งแล้วท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ก็ส่งชั้นรยยนต์มาลงสกลนคร พักอยู่สุทธาวาส ๑ คืนก็เดินทางด้วยฝี่เท้ามาพักวัดป่าบ้านโคกกับพระอาจารย์อุ้นหนึ่งคืน แล้วไปพักวัดดอยธรรมเจดีย์ประมาณ ๗ วัน เอาฟันช่วยหลวงปู่กงมาอยู่บ้าง ลาออกจากนั้นก็ไปพักวัดป่าบ้านนาโสกอยู่ประมาณ ๗ วันมีเถรโล บ้านนาโสก อยากจะไปห้วยทรายด้วย จึงพูดกับเถรว่า

‘ถ้าเถรอยากไปจงไปที่หลัง อย่าได้ไปพร้อมกัน เพราะจะทับถมข้า คล้ายกับข้ามายักยกเอาเถรไปด้วย’

เถรกล่าว ‘อยากจะไปศึกษากับพระอาจารย์มหาบัวที่วัดป่าห้วยทราย ได้ยินแต่กิตติศัพท์มาหลายปีแล้ว อยากเห็นอยากรู้’ ...

ตื่นขึ้นเป็นวันใหม่ฉันเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กราบลาหลวงปู่เตรียมเดินทาง .. แล้วโยมก็

ไปส่งสองคน ไปส่งถึงแจ่งตะวัน (แจ่งตะวันเป็นชื่อสถานที่) แล้วก็กลับ ต่อแต่นั้นก็ตั้งหน้าเดินตรงข้ามบ้านโพนแดง ข้ามบ้านดงมอนก้านเหลือง ข้ามห้วยบางทราย ไปพักใกล้บ้านสงเปือย ที่ทุ่งนาแห่งหนึ่ง อยู่กลางดง มีเถียนนาว่างๆ อยู่หลังหนึ่ง ก็พอดีกับค่ำ พักนอนที่นั่น .. ฉันเสร็จเรียบร้อยแล้ว .. ก็ตั้งหน้าภวานาเดินข้ามบ้านนาคำ บ้านตากแดดเข้าบ้านหนองเอียนทุ่ง แล้วเดินทางตามทางหลวง พอถึงห้วยทรายก็มีตมพอดีจุดไฟ องค์หลวงปู่มหาที่อยู่ศาลากำลังเทศน์พระและแม่ช้อยู่

ท่านทักว่า ‘ท่านหล้ามาแล้ว’

ท่านประกาศว่า ‘นี่แหละเขียงเซ็ดเท้า พระอาจารย์ใหญ่มั่นองค์หนึ่ง’

กราบนมัสการแล้วองค์ท่านก็ถามไถ่ทุกประการ ตกลงได้นอนอยู่ที่ศาลาเพราะกุฏิเต็ม ..

พอข้าพเจ้ามาพักวัดป่าสุทธาวาส คุณเพ็ง คุณสีหาพอได้รับทราบข่าวว่า ข้าพเจ้ามาถึงวัดป่าสุทธาวาสจะไปหาพระอาจารย์มหาบัว ขณะนั้นคุณเพ็งคงอยู่กับหลวงปู่ฝั้น คุณสีหาคงอยู่กับพระอาจารย์วัน ก็พากันชวนกันไปหาพระอาจารย์มหาบัวเพื่อจะได้จำพรรษาร่วมกัน หมู่เก่าอีก เพราะเคยได้อยู่ร่วมกันมาแล้วในยุคหนองผือ รู้จักนิสัยใจคอกันแล้ว จะปฏิบัติสะดวก

สมัยนั้นเป็นเวลาฤดูเดือนพฤษภาคมข้างแรม หลังวิสาขบูชา ๒๔๙๖ แล้ว พระอาจารย์มหาได้ปรารภกลับหลังกับหมู่ว่า

‘ผมไปอยู่กับหลวงปู่ฝั้น เสนาสนะเต็มหมด องค์ท่านได้พาหมู่ทำกุฏิให้ผมอยู่ มาบัดนี้ผมจะได้ทำกุฏิให้ท่านหล้าอยู่ละ ผมเป็นเวรกับองค์หลวงปู่ในตอนนี้อีกแล้ว ใช้เวรไปเสีย’

แล้วได้รับทำกุฏิมุงหญ้าปากอีกหลังก็เสร็จไปโดยเร็ว ได้ให้อาจารย์สิงห์ทองไปอยู่ แล้วได้ลับเปลี่ยนหลังอื่นให้ข้าพเจ้าไปอยู่ แต่อยู่ใกล้พระอาจารย์มหาทางทิศเหนือ นั้น กุฏิที่ปลูกใหม่อยู่ใกล้พระอาจารย์มหาทางทิศใต้ สามเถรโลให้อยู่ข้างใกล้โรงไฟ

ปีนั้นมีพระ ๑๑ รูป สามเถร ๔ องค์ คือ ๑. พระอาจารย์ผู้เป็นหัวหน้า (อาจารย์มหาบัว) ๒. พระอาจารย์สม ๓. พระอาจารย์สิงห์ทอง ๔. หลวงพ่อนิล ๕. ข้าพเจ้า ๖. คุณเพียร ๗. คุณสุพัฒน์ ๘. คุณเพ็ง ๙. คุณสีหา ๑๐. คุณลี ๑๑. คุณสวาส ๑๒. เถรน้อย ๑๓. เถรน้อยอีก ๑๔. เถรบญยัง ๑๕. เถรโล

ปฏิบัติของหลวงปู่มหาพาทำเหมือนสมัยยุคหนองผือหลวงปู่ฝั้น เพราะสมัยห้วยทรายแยกโยมยังไม่มาก...ประวัติยุคห้วยทราย ก็เป็นยุคที่พระอาจารย์มหาดีและเช่นพระเถรโดยมิได้เลือกหน้าเหมือนกัน แต่อย่าลืมน่าสมัยบ้านห้วยทรายในยุคนั้น ในศาลาโรงฉันยังได้ใช้กระโถนกระบอไม้ไฟบ้านอยู่นะ แม้อยู่ตามกุฏิเป็นส่วนมากก็เหมือนกัน น้ำมันก๊าดก็มีเพียงปีละสองปี ผ้าที่จะทำไตรจีวรก็เหลืออยู่หมดวัดเพียงปีละไม้สองไม้เท่านั้น มูลค่าในวัดทั้งหมดรวมกันในวัด บางทีก็ร้อยสองร้อยเท่านั้น

ปรารภไว้เพื่อให้กุลบุตรสุดท้าย คำนี้จะได้ไม่ลืมตัวในสมัยวัตถุนิยมทรูทรูเพราะเกรงกิเลสจะทรูทรูขึ้น

ด้านเสนาสนะก็กินใบตองและฟางเป็น ส่วนมาก พระอาจารย์มหากี้อยู่กุฎิฟากและ มุงหญ้า ประตูหน้าต่างก็ทำเป็นวงฝาแลบตอง ผลักไปมา หรือเวีกออกแล้วก็ค้ำเอา

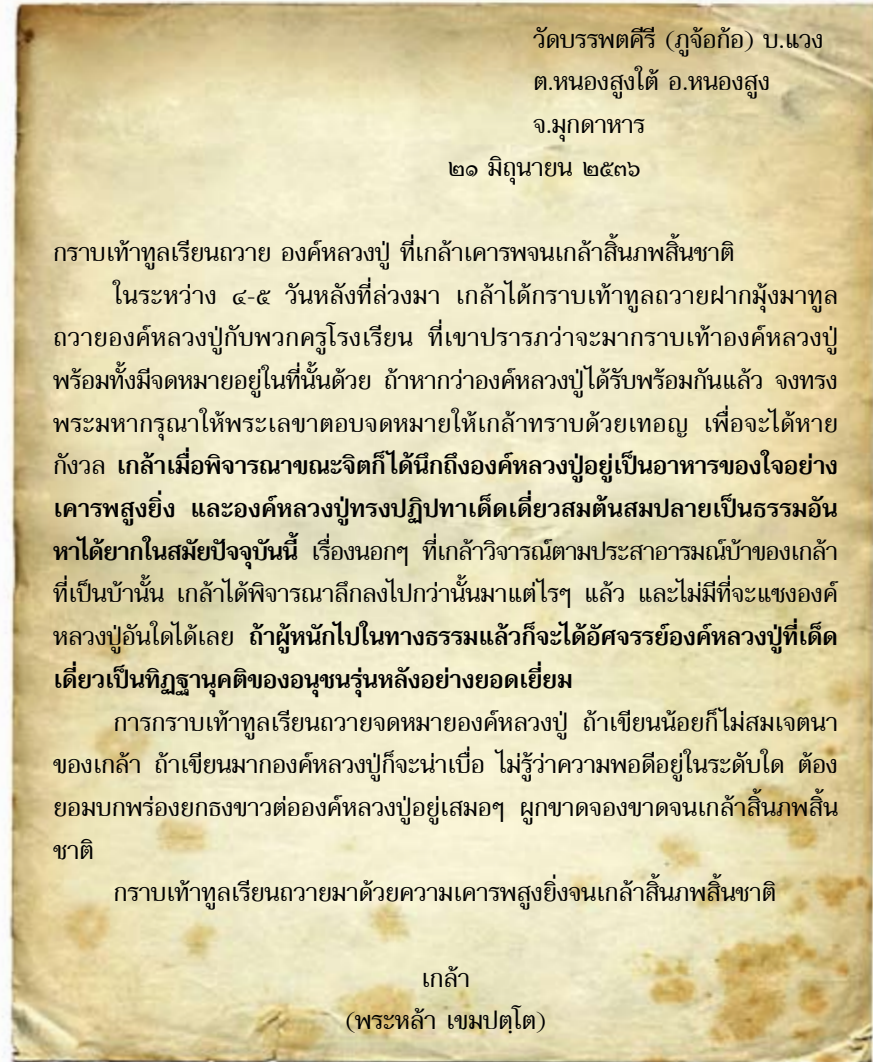
ด้านทำความเพียรมีเวลามากกว่าทุกวันนี้ คราวหน่อมอยู่หลวงปุมหาเยี่ยงประเปรียวกว่านี้ มาก พวกลูกศิษย์ที่ได้ไปหุ้มหลวงปู่บ้านตาด ในยุคปัจจุบันนั้น องค์ท่านอนุโลมที่สุด อย่าวว่า องค์ท่านดุเลย...”

อัศจรรย์..ความเด็ดเดี่ยว องค์หลวงปู่มหา

ด้วยเหตุที่หลวงปู่หล้าท่านเห็นถึงปฏิปทา ความจริงจังขององค์หลวงตาตั้งแต่สมัยที่ ปฏิบัติต่อสู้กับกิเลสกระทั่งถึงระยะที่เป็นครูบา อาจารย์สอนสั่งพระเณรหลายรุ่นต่อหลายรุ่น ด้วยกันมานี้

ดังนั้น เมื่อหลวงปู่หล้าท่านตั้งวัดภูจ้อก้อ ขึ้นมา มีพระเณรเข้ามาอยู่ศึกษากับท่าน เพื่อให้พระเณรลูกหลานที่อยู่ในการปกครองได้เห็น คติแบบฉบับอันงดงาม การแสดงธรรมของ ท่านจึงมักต้องได้กล่าวถึงองค์หลวงตาอยู่ เสมอๆ

ฉบับที่ฉบับหนึ่งที่หลวงปู่หล้าท่านเขียนเป็นจดหมายไว้เป็นอุบายสอนพระ ดังนี้

จดหมายหลวงปู่หล้าถึงองค์หลวงตาจากหนังสือ “ผู้บรรลุดนเกษม”
รวมธรรมเทศนาของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต หน้า ๑๒๕

แก้งัดเดร

คราวหนึ่งที่ช่วยทรายท่านหาวิธีตัดนิสียเนรที่ ขอบร่องเสียงดังเวลาเมื่อไรมาที่มแห่งให้เจ็บด้วยความขบขันเพื่อให้เนรระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ดังนี้

“...สัญชาตญาณของมนุษย์เรามันรักหากัน ป้องกันกัน หรือป้องกันตัวอะไรนี้มันมีของมัน นี่ หมายถึงธรรมดา นอกจากจะแก้งัดหรือทำตกเป็น อีกร้างหนึ่ง

ท่านน้อย (ที่ไปอยู่สหรัฐทุกวันนี้) ท่านน้อย หลานท่านสิงห์ทอง ท่านน้อยท่านอุ้น ตอนนั้นไปอยู่ ้วยทรายด้วย มันเป็นเนร อะไรผ่านนิดหน่อยไม่ ได้ แต่ธรรมดานิสัยไม่ชอบพูดนะ เสียงๆ แต่อะไร ผ่านถ้าเจ็บวักขึ้นเลย เนรเรื่องนี้เร็ว ‘วัก’ ขึ้นเลย

พาเนรนี้เข้าไปเอาไม้กวาดอยู่ในบริเวณวัด เอาไม้กวาดไม้อะไรมา ไปนั้นพวกปลวก ปลวกไม่ใช่ ปลวกเล็กๆ น้อยๆ นะ ปลวกใหญ่

เราก็นิสัยเนรนี้มันร้องแก้ง นี่เป็นนิสัยของ มัน พอตื่นนิดหน่อยร้อง ‘แอ’ ขึ้นเลย พอไปถึง ปลวก ปลวกก็ตัวใหญ่ๆ ไม่ใช่ปลวกตัวเล็กๆ มัน ไม่มีทางก็เดินตามป่าไป มองลงไปเห็นแต่ปลวกเต็ม

บทเวลาจะตัด มีสัญชาตญาณหรือไม่ สัญชาตญาณมันจะตัดกันเป็นยังงี้ เราไปเห็น ปลวกมันเต็มๆ เรายังทำทำเชื่อ ทำท่ามองนั่นมองนี่ มันอะไรอยู่แถวนี้ คืออยากให้เห็นเนรเชื่อไม่มอง เรายัง ดันไว้ดันทางที่จะปลอดภัยไว้ เปิดทางที่ปลวกจะ ฟาดเนรไว้

มันก็เดินไป คอยฟังเสียง ‘วัก’ มันมากนะ ปลวกใหญ่ ฟังเสียงมันร้อง ‘วักๆ’ ร้อง ‘วักๆ’ เสร็จ เราก็บอกว่า ‘ได้การๆ’ คือตัดสันดานเนร เรียกว่าได้การ ไม่ลืมช่วยทราย มันชอบร้องเนรนี้ เออะอะร้อง พอตีปลวกฟัดมันเสียเต็มเหนี่ยว เสียง ร้องก้าๆ เราเลยบอกว่า เออ ได้การๆ ขบขันดี ...”

โปรดคุณแม่ซีแก้ว

ที่บ้านห้วยทรายแห่งนี้มีนักปฏิบัติธรรมหญิงท่านหนึ่งนามว่า **คุณแม่ซีแก้ว เสียงล้ำ** เวลาภาวนามักจะมีความรู้แปลกพิสดารมาก เมื่อท่านมาจำพรรษาที่บ้านนี้ จึงมีโอกาสได้สนทนาซักถามพร้อมกับให้อุบายทางจิตตภาวนาแบบเด็ดจนสามารถพลิกภาวะจิตของคุณแม่ซีแก้วได้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนี้

“...แม่ซีแก้วที่อยู่บ้านห้วยทรายนี้ เป็นลูกศิษย์ดั้งเดิมของท่านอาจารย์มั่นมาตั้งแต่เป็นสาวโน่นนะ แกภาวนาเป็นตั้งแต่เป็นสาวโน่น ถ้าวันไหนภาวนาแปลกๆ พอท่านอาจารย์มั่นบิณฑบาตมาถึงนั้น ท่านจะว่า ‘วันนี้ออกไปวัดนะ’

เพราะท่านหยั่งทราบทุกอย่าง...ที่นี้พอท่านจะจากที่นั่นไป ท่านก็บอกตรงๆ เลยบอกว่า ‘นี่ถ้าเป็นผู้ชายแล้วเราจะเอาไปบวชเป็นเณรด้วย’

อายุตอนนั้นราว ๑๖-๑๗ ปี **นี่เป็นผู้หญิง** มันลำบากลำบาก ไม่เอาไปแหละ **อยู่ที่นี่แหละ** จะเป็นบ้าครอบครัวยุเหมือนโลกเขา ก็แล้วแต่เถอะ’

ว่าดังนี้แล้วท่านก็ไป ก่อนจะไปท่านสั่งว่า ‘แต่อย่าภาวนานะ’

นี่สำคัญ ท่านสั่งไว้จุดนี้แหละ คือนิสัยแกผาดโผนมาก เรื่องภาวนานี้มันลึกลับผาดโผนมากจริงๆ เหาะเหินดินฟ้าดำดินบินบนในหัวใจมันออกรู้ออกเห็นหมด เทวบุตรเทวดา อินทร์พรหมเปรตผีมันไปรู้ไปหมด นั่นซิ ที่นี้เวลาไม่มีครูมีอาจารย์คอยแนะนำคอยบอก กลัวมันจะเสีย

ท่านจึงห้ามไม่ให้ภาวนา ‘เราไปนี่ไม่ต้องภาวนาแหละ ต่อไปมันก็มีครูมีอาจารย์สอนเหมือนกันนั่นแหละ’

ท่านว่าอย่างนี้ ท่านว่าผ่านๆ ไปอย่างนี้แหละ... ที่นี้นานเข้าๆ หนักเข้ามันอดไม่ได้ มันอยากภาวนาอยู่ตลอด แกก็เลยภาวนา ก็พอดีเป็นจังหวะที่เราไปที่นั่นพอเหมาะดีเลยเที่ยว

พอเราไปถึง แกก็มาเล่าให้ฟัง ตอนที่เราไปนั้นเราไปจำพรรษาบนภูเขา ให้หมู่เพื่อนจำพรรษาข้างล่าง เรากับเณรหนึ่งไปจำพรรษา

คุณแม่ซีแก้ว เสียงล้ำ

อยู่บนภูเขา บ้านห้วยทรายนั่นแหละ

พอวันพระหนึ่งๆ พวกเขาจะไป ไปพร้อมกันไปละ ไปทั้งวัดเขาเลยแหละ พวกแม่ซีแม่ชวหลังไหลกันไป ขึ้นบนภูเขาหาเรา ตอนบ่าย ๔ โมง ๔ โมงเย็นเขาก็ไป ตอนจวน ๖ โมงเย็นเขาก็กลับลงมา พอไปถึงแกก็เล่าให้ฟัง ขึ้นต้นก็น่าฟังเลยนะ พอแกขึ้นต้นก็น่าฟังทันที

‘นี่ก็ไม่ได้ภาวนา เพิ่งเริ่มภาวนานี้แหละ ญาท่านมันท่านไม่ให้ภาวนา’

แกว่าอย่างนั้น ‘ท่านห้ามไม่ให้ภาวนา’ เราก็สะดุดใจก็ ก็มันต้องมีอันหนึ่งแน่นอน ลงหลวงปู่มันห้ามไม่ให้ภาวนานี้ต้องมีอันหนึ่งแน่นอน จากนั้นแกก็เล่าภาวนาให้ฟังนี้ โถ ไม่ใช่เล่นๆ พิสดารเกินคาดเกินหมาย เราก็จับได้เลยทันที

‘อ้อ อันนี้เองที่ท่านห้ามไม่ให้ภาวนา’

พอไปอยู่กับเรา .. ไปหาเราก็ภาวนาพูดตั้งแต่เรื่องความรู้ความเห็น ไปโปรดเปรตโปรดผีโปรดอะไรต่ออะไร นรกสวรรค์ แกไปได้หมด รู้หมด แกรู้ ที่นี้เวลาภาวนามันก็เพลินแต่ชมสิ่งเหล่านี้ ครั้นไปหาเรานานเข้าๆ เราก็ค่อยห้ามเข้าหักเข้ามาเป็นลำดับลำดับนี้แหละ เอากันตอนนี้ ทีแรกให้ออกได้ ‘ให้ออกก็ได้ไม่ออกก็ได้ ได้ไหมเอาไปภาวนา?’

ครั้นต่อมา ‘ไม่ให้ออก’ ต่อมาตัดเลยเด็ดเลย ‘ห้ามไม่ให้ออกเป็นอันขาด’

นั่นเอาขนาดนั้นนะที่นี้ ให้แก่รู้ภายใน อันนั้นเป็นรู้ภายนอกไม่ใช่รู้ภายใน ไม่ใช่

รู้เรื่องแกก็เลส จะให้แกเข้ามารู้ภายในเพื่อจะแกก็เลส แกไม่ยอมเข้า เถียงกันแกก็ว่าแกรู้ แกก็เถียงกันกับเรานี่แหละ ตอนมันสำคัญนะพอมายเถียงกับอาจารย์ อาจารย์ก็ไล่ลงภูเขา ร้องให้ลงภูเขาเลย

‘ไป...จะไปที่ไหน...ไป สถานที่ที่ไม่มีบัณฑิตนักปราชญ์ มีแต่คนพาลนะ ใครเป็นบัณฑิตนักปราชญ์ให้ไป ลงไป...’

ไล่ลงเดี๋ยวนั้น ร้องให้ลงไปเลย เราก็เฉยน้ำตานี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร เราเอาตรงนั้นไล่...ลงไป ‘อย่าขึ้นมานะ แต่นี้ต่อไปห้าม’ ตัดเด็ดกันเลย ไปได้ ๔-๕ วัน โผล่ขึ้นมาอีก

‘...ขึ้นมาอะไร !!!...’

‘เดี๋ยวกๆ ให้พูดเสียก่อน เดี๋ยวกๆ ให้พูดเสียก่อน’ แกว่า

‘มันอะไรกัน นักปราชญ์ใหญ่’ เราว่าอย่างนั้นนะ ว่านักปราชญ์ใหญ่ แกว่า ‘เดี๋ยวกๆ ให้พูดเสียก่อนๆ’ แกจึงเล่าให้ฟัง คือไปมันหมดหวัง แกก็หวังจะฟัง ก็พูดเปิดอกเสียเลย แกหวังว่า

ตัดคนให้ทันกัน

“...ปลัดอำเภอดำชะอีเขาสนิทสนมกันกับผู้ใหญ่จุม เวลาเขาพูดกับผู้ใหญ่จุม เขาจะบึ้งมุกไว้ก่อน ‘ผู้ใหญ่จุมเวลาแต่งตัวนี้ข้าหลวงสู้ไม่ได้ แต่เวลาเขียนหนังสือเหมือนไก่เขียน’

พอดีแกส่งจดหมายมาหาเรา เราอ่านไม่ออก อ่านออกแต่คำเดียว คือแกชื่อจุม นามสกุล ผิว คำว่า “ผิว” อ่านไม่ออก อ่านได้แต่ “ข้า” ตัวเดียว สองสามวันแกก็ตามมา แกคงสงสัยอ่านได้มัย ‘ท่านอาจารย์ได้รับจดหมายผมแล้วยัง’ ‘ได้รับแล้ว’ ‘แล้วเป็นอย่างไรอ่านออกไหม’

‘ทำไมอ่านไม่ออก ผู้เขียนเขียนได้ ผู้อ่านอ่านไม่ได้สิอย่างเธอ’

‘ลองอ่านดูซิ’ เราอ่านไม่ออกจริงๆ นะ เราก็เลยว่า ‘อ้ออๆ ... ข้า’ เราว่าอย่างนั้น

‘อ้าวทำไมอ่านอย่างนั้น’ ‘ก็เขียนอย่างนั้นนี่’ เราก็อ่านไม่ออกเลย ผิวข้า ผิวก็อ่านไม่ออกได้แต่คำเดียว ให้เราอ่านเราก็อ่านอ้ออๆ ข้า เราว่าอย่างนั้น ทำไมอ่านอย่างนั้นล่ะ อ้าวก็เขียนอย่างนี้นี่ ตัดคนให้ทันกัน...”

‘จะฟังอาจารย์องค์นี้ ชีวิตจิตใจมอบไว้หมดแล้วไม่มีอะไร แล้วก็ถูกท่านไล่ลงจากภูเขา เราจะฟังที่ไหน? แล้วเหตุที่ท่านไล่ ท่านก็มีเหตุผลของ ท่านว่า เราไม่ฟังคำท่าน ท่านไล่นี้ถ้าหากว่าเราจะถือว่าท่านเป็นครูเป็นอาจารย์แล้วทำไมจึงไม่ฟังคำของท่าน เพราะเราอวดดีแล้วมันก็เป็นอย่างนี้ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไรที่นี้ก็เลยเอาคำของท่านมาสอนมาปฏิบัติ มันจะเป็นยังไง? เออว่าสิ มันจะจมน้ำไปสิ’

คราวนี้แกเอาคำของเราไปสอน บังคับไม่ให้บอกอย่างว่า นั่นแหละ แต่ก่อนมีแต่อกๆ ห้ามขนาดถึงว่าไล่ลงภูเขา แกไม่ยอมเข้า มีแต่ออกรู้อย่างเดียว พอไปหมดท่าหมดทางหมดที่ฟังที่เกาะแล้ว ก็มาเห็นโทษตัวเอง ‘ถ้าว่าเราถือท่านเป็นครูเป็นอาจารย์ ทำไมไม่ฟังคำท่าน ฟังคำท่านสิ ทำลงไปแล้วเป็นยังไงให้รู้สิ’ ..

ที่นี้ก็มีแต่บังคับให้อยู่ครวนี้เพราะมันชินพอ พอบังคับให้อยู่ พอแน่วลงอยู่นี้ก็สว่างจ้าขึ้น แล้วก็ปรากฏเป็นนิมิตเรานี้แหละมา ถือมิตเขาเรียกว่าอะไรไม่รู้ มิตก็มีดคมกริบ แล่งออกแพรวพราวๆ ที่นี้ให้พิจารณาอย่างนี้นะ การทำลายกายทำลายอย่างนี้ จุดตะเกียงเจ้าพายุมาด้วยนะ หัวตะเกียงเจ้าพายุมาด้วยแก้ว หัวตะเกียงเจ้าพายุมาแล้วก็พินเลย พินตัวแกนั้นแหละในนิมิตภาวณา พินพออันนี้ขาดตกอันโน้นขาดตก พินนี้ๆ ทำอย่างนี้ๆ แยกกายแยกอย่างนี้ พินพาดมันแหลกไปเลยนะ พินแล้วเขี่ยๆ เขี่ยออก

‘นี่ๆ ดูเอาๆ แล้วแยกออกไปอันไหนเป็นสัตว์อันไหนเป็นบุคคล อันไหนเป็นหญิง อันไหนเป็นชาย เอ้าดูเทียบดู อันไหนสวยอันไหนงาม เอ้า ดู’

พินออกจนแหลก ทางนี้ก็ดู เกิดความสลดล่งเวชภายในจิตใจ มันเป็นนิมิตอันหนึ่ง ออกแต่เป็นธรรม พออันนี้แตกกระจกระบายไปจนกระทั่งว่าเกิดความสลดล่งเวชตัวเอง พอคราวนี้พินบดอีก คราวหลังนี้เจียบเลย พุดไม่ถูก คราวนี้ จะว่าอัศจรรย์ขนาดไหนพุดไม่ถูก ที่นี้พอจิตถอนขึ้นจากนั้นก็หมอบกราบไปทางภูเขาเลยแก้วว่า ..

พอทำตามนั้นมันก็เปิดโล่งภายในซิทนี่จ้าขึ้นเลยเชียว .. นี่แหละที่กลับขึ้นมา

กลับขึ้นมาเพราะเหตุนี้ ที่นี้ได้รู้อย่างนั้นๆ ละ ที่นี้ รู้ตามที่เราสอนนะ

‘เออ เอาละ ที่นี้ขยำลงไปนะตรงนี้ ที่นี้ ออย่าออก ออย่ายุ่ง ยุ่งมานานแล้วไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร เหมือนเราดูดินฟ้าอากาศ ดูสิ่งเหล่านั้นนะ ดูเปรตดูผีดูเทวดาบุตรเทวดา มันก็เหมือนตาเนื้อเราดู สิ่งเหล่านี้ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร ถอนกิเลสตัวเดียวก็ไม่ได้ นี่ตรงนี้ตรงถอนกิเลส’

เราก็ว่าอย่างนี้ ‘เอ้าดูตรงนี้นะ’

แกก็ขยำใหญ่เลย เอาใหญ่เลย ลงใจไม่นานนะก็ผ่านไป แกบอกแกผ่านมานานนะ... พ.ศ.๒๔๙๔ เราไปจำพรรษาที่ห้วยทรายในราว ลัก ๒๔๙๕ ละมัง แกก็ผ่าน...

ความรู้พิสดารของคุณแม่ชีแก้ว

องค์หลวงตาเล่าความรู้แปลกพิสดารของคุณแม่ชีแก้วไว้ ดังนี้

“...สัตว์บางประเภทๆ นี้ รายไหนตายไป เนื้อหนังของเขา เขาหวังประโยชน์จากเนื้อหนังของเขาตลอด เวลาได้นี้ไปทำบุญให้ทาน เขามีหวังได้รับ ถ้าปิดเสียนี้ทางเดินของเขาที่จะได้บุญได้กุศลไม่มี

คุณแม่แก้วก็เป็นลูกศิษย์หลวงตาบัว ลูกศิษย์หลวงปู่มนั้นแหละ แกนั่งภวานาอยู่ตอนเช้า ที่ห้วยทรายนะ มีบุรุษคนหนึ่งมาเข้านิมิตแม่ชีแก้ว เข้ามาขอว่า

‘คุณแม่ นี่ผมเป็นหมูถูกนายบินยิงอยู่ที่ภูเขาลูกนั้น ไปเปลือตัวถูกเขายิงตาย เวลาผมตายแล้วนี่เขาเอาเนื้อหนังมาถวายมาทานนี้ ขอเมตตาให้ฉันฉลองศรัทธาให้ผมด้วย ผมจะได้มีส่วนบุญส่วนกุศลจากเนื้อนี้ ผมตายด้วยความพลั้งพลอ คือหิวน้ำไปกินน้ำ เขาฆ่าตาย เขายัง ผมสุดวิสัยตายไปแล้ว บุญกุศลจะเป็นเครื่องหนุนผม เวลาเขาเอามาถวายขอให้คุณแม่ช่วยฉลองให้หน่อย’

นี่เห็นไหมละ พอตื่นเช้ามาก็เรียกหมูเพื่อนมา แล้วแกก็เล่าให้เขาฟัง ‘ทำไมแปลกๆ อย่างนี้ มันจะจริงไหม มันเป็นอย่างนั้นเมื่อคืนนี้’

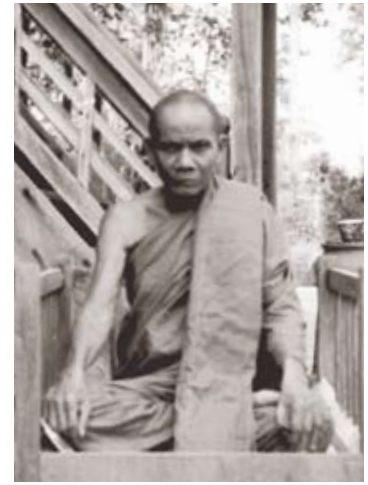
ไม่นานพวกลูกเมียของนายบินที่ฆ่าหมูตายแล้วเอาเนื้อมาถวายสำนักแม่ชี ‘นี่เนื้ออะไร’

‘โอย เนื้อหมูนี้ไ้บินมันไปฆ่า ได้หมูมาจากภูเขานั่นๆ เลยเอามาทำบุญให้ทาน’

เป็นไงเข้ากันได้ไหมละ ตรงเป้งเลย ซื่อไ้บินจริงๆ ยิงหมูตายแล้ว ทางนี้มาบอกไว้ก่อน .. พอพระออกบิณฑบาตกลับมา เขาก็เอาเนื้อหมูมา เราชักใหญ่เลยที่นี้เพราะเรื่องมันเกิดขึ้นสักครู่ พุดกันยังไม่จบ มากี่เรื่องเข้ากัน ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย อย่างนี้เป็นต้น เข้าใจไหม มันลึกกลับ

สัตว์ทั้งหลายที่ตายไปนั้นจะห้ามกันได้อย่างไร เมื่อห้ามอันนี้ความมุ่งหมายของสัตว์ที่ตายไปแล้วจะไม่มีทางก้าวเดิน ไม่มีทางออก เข้าใจไหม ต้องอาศัยบุญกุศลจากเนื้อหนังของเขาที่ตายไปแล้วนั้นมาหนุนตัวเองไปอีก...”

หลวงปู่บัว สิริปฐมโณ

ในคราวที่หลวงปู่มีมรณภาพเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๙๒ เวลา ๐๒.๒๓ น. คุณแม่ซี แก้วก็ทราบข่าวได้ในทันทีที่อยู่ ห้วยทราย นอกจากนี้ยังทราบล่วงหน้าว่าองค์หลวงตาจะมาที่ห้วยทรายก่อนที่จะเดินทางมาถึงจริง และเมื่อมาอยู่จำพรรษาที่ห้วยทรายแล้วคุณแม่ซี แก้วก็ทราบการไปการมาของท่านตลอดทุกระยะ องค์หลวงตาเล่าไว้อย่างน่าอัศจรรย์ ดังนี้

“...ความรู้ของคุณแม่แก้วแปลกพิสดารมาก .. ตอนที่พ่อแม่ครูอาจารย์มีมรณภาพ โอ๊ย แก่แมนยำของแกขนาดนั้น.. ‘ญาท่านเสียแล้ว...เมื่อคืนนี้’

แกเล่าว่า ‘ญาท่านมาบอกว่า มาที่นี่ ไปดูเสียซากเรา เห็นแต่ซากแล้ว ญาท่านว่า พ่อไปแล้วนะ’

พอพูดคุยกันยังไม่เลิกเลย ไอ้หลานมันก็ไปคำชะอี ไปได้ข่าวเขาออกวิทูตอนเจ็ดโมงเช้า ประกาศลั่นว่า ‘หลวงปู่มันเสียแล้ว’

มาถึงมันก็วิ่งถึงวัดเลย วิ่งกระหืดกระหอบมา ‘อะไร?’

‘โอ๊ย ญาท่านเสียแล้ว’

นั่นเห็นไหม...เห็นไหม เสียในเวลาเท่านั้นเท่านี้ เขาประกาศลั่น นี่ก็แมนยำมาก ..

(อีกเรื่องหนึ่ง) พอเราไปถึง (ห้วยทราย) ที่แรกก็เอาละ แกก็เก่งเหมือนกัน เราพูดตามความแก่แก ‘เฮ้อ ปีนี้จะมีครูบาอาจารย์เรามา

คล้ายคลึงกับญาท่านมัน จะมาปีนี้ละ พวกเราจะชุมนุมกัน ตั้งแต่ญาท่านมันออกไปแล้วนี่แหละ’

นั่นเห็นไหม ปรากฏแล้ว เวลาถามแกนานๆ ถึงถาม แกบอกว่า ‘ดวงดาวเหาะลอยมาบนอากาศ ดวงใหญ่ดวงเล็กเหาะลอยล้อมรอบมาลงห้วยทรายเราหมด ลงข้างๆ ลงนี้หมด .. ดาวปีนี้มีครูอาจารย์ ตั้งแต่ญาท่านมันไปแล้วจากนั้นมาหายเงียบ จะมีคราวนี้ละไล่เลยกัน’

แน่ะ แปลกอยู่นะแก แกพูดอย่างออกหน้าออกตา เพราะแกพูดด้วยความรู้ของแก มีปีนี้ละ จากนั้นมาบรรดาประชาชนลูกศิษย์ลูกหามีพระมาพักห้วยทรายที่ไรหลังไหลออกไปดูแล้วพอเขาถามแก ‘ใช่ไหม’ แกบอก ‘ไม่ใช่ๆ’

นี่เปิดอกให้ฟังเสีย พ่อ (มีพระ) ไป (ห้วยทรายเขาก็ถามแก) ‘ใช่ไหม’ แกบอก ‘ไม่ใช่ๆ’

นั่นละเวลาแกออกจากที่ของแกแล้วแกจะบอก

‘ที่พาเหาะลอยมาตามบนฟ้าสว่างจ้ามานั่นตามบนฟ้าเต็มฟ้ามาเลย ดวงใหญ่ดวงเล็กลงห้วยทรายนี้หมด ลงกระจายออกไปตามนี้หมด ปีนี้จะมีครูอาจารย์มาโปรด เหาะลอยมาจากบนฟ้าดวงสว่างาม ดวงใหญ่ดวงเล็กมารอบๆ’

พอมีครูบาอาจารย์องค์ไหนมาก็พากันไปดู ‘เป็นยังไงใช่ไหม’ แกบอก ‘ไม่ใช่ๆ’ เรื่องนี้ละความรู้ภายในจะไปถามใครที่ไหน มันชัดอยู่ในหัวใจ ชัดยิ่งกว่าตาเนื้อเรา แมนยำๆ องค์ไหนมา ไม่ใช่ๆ

ที่นี้ก็พอดี หลวงตาบัว หนองแขง ชื่อบัวเหมือนกัน ‘พอว่ามีพระองค์หนึ่งชื่อบัวมาเที่ยวนี้’ โอ๊ย ต่างคนต่างเตรียมพร้อมออกไป เป็นหลวงตาบัวมาก่อนหน้านั้นสองวัน ชื่อบัว แต่แกก็ยังบอกว่า ‘ไม่ใช่’ อีกนะเห็นไหม ยังไม่ใช่ยิ่งว่าอีกนะ บัวชื่อเหมือนกันก็ตาม แต่ยังไม่ใช่

อีกสองวันเราก็โผล่ไปละคือหลวงตาบัวไปก่อนหน้าเรา พวกนี้พวกดักละ เราไปไหนไม่ได้พวกดักตาม ตามธรรมดาเราไปคนเดียวๆ อันนี้ก็ดักตาม พอทราบว่าจะมาทางนี้แล้วดัก หลวงตาบัวมา ชื่ออะไร แต่องค์นั้นไม่ใช่ ขบขันดีอยู่นะ นี่เปิดตามหลักความจริง พวกนี้พวกดักเราเพราะท่านอาจารย์มันเคยพูดทิ้งท้ายไว้ว่า ‘ต่อไปจะมีผู้มาสอนอยู่นะ’ พวกนี้จึงดักพอทราบว่าจะจะไปทางห้วยทรายจึงดักหน้าไปก่อนว่า ‘ชื่อบัว’ แกก็ยังว่า ‘ใช่ชื่ออื่นใช่ แต่ตัวยังไม่ใช่’ ว่าอีกละ

ก็พอดีเราไปหลังหลวงตาบัวสัก ๒-๓ วัน ที่นี้พอไปถึงจริงๆ แล้ว จึงออกมาดู พอมาดูที่นี้พูดไม่ได้เลย ตอนคั่นกันแล้วถึงเปิดให้ฟัง นี่เราเปิดเพราะแกก็ตายไปแล้ว เราก็อยู่อย่างนี้ไม่ได้มีเสียอะไรต่อกัน ก็จะเปิดให้ฟัง พอมารับเรา แกทั้งจะปวดหนักทั้งจะปวดเบาแก้วว่า

พอเราไปคราวนี้ ‘เป็นยังไงองค์นี้ใช่ไหม’

แก้วว่าพอเจอเข้ามันโดนบั้งเลย ‘ใช่องค์นี้แหละๆ ทั้งปวดหนักทั้งปวดเบา มันลงมันกลัว ทั้งกลัวทั้งเคารพ แต่คอยดูไปท่านจะสอนพวกเราไหม ดูไป’

แกแหม่นยำมากเรื่องความรู้แปลกๆ ชื่อนี้เลย สำคัญที่สุดที่เรียกว่าไม่พลาดเลยก็คือเวลาเราไปไหนมาไหนนี้ แกรู้ทันที ไม่มีพลาดเลย แหม่นยำ ไม่มีเคลื่อนเลย พอเราออกจากวัด คือวัดเราก็อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือกับบ้านห้วยทราย วัดแกก็อยู่ตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่บ้าน เวลาเราออกไปแล้วรู้ไม่ผิดเพี้ยนเลย

‘อ้าวญาติท่านไปแล้ววันนี้นะ’ ว่าอย่างนั้นนะ ‘ไปแล้ว’

ที่เราไปไหนมาไหนนิสัยเราก็อย่างนี้ มันไม่เคยพูดไม่เคยบอกใคร มันเป็นนิสัยอย่างนั้น แต่ไหนแต่ไร ทางนี้ก็รู้แล้วเริ่มแล้วนะนี่ ‘อบอุ่น เข้าแล้ว ค่อยอบอุ่นเข้ามาๆ’

พอถึงที่ก็ว่า ‘ถึงแล้ว’ ตอนเช้าก็ได้หุงข้าว แล้วเตรียมหมากทุกวันไม่มีพลาด เราถึงได้ถามนะสิ ‘นี่เตรียมมาทุกวันหรือ? หมากนี้ข้าวเหนียว’

หุงข้าววันละหม้อเล็กมาให้ทุกวัน ตอนเราอยู่นั้นนะ บอกเท่าไรก็ไม่ฟัง หุงข้าวเตรียมหมาก แกคอยจัด ตัวแกเองไม่มาหรรอก แต่ให้แม่ชีมาจิ้งห็น แม่ชีก็เอามา ส่วนแกนานๆ จะเอามาทีหนึ่ง ถ้ามแม่ชีเรื่องหุงข้าว แม่ชีตอบว่า ‘เพิ่งหุงตอนญาติท่านมานี้แหละ’

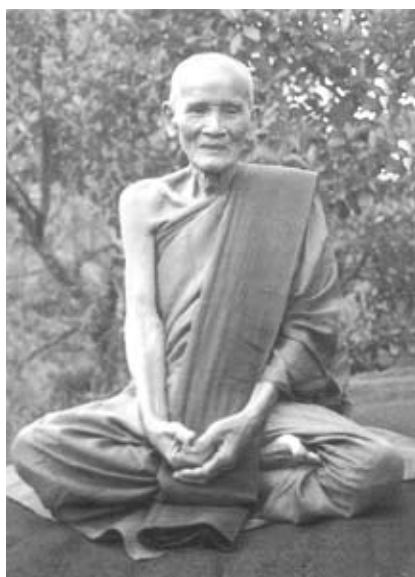
เขาเรียกญาติท่าน เป็นความเคารพของเขานะ ‘หมากนี่เพิ่งทำ ตอนญาติท่านไม่อยู่ ข้าวนี้ก็งดหมด’

‘แล้วทำไมถึงรู้ว่าจะทำ?’ แม่ชีตอบว่า ‘ก็คุณแม่บอกให้ทำไปเถอะ ญาติท่านมาแล้ว’

นี่แหละ อันนี้ไม่พลาดนะ สำคัญไม่มีพลาด...”

ศิษย์คนสำคัญอีกท่านหนึ่งในระยะที่พักอยู่บ้านห้วยทรายแห่งนี้คือ **ตาปะขาวคำตัน**

ซึ่งระยะต่อมาไม่นาน ตาปะขาวก็ได้บวชเป็นพระภิกษุ (หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม วัดป่าदानศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย) การบวชของตาปะขาวท่านนี้องค์หลวงตามืดตาเป็นผู้จัดหาบวชเครื่องบวชให้ด้วยตนเอง ดังนี้

หลวงปู่คำตัน ฐิตธัมโม

“...หลวงพ่อดันนะ องค์หนึ่งนะ อันนี้ก็เราบวชให้เลยนะ เป็นตาปะขาว แกภาวนาดี แกเล่าภาวนาให้ฟัง เข้าทำนี่วะ

เราเลยจัดบวชให้ไปบวชมุขดาหาร แต่ก่อนเป็นอำเภอ เดินด้วยเท้าไปบวช เราไม่ไปแหละ แต่ให้โยมพาไป ให้พระพาไป บวชเราเตรียมพร้อมเสร็จแล้ว ให้ไปบวชแล้วมาอยู่ห้วยทรายด้วยกันกับเรา หลังจากนั้นก็พลัดพรากจากกันไป พบกันเป็นบางครั้งบางคราว จนกระทั่ง ท่านมาอยู่ที่นี่ (วัดป่าदानศรีสำราญ) จนท่านเสียชีวิต

การภาวนาของท่านดีมาตั้งแต่เป็นตาปะขาว เราถึงได้จัดบวชให้ จากนั้นการภาวนาก็ก้าวหน้าเรื่อยๆ ไปจนควรแก่การก่อเจดีย์ให้ .. หลวงพ่อดันเป็นพระสำคัญขององค์หนึ่ง ได้ติดสอยห้อยตามกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มแรก เป็นลูกศิษย์มา...”

หลวงปู่คำตันนิมิตรู้.. องค์หลวงตาจะมาพบ

ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ องค์หลวงตาหาอุบายหลบหลีกหมู่เพื่อนไปเยี่ยมหลวงปู่คำตันที่วัดศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น องค์ท่านจึงปิดเงียบ ไม่บอกกล่าวให้ผู้ใดทราบเลย แต่ถึงอย่างนั้นหลวงปู่คำตันก็สามารถรับรู้ได้ล่วงหน้า ดังนี้

“...นิมิตท่านสำคัญมาก ปรากฏในภาวนาไม่ผิดพลาดนะ ที่อยู่วัดศรีฐานแต่ก่อนเป็นวัดป่าจริง ๆ เขาเรียกสามเหลี่ยมไปขอนแก่นนั้นนะ ที่แยกไปทางชุมแพ แยกไปทางโคราช แยกไปทางโพน สามเหลี่ยมใหญ่ที่นั่นนะ แต่ก่อนเป็นดงทั้งหมด วัดป่าศรีฐานอยู่ตรงนั้นแหละ

เราไปเรายังจำได้ ปี พ.ศ.๒๕๔๕ ขโมยหนีจากหมู่เพื่อนไป หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ เพราะรำคาญพระเถรธรรม หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ ก็มาพักอยู่กับโยมแม่เพียงสองคืนเท่านั้นเอง เราเปิดไปขอนแก่นคนเดียว ทีนี้ท่านได้นิมิต .. ตอนนั้นมันบันดลบันดาลยังงี้ก็ไม่ว่า จะทุกครั้งเรื่องมันรับกันได้พอดี อันนี้ท่านนิมิตในภาวนาของท่าน ท่านบอกท่านฝัน ถ้าพูดนอกๆ ท่านก็บอกว่าฝัน จริงๆ ก็คือฝัน

เลิกปรารถนาพุทธภูมิ

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ

“...เราก็ไม่เคยพูดนะอย่างนั้นนะเพราะมันเป็นเรื่องผ่านมาแล้ว ไม่ทราบพูดหาอะไร ทีนี้เวลามันสัมผัสเราก็พูดบ้าง มันนานแล้ว แล้วแก (แม่ชีแก้ว) ก็ถาม ‘เท่าที่พิจารณาคุณนะ ที่มันรู้มา ญาติท่านนี้เคยปรารถนาพุทธภูมิมา แล้วทำไมถึงเลิกเสียล่ะ ไหม?’

แกว่าฉันนะ เราก็ไม่ตอบเสียเลยกระทั่งบัดนี้ยังไม่ตอบเลยนะ แกถามแบบสงสัยนะ เราก็เฉยเลย แกก็จับคำอะไรเราไม่ได้นะ เราก็ไม่เคยพูดที่ไหนว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิมา เราก็ไม่เคยพูดที่ไหน แต่แกทำไมนำมาพูดทั้งๆ ที่เราไม่เคยพูดที่ไหนเลยนะว่าเราเคยปรารถนาพุทธภูมิหรือไม่ เคยปรารถนาเราก็ไม่เคยพูด แกจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตามแกก็ไม่กล้าถามอีกนะ เราก็เฉยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ แกตายไปแล้วเราก็เฉย...”

หลวงปู่คำดี ปภาโส

ภวานานั่นเองเป็นโรไป .. ท่านฝันในของท่าน นักภวานารู้กัน วันนั้นภวานาอยู่มั่นเกิดเรื่องราว ขึ้นมา พอตื่นขึ้นมาตอนเช้าก็รีบสั่งพระเลย

‘เอ้อ เมื่อคืนนี้ผมได้นิมิตแปลกประหลาด มาก จะมีพระองค์สำคัญ แต่ว่าองค์ไหนท่านก็ ไม่ได้บอก จะมีพระองค์สำคัญมาวัดเราใน เร็วๆ นี้ ถ้ามีพระกรรมฐานมาจากที่ไหนก็ตาม อย่างไรขอให้ได้พบกับเราเสียก่อน’

ท่านจัดพระมาเลยนะ จัดพระมาเฝ้าศาลา ศาลาวัดป่าศรีฐานเป็นป่าจริงๆ ไม่ให้ไปไหน คือท่านสั่งไว้ว่า ถ้าพระกรรมฐานมาไม่ว่าองค์ใด ก็ตาม แก่หรือหนุ่มก็ตาม ถ้าเป็นพระกรรมฐาน

นอกนั้นท่านไม่พูด แล้วมานี้อย่างไรก็ขอให้พบ ผมเสียก่อนก่อนที่ท่านจะผ่านไป ให้ได้พบผม เสียก่อน ผมจะได้พบพระองค์สำคัญเร็วๆ นี้นะ ท่านว่าจั้น ท่านจึงจัดพระให้มาอยู่มาเฝ้าศาลา

ครั้งเวลาพระมาเฝ้าศาลา พอตีเราไป ที่นั่นองค์เดียว ขโมยหินนี้ ตีตัวก็ไม่ให้ใครทราบ มาเยี่ยมมารดา ๒ คืน นีละต้นเหตุที่จากหมู่ เพื่อนได้ ถ้าว่าไปเที่ยววิเวก โอ๊ย ไม่ได้นะ แหกเลย รุมเข้าใจไหม นีจะไปเยี่ยมมารดาจะ ไปได้ยังไง จะไปหาที่สงบดั่งใจ ฟังแต่ว่าไป เยี่ยมแม่เป็นไรละ มันก็หาทางออกได้

เราก็มารู้กับแม่ ๒ คืน ต่อจากนั้นก็ ออก ออกไปไม่ให้ใครทราบ ให้น้องไปตีตัว สถานีรถไฟค่ากั้งนี่ละ ไปลงขอนแก่นแล้วจะ ไปเข้าในภูเขา ความคิดว่าอย่างนั้น อ้าเกอ ภูเขาเวียง พอตีตัวแล้วก็ขึ้นรถไฟ ไปคนเดียว มันก็ บันดลบันดาลไปเจอเอาโยมคนหนึ่ง โยมคนนั้นก็คุ้นกับเรา คຸ້ນมหาคຸ້ນจั้นเถอะ แล้วคຸ້นกับ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ อุปัชฌาย์เราด้วย

พอไปเจอเราบนรถไฟ ‘เอ๊ย ท่านอาจารย์ มายังไง ขึ้นเลย’

วัดป่าชยัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น

‘เป็นข้าหรือใจ’ เรว่าจั้น ทมดละทีนี้ ความขลังของกู ทมดละทีนี้ เป็นข้าเรอะเรว่าจั้น มันโมโห มันหมดแล้วความขลังของเรา เขาบลายหมดแล้ว ไปนี้มันก็จะไปบอกท่าน เจ้าคุณว่าเราไปทางไหนๆ นี้ท่านจะลงไหน ตีปากเอานะ บอกท่านนั้นพอไม่พูดมากนะ ทีแรกถามเราก็คือเป็นข้าหรือ

‘แล้วท่านอาจารย์จะตีตัวลงไหน’ ‘นี่ ฟาดปากเอานะ’ เลยนิ่งเลย

ทีนี้มันไม่อยู่เฉยๆ ซิมันคอยแอบดูเรา เวลาเราจะลงสถานีรถไฟ มันจะไปโคราช เราไปลงขอนแก่น บีบลง มันเห็นแล้วนะนั่น

รถจักรดีเซลไฟฟ้าดาเวนพอร์ตที่ใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๔๔

พอกลับไปก็ไปหาท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ละซี
แว๊ดๆ โอ๊ย อายากพาดปากมันอีก มันโมโห หมด
ขลัง ไปอยู่ไม่ได้นานท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ให้
คนไปตามบอก ‘จะพาไปกรุงเทพฯ’ อย่างนั้นละ
เรื่องราวณะ

พอลงรถไฟก็ไปวัดท่านอาจารย์คำดี ไป
องค์เดียว สะพายบาตรไปองค์เดียว พระก็ไม่รู้
ว่าเราเป็นใคร พระองค์นั้นท่านเล่าละเอียด
ลเอียดตามที่ท่านอาจารย์คำดีสั่งนะ

‘ผมมาอยู่ที่นี่เพราะท่านอาจารย์คำดีสั่ง
ให้ผมมา มาเฝ้าวัดอยู่ที่นี่ คือท่านบอกว่าท่าน
ได้เหตุว่าจะมีพระองค์สำคัญมาวัดเราเร็วๆ นี้
แล้วท่านก็สั่งเอาไว้ว่า ถ้าเป็นพระกรรมฐาน ไม่
ว่าหนุ่มว่าแก่อย่าด่วนให้ท่านไปไหน ให้พบกับ
ท่านเสียก่อน เพราะฉะนั้นท่านถึงได้สั่งให้ผมมา
พักอยู่ที่ศาลา คอยต้อนรับพระสังเฑพระ
ที่ควรจะได้พบหรือไม่ได้พบ ผมจึงได้มาอยู่ที่นี่’

ก็เลยมาเฝ้าตามที่ท่านสั่ง แกก็เล่าสะเปะ
สะปะไป แล้วก็ไม่มีใครเป็นใคร เราเป็นใคร
เราก็มีแต่คอยหลบคอยซ่อนตลอด จะเปิดง่าย
ได้เทรอ ท่านก็พูดสะเปะสะปะไปตามภาษาของ
แก เป็นพระบวชใหม่ได้สองพรรษา .. เราก็
ถาม ตอนนั้นพระไม่รู้เรานะ พระองค์นั้นไม่รู้
เราก็เลยถามว่า

‘ท่านให้มาอยู่ได้ก็คืนแล้ว’

‘ได้ ๒ คืนนี้แหละ’ ว่างั้นนะ

จำได้จนกระทั่งชื่อ ชื่อท่านชื่อพระฮวด

อย่างนี้ละถ้ามีเหตุมันไม่ได้ลืมนะเรา มันจับขี้บเลย

ที่นี้พอนั่งอยู่นั้นเราดูไปที่ไหนๆ ท่านก็ว่า
มาเฝ้าศาลาเฝ้าอะไร มีสาระอะไรบ้างบนศาลา
มีที่ไหนมันก็ไม่ มีแต่กระบอกไม้ไผ่ตัดเป็น
กระโถน แทนกระโถน แล้วก็ถ้วยดินแทน
กระโถน แต่ก่อนกระโถนไม่มี ถ้วยดินครอบไว้
มูมเสาะๆ แล้วกระโถนนั้นก็คือไม้ไผ่ตัดครึ่งเอา
เป็นกระโถนแทน เราดูก็ไม่เห็นมีอะไร ที่ท่านสั่ง
ไว้มันน่าจะเป็นความจริงเราก็คิด ต่อไปท่านก็
ถามชื่อ

‘ท่านอาจารย์ชื่อว่ายังง’ ‘ถามไปทำไม’

‘คือเวลามีพระกรรมฐานมาอย่างนี้แล้ว
เวลาไปกราบเรียนท่าน ท่านถามชื่อถามนามก็
จะได้กราบเรียนให้ท่านทราบ’

นั่นซีเราก็เลยบอกว่า ‘บ๊ว’ ‘เทออๆ
อาจารย์มหาบ๊วเทรอ’

‘อาจารย์อะไรก็จะเป็นไร’ เราว่าจี้ ดุเลย
ต่อจากนั้นก็รู้ละซี

‘โอ๊ย ท่านอาจารย์พูดถึงท่านอาจารย์อยู่
ตลอดเวลา เทศน์สอนพระนี่เอาท่านอาจารย์
มาขานบพระอยู่เรื่อย’

ที่นี้พอเราไปนั้นพระยังไม่รู้จักเรานี้ พอ
ตกกลางคืนมาก็คุยธรรมะกัน ตอนเช้าตอนมา
ฉันจังหันพระยังไม่รู้เรานี้ รู้เฉพาะท่าน เพราะ
เราไปอยู่กุฏิข้างๆ ท่าน ไปคุยกับท่านตอนกลาง
คืนแล้วกลับมาอนกุฏิ

ตอนเช้าออกบิณฑบาต พอมาแล้ว อันนี้

เสนาสนะภายในวัดป่าคลองกุ่ม
สร้างสมัยท่านพ่อลีเจ้าพรราชาอยู่

ตอนสำคัญนะ คือท่านนั่งองค์หัวหน้า พอดี
เราก็เป็นองค์ที่สอง นั่งอยู่ข้างๆ ท่าน แล้ว
พระเณรก็นั่งเป็นแถว ที่นี้เวลาพระเณรแจก
อาหารไปใกล้ๆ ท่าน พอจัดอาหารถวายท่าน
ท่านกระซิบ

‘นั่นรู้ไหมเสื่อ’ ท่านว่าอย่างนั้นนะ

ท่านพูดเบาๆ ให้รู้เฉพาะพระองค์นั้น แต่
เราหูดีก็ได้ยินอยู่ตลอด องค์ไหนก็ตามพอเข้า
ไปหาท่านใกล้ชิดท่าน ‘ให้รู้นะเสื่อ ระวังนะ’ ..
พระเณรก็ริยาทำทาง ก็เป็นธรรมดาของ
พระเณรที่ท่านไม่ดูวางั้นเถอะ มันก็อาจเป็นไป

คุณธรรมเรื่องให้

‘...ท่านอาจารย์คำดีท่านสอนพระ คือท่านฝึก
นิสัยใหม่หมดท่านเล่าให้เราฟัง นิสัยท่านสุภาพ
เรียบร้อยมากที่สุดทีเดียว เรานึกว่าเป็นนิสัยเดิมท่าน
เราก็ได้ขมนิสัยท่านเรียบร้อยมากที่สุดทีเดียว เวลาสนธิ
กันนานๆ เข้ามาแล้วท่านเลยเล่าให้ฟัง ท่านบอก
ว่า ‘กิริยาอาการที่ผมใช้อยู่ทุกวันนี้ผมฝึกหัดใหม่
นะท่านมหา ไม่ใช่นิสัยเก่าผม’

นี่เราได้ขมว่าท่านฝึกได้เรียบจริงๆ เป็น
ใหม่ขึ้นมาหมด ฝึกหัดนิสัยได้ใหม่หมดเลย

‘แต่ก่อนผมนิสัยว่าวม ให้หันใจ ใจร้อน อะไรพอ
ขว้างขว้าง อะไรพอปา ปา ต้นเหตุที่จะมาให้ผมตัด
นิสัยผมอย่างเด็ดขาดเกิดขึ้นจากเงรที่วัดศรีธรรมา
รวม โคราช’

ท่านพักอยู่วัดศรีธรรมา รวม เขาถวายผ้ามาแล้ว
เงรเย็บเป็นผ้าสบง ที่นี้เงรเย็บผิด เอามาถูกผิด
จริงๆ พอเห็นเย็บผ้าผิดท่านก็เลยฉีกต่อหน้าเงร
ผ้าใหม่ๆ นะ ท่านฉีกผ้าต่อหน้าเงรเลย ท่านไม่
สนใจตามนิสัยดั้งเดิมของท่านเป็นอย่างนั้น ผ้า
ใหม่ๆ เย็บผิดท่านฉีกเลย

เงรไปนั่งแอบอยู่ต้นเสา ไปร้องไห้อยู่ต้นเสา
นั่น ท่านไปเห็นไปเจอเข้า เงรที่เย็บผ้าผิดถูกเราทำ

ประชดฝึกผ้านี้ ไปนั่งอยู่ข้างต้นเสาร้องไห้อยู่นั้น
เลยไปสะคุตใจอย่างแรง ว่าเงรนี้ได้ร้องไห้เสียใจ
หรืออะไรก็ไม่รู้แหละ เกิดจากเหตุที่เราฉีกผ้าที่เงร
เย็บผิดนั้นต่อหน้าต่อตาเงร เงรเลยไปนั่งแอบต้น
เสาร้องไห้

นั่นละท่านนำมาตัดท่าน ท่านว่าอย่างนั้น
ท่านเล่าให้เราฟังเอง

‘เรื่องเหล่านี้มันก็มีผิดมีพลาดได้ เย็บสบงจิว
ไม่ว่าอะไรผิดพลาดได้ทั้งนั้น แต่ก็ไม่มีอะไรเสียหาย
ผิดพลาดก็ธรรมดาๆ ความเสียหายมาอยู่ที่เรา
ทำเวลานี้ เอาผ้าที่เย็บผิดนั้นนะมาฉีกต่อหน้าต่อตา
เงร ผ้าไม่เสีย มันเสียเรา นี่ถ้าเราไม่ฝึกหัดนิสัย

วัดป่าคลองกุ้ง อ.เมือง จ.จันทบุรี

อย่างนั้นละ ที่นี้พอท่านกระซิบต่อไปแล้ว องค์ใดผ่านท่านจะกระซิบทั้งนั้นละ เราได้ยินตลอดๆ เลย แต่เราก็เฉยเหมือนไม่ได้ยิน ..

พอวันหลังมาพระเถรเรียบหมด แปลกอยู่ หลังจากนั้นแล้วเรียบหมด คงรู้กันหมดทั้งวัด นี่ละองค์ที่ท่านเอามาขนาบพวกเราอยู่ทุกวันนี้คือ องค์นี้เอง ...”

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

ธุดงค์จันทบุรี

ใหม่นิสัยนี้จะไปใหญ่ จะทำให้เสียพระทั้งองค์ คือเรานี่เอง

ตั้งแต่นี้ต่อไปนิสัยอย่างนี้เราจะไม่เอามาใช้เป็นอันขาด เราจะฝึกหัดนิสัยใหม่หมดเลย นิสัยเก่าตัดขาดสะบั้นไปเลย เอานิสัยเรียบร้อย ดึงามมาใช้ เพราะฉะนั้นผมถึงมีนิสัยอย่างนี้ ท่านมหา นิสัยเดิมผมไม่ได้เป็นอย่างนี้

ท่านก็เล่าให้ฟัง เพราะนิสัยท่านเรียบร้อย มาก...”

อีกคราวหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ องค์ท่าน หลบหลีกหมู่เพื่อนแหว่ไปที่เขาวัวเวกทางจังหวัดจันทบุรีซึ่งท่านได้เล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นไว้ ดังนี้
“...เราขโมยหนีจากหมู่เพื่อนจากหัวขบวนมุกดาหารมาจันทบุรี พ.ศ. ๒๔๙๕ มาหลบภาวณาอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้ง ..

ที่ขโมยหนีหมู่เพื่อนไปนะ เพราะลำบาก รำคาญ หาอุบายมาเยี่ยมโยมแม่ จะไปยังไง ไปเยี่ยมโยมแม่มันหาความสงบที่ไหน มานั้นพระรู้หมดแล้วแหละ ยังไงก็จะเฝื่อนที่ไหนแหละ มานี้ บี้บมาเยี่ยมโยมแม่สองคืน บี้บลองจันทฯ หนีไปนู่นแหละ ไม่ให้ใครทราบนะไป ไปจันทฯ ก็ไม่ให้ใคร

ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก, องค์หลวงตา, ไม่ทราบนาม

ทราบเหมือนกัน ไปพักอาศัยอยู่กับอาจารย์-เฟื่อง^๑.. เมื่อเรามาถึงแล้วก็บอกท่านอาจารย์-เฟื่อง (โชติโก) ว่า

‘ผมไม่ไปฉันในที่ไหนๆ ขออย่าให้ผม เกี่ยวข้องกับอะไรต่างๆ ส่วนเรื่องการนิมนต์ ออกไปฉันที่นั่นที่นี่ตามงานต่างๆ ขออย่าให้ผม เกี่ยวข้องเลย ผมมาพักผ่อนภาวณาสบายๆ ของผมต่างหาก’

ในตอนนั้นพระวัดป่าคลองกุ้งก็ไม่มาก วัดยังเป็นป่าเป็นดง ส่วนในเรื่องการบิณฑบาต ก็บิณฑบาตกับชาวสวนที่อยู่ในถิ่นแถวนั้น ไม่ได้เข้าไปบิณฑบาตในเมือง อาจารย์เฟื่องท่านก็พาเราไปบิณฑบาตตามบ้านชาวสวน ส่วนพวกพระเข้าไปบิณฑบาตในเมือง ..

อาจารย์เฟื่องเป็นคู่กับอาจารย์เจี๊ยะ อยู่ นั้นสบาย คือการถูกนิมนต์ไปฉันที่นั่นที่นี่ไม่ให้ ไปยุ่งเลย .. เราสังขาดเลย พอไปอยู่ที่นั่นเรา

^๑ เกิดในสกุล เชื้อสาย เมื่อวันอังคาร เดือน ๖ แรม ๖ ค่ำ ปีเถาะ ตรงกับ วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๕๔ ที่บ้านน้ำจู้ ตำบลเกรียนหัก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พ.ศ.๒๔๗๔ อุปสมบทเป็นพระภิกษุ, พ.ศ.๒๔๘๐ พบพระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพอลิ อัมมธโร) และได้ ญัตติเข้าคณะธรรมยุต, พ.ศ.๒๕๑๔ เป็นเจ้าอาวาสวัดธรรมสถิต, วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๙ มรณภาพที่ประเทศฮ่องกง, วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๐ บรรจุพระศพ ณ สถูปญาณวิศิษฐ์ รวมถึงริชฌมายุได้ ๗๑ ปี พรรษา ๙๔

ก็เลยเป็นผู้มีพรธรรมาแก่กว่าท่าน เราก็มอบให้ท่านหมด เราไม่ไปเลยจริงๆ ท่านดูเหมือนไปแทบทุกวัน เดี่ยวร้านนั้นนิมนต์ ร้านนี้นิมนต์ไปฉันเราอยู่ที่นั่นสบาย เป็นป่าล้วนๆ เรียกว่าวัดป่าคลองกึ่งถูกต้อง มีเท่านั้น นอกนั้นเป็นป่าไปหมดเลย นั่นแหละเป็นครั้งแรกเราไป ไปคนเดียววนั้นแหละ ไปอยู่สบายๆ .. เรากับอาจารย์เฟื่องเคยอยู่ด้วยกันที่วัดป่าหนองผือ สกลนคร ส่วนอาจารย์เจี๊ยะ (จุนโท) กับเราก็กเคยอยู่ด้วยกันที่วัดบ้านโคกนาราม สกลนคร จำพรรษาด้วยกันที่นั่น ก็เลยคุ้นกันมาตั้งแต่อยู่ร่วมสมัยหลวงปู่มั่นโน้น

เพราะฉะนั้นเราถึงมาหลบซ่อนตัวอยู่ทางจันทบุรีนี้ เพราะเราทราบแล้วว่าอาจารย์เจี๊ยะกับอาจารย์เฟื่องอยู่ที่นั่น คุ้นกับท่านมานานมาก

เราจากหมู่เพื่อนมาหลบอยู่จันทบุรี เนื่องจากหมู่เพื่อนรุมตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์มั่นมรณภาพลง รุมมากจนกระทั่งไปไม่ได้ว่างั้นเถอะ เราจึงได้เกี่ยวกับหมู่เพื่อนตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมา คือตั้งแต่ปีหลวงปู่มั่นมรณภาพ ๒๔๙๒ ถวายเพลิงท่านปี ๒๔๙๓ พอเดือนกุมภาพันธ์หมู่เพื่อนวิ่งตามเราไปไหนตามเกาะอยู่ตลอด พออยู่จันทบุรีพอสมควรแล้วจึงย้อนกลับห้วยทราย มุกดาหารตามเดิม...”

พลังจิต..ท่านพ่อลี

ท่านเล่าถึงพลังจิตของท่านพระอาจารย์ลี อัมมธโร แห่งวัดโคกการาม จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

“...พูดถึงเรื่องจิต... อย่างสมัยปัจจุบันนี้นะ... คือทำอะไรถึงทราบกันได้ ก็ทราบในวงปฏิบัติด้วยกันนะสิ! พระกรรมฐานประสานกันอยู่ตลอดเวลา พวกเราฆราวาสไม่ค่อยทราบกัน... ภาคปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนา องค์ไหนเป็นอย่างไรๆ ท่านจะทราบกันอยู่อย่างลึกซึ้งภายในของ ท่านนะ ในระหว่างพระกรรมฐานด้วยกัน แต่คนภายนอกนั้นไม่ทราบ เพราะท่านไม่พูด...”

เวลาไปไหน พระกรรมฐานเป็นผู้มุงอรรถ มุงธรรมจริงๆ เราจะไม่ทราบเลย เหมือนกับว่าผ้าชีรี

นิมิตอัศจรรย์ “สร่งน้ำพระพุทธรูปทองคำ” หยั่งรู้อนาคต

ในคืนหนึ่งที่ห้วยทราย มีนิมิตอัศจรรย์ปรากฏขึ้นมาให้ท่านได้ทราบถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับประชาชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“...เหตุที่จะบวชโยมแม่มั่นก็มีต้นเหตุ หนูอยู่ห้วยทราย มันไปเจอทางนุ่นแล้วเป็นขึ้นทางนุ่นแล้ว มากก็ได้เล่าให้หมู่เพื่อนฟัง

‘เอ้อ ไอ้เรานี้นึกว่าจะไปสะตอกสบาย นี่มันจะไม่สะตอกสบายนะ’

มาพิจารณา คืนนี้ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่มาเกี่ยวกับเรา ตลอดถึงเรื่องของโลกนี้ก็มาเกี่ยวกับเรา คือคำว่าโลกมาเกี่ยวกับเราได้แก่ วันนั้นเวลามันแสดงขึ้นภายในจิตใจนี้ เหมือนว่าเรานี้จะขึ้นไปสร่งน้ำพระพุทธเจ้ามากต่อมาก ... เป็นแท่นที่สูงประมาณสัก ๑ เมตร ๓๐ ความสูงนะ เป็นแท่นใหญ่ เราขึ้นไปสร่งน้ำพระพุทธเจ้าทั้งหลาย นิมิตแสดงออก

ห่อทอง ท่านไม่ได้มุงพูดอะไรต่ออะไร... นั่นละ ถ้าความเป็นธรรมจริงๆ แล้ว จะไม่มีโลกามิสเข้าไปเคลือบไปแฝงเลย... แต่ในวงปฏิบัติด้วยกัน แล้วอย่างไรก็ปิดไม่อยู่ อะไรก็ต้องเปิดสู่กันฟัง เพื่อจะได้แก้ไขกัน มีอะไร ขัดข้องตรงไหน พองคั้นนั่นเล่าให้ฟังแล้ว ขัดข้องตรงไหนองค์นี้จะแก้ให้ทันที แก้ให้แล้วเปิดทางโล่ง... นั่น เรื่องของจิตเป็นอย่างนั้น

หลวงปู่มั่น นานๆ ท่านจะยกองค์นั้นมา ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้นละ ที่นี้ยกมาคร่าวๆ จะ

ครั้งเวลาก้าวขึ้นไปแล้ว เป็นพระพุทธเจ้ารูปทองคำทั้งแท่งๆ เท้าองค์ของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ไปเลย อยู่บนแท่น น้ำที่เราไปก็มีน้ำหอม น้ำอะไรที่เป็นน้ำเคราพนับถือนั่นแหละ ขึ้นไปก็ประพรมท่านด้วยความเคารพ เรื่องของในนิมิตมันก็ไม่ไม่นาน พระพุทธเจ้าที่อยู่บนแท่นพระเป็นทองคำทั้งแท่ง ไปประพรมท่านด้วยความเคารพๆ ทั้งถึงไปหมด ฟังซิว่าทั้งถึงไปหมดในเวลาไม่เนิ่นนาน

ต้องมีจุดสำคัญๆ ที่ท่านจะนำออกมา อย่างท่านอาจารย์ลีนี้ท่านก็ว่า

‘ท่านลีนี้แหละ กำลังใจดีมาก’

ฟังลิกำลังใจพลังของใจ นี่จะยกตัวอย่างให้ประกอบกับคำว่าพลังของธรรม ท่านเฟื่อง เป็นคนเล่าให้ฟัง เราไม่ได้อยู่ที่นั่นด้วยละ ท่านอาจารย์ลีนั่งอยู่ ท่านเฟื่ององค์หนึ่งและเด็กชื่อมณูญคนหนึ่งอยู่ที่นี่ แล้วท่านก็นั่ง ตอนนั้นก็คุยธรรมะกันเล็กๆ น้อยๆนะ

‘เอ้อ เราจะพานั่งสมาธิ’

ท่านอาจารย์ลีว่าอย่างนั้น ‘เฮ้อ เข้าที่’ (นั่งขัดสมาธิ) ท่านว่าอย่างนั้นนะ ท่านอาจารย์เฟื่องเล่าให้ฟัง พอว่าอย่างนั้นองค์ท่านอาจารย์ลี ท่านไม่ได้นั่งหลับตานี้ ท่านไม่ได้นั่งเข้าที่ ท่านนั่งธรรมตา ‘เฮ้อมณูญ! เข้าที่’

พอก้าวออกจากรั้วมาดูประชาชนนี่แน่นหมดเลย อ้าว นี่มันนิมิตยังงัยอีก แต่มันก็รู้ของมันเอง ลงมานี่เขารอรับน้ำพุทธมนต์อยู่ รับน้ำสรองน้ำพุทธมนต์จากเราเต็มไปหมดเลย

พอลงจากแท่นพระพุทธรูปแล้ว ก็ลงมาประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน ไม่ใช่เป็นน้ำอบน้ำหอมที่เราขึ้นประพรมสรองพระพุทธรูปเจ้านะ อันนั้นขึ้นด้วยนิมิตมันขึ้นพอเหมาะพอดีด้วย

ความเคารพ ภาชนะอะไรที่จะไปสรองน้ำทำนาก็เหมาะสมทุกอย่าง ในนิมิตมันพูดไม่ได้มันหากพร้อมกัน พอสรองน้ำไม่เนิ่นนานนักก็ทั่วถึงหมดเลย

เรามาศึกษาตรองตามเรื่องนี้ 'เฮ้ โยมแม่กับเรานี่ ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชเห็นจะไม่ได้ มันเกี่ยวพันกันอยู่อย่างนี้' พิจารณา ผมก็เข้าใจๆ ไปตามลำดับของนิมิตที่เป็นเครื่องเทียบเคียง โยมแม่เราก็เอามาบวชตั้งแต่นั้น

ส่วนที่รดน้ำประชาชนนี่เกี่ยวกับการสั่งสอนประชาชนนั่นเราก็อ่านใจ ส่วนเรื่องสรองน้ำพระพุทธรูปทั้งหลายเราไม่พูดเท่านั้น เรื่องนิมิตมันก็แปลก

มองไปทางนี้ประชาชนแน่นหมด รอบหมดเลย นี่มันอะไรกันอีก แล้วมันก็เข้าใจ ลงไปที่นี่ประพรมเหมือนกับว่าน้ำพุทธมนต์ให้ประชาชน พอออกจากรั้วไปแล้วก็มีแต่ประชาชนเรื่องพระพุทธรูปเจ้าก็เรียกว่าหาย ผ่านไปแล้วหายเงียบเลย

ทีนี้มีแต่ประชาชนเต็มหมดเลย มองไปไหนสุดสายหูสายตา ฟากจากนั้นไปอีกฟากหนึ่งลงต่ำไป มันต่ำกว่ากันประมาณสักวากว่าๆ เราก็ลงจากฟากนั้นลงไป ทีนี้เวลาประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน รดน้ำมนต์ประชาชนนี่ มันออกจากรั้วมือออกจากฝ่ามือ พอมือเราสาดน้ำนี้แตกกระจายไปเลย แตกกระจายนี้ทั่วถึงอย่างรวดเร็ว มันก็ซัดเหมือนกันพอสาดน้ำมือนี้ซำๆ ไปหมด น้ำนี้ออกจากนิ้วมือๆ มันก็ไม่นาน มันทั่วถึงหมดนะหลายๆ นั่นนะ เพราะมันเป็นในนิมิตให้รู้เรื่องราว พอสาดมือไปนี้ น้ำอันนี้จะออกจากรั้วมือๆ นี่ซำๆ สาดนั่นสาดนี้จนรอบหมดในเวลาไม่นานเลย พอจากนั้นบ๊อบลงไปแล้ว อ้าว จะลงจากที่ประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชน

พอนั่งปุ๊บปั๊บ เด็กเข้าที่นั่งสมาธิ ท่านคงเคยสอนมา ท่านอาจารย์เพื่องนั่งอยู่ทางนี้ 'เฮ้อ เราจะให้ตัวลอยนะ'

ท่านอาจารย์ลึกล่าว นี่ละ ที่ว่าพลังของจิต 'เราจะให้ตัวลอยนะ' พอว่าอย่างนั้น 'เฮ้อ ขึ้น...ขึ้น...' แล้วดูมือท่านนะ อาจารย์เพื่องดู ท่านว่า ท่านทำมือด้วย 'เฮ้อๆ ขึ้น...ขึ้น...ขึ้น...'

ท่านอาจารย์ทำมืออย่างนี้ ขึ้นจริงๆ เด็กคนนั้นนะ ตัวลอยขึ้นๆ ... แต่สูงขนาดนี้ ... นี่ละพลังของจิตที่ท่านอาจารย์มันว่า 'พลังของจิตท่านลึกล่าวมาก' ... ฟังสิ! พลังของจิตดีมาก นี่ละ พลังเป็นอย่างนี้ แล้วพอเด็กนี้ลงแล้ว ทางท่านอาจารย์เพื่องก็คิดมันใจว่า 'ยังงัยท่านก็จะให้เราขึ้นคราวนี้ เราจะไม่ยอมขึ้น วันนี้ฝันกัน'

แล้วก็จริงๆ สักเดี๋ยวท่านอาจารย์ลึกล่าวว่า 'เฮ้อ เพื่อง' ท่านเพื่องปรารถนาใจ 'ว่าแล้ว' ทางท่านอาจารย์ลึกล่าวว่า 'เฮ้อๆ ขึ้นๆ' ท่านอาจารย์เพื่องว่า 'มันจะขึ้นจริงๆ ทว่า! ลูท่านไม่ได้ เราไม่ให้ขึ้นนะสิ แต่มัน...อันนี้มันโยกแล้ว มันแปลกๆ แล้ว' ท่านว่า 'เราก็สู้ๆ แต่สู้ยังไงก็ได้...'

อย่าให้พูดเถอะ (ขบขัน) ให้อธิบายแพ้อายามาพูดเลย คือเรื่องแพ้วท่านอาจารย์ลึกล่าว ท่านเพื่องว่า 'อีกนิดหนึ่งนะ... ลงเลยนั่น หัวคะมำ ถ้าสมมุติว่ากันเราไม่ขึ้น หัวเราต้องคะมำ'

ท่านว่าอย่างนั้น นั่นนะ เห็นไหม นั่นไม่ใช่เล่นนะ พอเสร็จแล้ว แล้วท่านก็ยืนอยู่นะ พอเห็นทางนั้นขยุกขยิกๆ มันจะขึ้นแต่ไม่ขึ้นนี่นะ พอเสร็จแล้วท่านก็หยุด พอหยุดแล้วก็นั่งละ

'ไอ้ย ดื้อ' (องค์หลวงตาพูดอย่างขบขัน) ท่านอาจารย์ลึกล่าวอย่างนี้ ท่านไม่พูดมาก 'ไอ้ย ดื้อ' (ขบขัน) ผมยังไม่ลืมนะ ท่านเพื่องว่าท่านอาจารย์ลึกล่าวยังมีอยู่ข้างนิมิตหนึ่ง

นี่ละเรื่องพลังจิต อันนี้ก็เป็นได้บางราย... เพราะเป็นเรื่องภายนอก ใช้ภายนอกต่างหากตามแต่จริตนิสัยของใครที่จะใช้ในทางไหน ไม่ใช่หลักของศีล สมาธิ ปัญญา มรรคผลนิพพานจริงๆ อันนั้นเป็นหลักเพื่อจะละจะถอนกิเลส...

กำลังจิตอันนี้มันเป็นเครื่องใช้แล้วแต่ใครจะมีนิสัยวาสนาหนักไปทางไหน เช่น เหาะเหินเดินฟ้า ดำดินบินบน ที่ท่านแสดงไว้ในอภิญาญา ๖ หรือวิชา ๓ ..."

วิวทัศน์ที่มองจากลานหินบริเวณหน้ากุฏิองค์หลวงตามัชฌิมเจ้าพรราชาที่ห้วยทราย ปัจจุบันเป็นวัดถ้ำนาคแอน จ.มุกดาหาร

จากนั้นมาเกี่ยวกับโยมแม่ เห็นโยมแม่มาข้างล่าง ตอนนั้นเรายังเหาะอยู่ ประชาชนนั่งอยู่ที่นี่ เหมือนเราเหาะอยู่บนประชาชน น้ำสายมือไปนี่น้ำออกปึบๆ กำลังก้าวลงไป โยมแม่อีกแล้ว อ้าว โยมแม่มาคอยอยู่ที่นี่ ‘อ้าว นี่จะไปไหนอีกล่ะ’ ‘ไม่ไปไหนแหละ’

‘จะไปแล้วเธอจะไม่กลับเธอ’ ลักษณะว่าฉัน ‘อ้อ ไปทำประโยชน์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็ จะกลับมา’ คือเวลาจะลงมาเห็นอย่างนั้น พอว่าฉันก็เลยลงไป ตอนนี้อย่างนี้ นิดหน่อย ดูว่าเวลาจะขึ้นนะ โยมแม่มารออยู่ที่นี่ จะขึ้นไปสร่งน้ำ พระพุทธเจ้าและประชาชนทั้งหลาย โยมแม่ว่า ‘เธอ จะไปแล้วเธอ จะไม่กลับมาแล้วเธอ’ ว่าฉันนะ

เราบอกว่า ‘จะกลับ คือเราจะไปทำธุระเรียบร้อยแล้วจะกลับมาหาโยมแม่ รออยู่ที่นี่แหละ’ เราว่าฉัน รออยู่ที่นี่หมายถึงรออยู่บ้านโยมแม่

พอว่าอย่างนั้นแล้วเราก็ผ่านขึ้น สร่งน้ำเสร็จแล้วโยมแม่ปุ่เสื่อเอาไว้ ก็มีบ้านหลังหนึ่งเล็กๆ หลังในนิมิต ปุ่เสื่อไว้ก็มีน้องชายคนหนึ่งนั่งอยู่ที่นี่ คอยอยู่ เราก็เหาะลงไปที่หน้าบ้านขึ้นไปนั่ง พอลงไปแล้วเราก็ไปนั่งเสื่อ โยมแม่ก็นั่ง

อยู่ที่นี่ น้องชายนั่งอยู่คนหนึ่ง เหมือนกับจะสอนโยมแม่อะไรๆ นี่แหละ พอดีรู้สึกตัวเสีย พอไปถึงอันนี้ยังไม่ได้อธิบายว่าไงนะ มันก็รู้ในจิตทันทีเลย ที่นี่จิตมันก็ถอยออกมา เรื่องราวก็เลยหมดไป มันก็เข้าใจทันที

‘อ้อ เราที่นี่จะไปไหนไม่พ้นละนะ โยมแม่ มาเกี่ยวพันแล้ว ไอ้เด็กนี่มันมีอะไรอีกนะ มันมีอะไรมาเกี่ยวพันกับเราอีกนะ’

จากนั้นไปแล้วเราก็ได้พิจารณา จึงได้กลับมาบวชโยมแม่ ไปไหนไม่ได้นะ เกี่ยวกับโยมแม่แล้ว ออกมาก็มาบวชโยมแม่ได้อย่างคล่องตัว ไม่มีอุปสรรคขัดข้องประการใดเลย แล้วไอ้น้องชายนั้นก็ก็มีธุระ เราไปเปลื้องเหตุผลกลโกธอะไรทุกอย่างให้ ผ่านไปได้เรียบร้อย ณะมันก็มาเกี่ยวข้องกับเรา เรื่องราวสงบเรียบร้อยไปจากเราเป็นผู้ไประงับเหตุการณ์ต่างๆ

ที่นี้ก็มาพิจารณานี้ เราพูดจริงๆ อ้าวที่นี่จะเปิดนะ เรื่องที่ขึ้นไปสร่งน้ำพระพุทธเจ้านี้ พระพุทธเจ้ามีก็พระองค์เต็มไปหมดเลยอยู่บนแท่น ขึ้นไปแล้วเป็นพระพุทธรูปทองคำทั้งแท่งๆ นี่มันก็วิ้งถึงกัน นี่แหละที่ว่าจิตขอให้ได้ถึงวิมุตติเถอะนะ พอมันจำขึ้นเท่านี้มันจะถึง

ทั้งหมด บรรดาพระพุทธเจ้าไม่ต้องถามกัน เป็นอันเดียวกันหมดเลย ครอบไปหมดเลย ถึงหมด นี่เราแยกออกมานะ พออันนี้มันผางเข้าไปจุดนั้นแล้วมันจะทั่วถึงทั้งหมด บรรดาพระพุทธเจ้ามีจำนวนมากน้อยทั่วถึงทั้งหมด เป็นอันเดียวกันเลย ดังที่เคยพูดแล้วเหมือนน้ำมหาสมุทร

ที่นี้ออกจากนี้ไปมันเกี่ยวข้องกับอะไรอีก นี่ก็มาเกี่ยวข้องกับเรื่องการแนะนำสั่งสอนประชาชนอย่างทุกวันนี้เห็นไหมล่ะ มันก็พอเป็นพยานได้แล้วมีใช้เธอ สอนประชาชนมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย... สอนไม่หยุดไม่ถอย กว้างขวางออกไปจนออกทั่วโลก นี่ที่ว่าเอามือส่ายไปอย่างนี้มันก็เข้ากันได้ เอาโยมแม่มาบวช แนะนำสั่งสอนโยมแม่ เรื่องราวจึงจบลงไป มันก็เดินตามนั้นไม่เห็นผิด

นี่ได้ออกปากพูดจริงๆ ให้กับหมู่เพื่อนฟัง เรื่องเฉพาะโยมแม่เนี่ย เรามาพิจารณาตรงตามเรื่องนี้ ‘ผมไปไหนไม่รอดนะ โยมแม่มีมาเกี่ยวข้องกับแล้วจะต้องได้เกี่ยวข้องกับโยมแม่ ถ้าไม่เอาโยมแม่มาบวชเห็นจะไม่ได้ มันเกี่ยวพันกันอยู่อย่างนี้’

พิจารณาผมก็เข้าใจ ไปตามลำดับของ นิमितที่เป็นเครื่องเทียบเคียง โยมแม่เราก็เอามา บวชตั้งแต่นั้น เรื่องโลกเรื่องสงสารมันก็เกี่ยว พันมาดั่งที่แนะนำสั่งสอน มันไม่ได้เป็นไปด้วยความเสแสร้งอะไรนะ มันเป็นไปโดยหลักธรรมชาติ ส่วนที่รดน้ำประชาชนนี้เกี่ยวกับการสั่งสอนประชาชนนั้นเราก็เข้าใจ ส่วนเรื่อง รดน้ำพระพุทธรูปทั้งหลายเราไม่พูดเท่านั้น เรื่องนิमितมันก็แปลก ส่วนที่ขึ้นไปรดน้ำ พระพุทธรูปเจ้านี้เราก็ไม่เคยคาดคิด ไม่อาจ ไม่เอือมว่าจะเป็นอย่างนั้นขึ้นมา แล้วจะได้พูด อย่างนี้ขึ้นมา

ในหลักธรรมชาติเวลาจิตมันเข้าถึงชั้น ของมันเต็มภูมิแล้วถึงพระพุทธรูปเจ้า มันถึงหมด เลย ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธรูปเจ้าองค์ใด ไม่ มองดูองค์ใดแหละ เป็นอันเดียวกันแล้วพอ นี้ละธรรมที่เวลามันเข้าถึงเรียกว่าธรรมธาตุ วิมุตติหลุดพ้นแล้ว จำขึ้นเป็นอันเดียวกันหมด เลย นี่มันก็เข้ากันได้ เราก็ไม่สงสัย นิमितอันนั้น ขึ้นมากับจิตที่มันเป็นมันก็เข้ากันได้ จากนั้นมาที่ ว่าจะสั่งสอนประชาชนมีดแปดทิศแปดด้าน เวลาสอนประชาชนก็น้ำที่ประพรหมประชาชน มันออกจากนิ้วนะ ออกทุกนิ้ว สาดจ้าไปหมด เลย จนกระทั่งหมดแล้วถึงได้ลงไปหาโยมแม่ มันก็เป็นไปตามนั้นจะให้ว่าไฉน

นี่เราก็พูดอันนี้มันเกี่ยวกับประชาชน เราพูดกว้างๆ ไว้ธรรมดา อันนี้มันเกี่ยวกับ ประชาชน พูดให้พระฟัง สำหรับเกี่ยวกับ พระพุทธรูปเจ้านี้เราก็พูดถึงเรื่องหลักธรรมชาติ แล้วเป็นอันเดียวกัน ถึงกันหมดเลยไม่ต้อง ถามกัน ทัวถึงหมด ส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน ก็บอกอันนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนใน การแนะนำสั่งสอน ก็พูดเท่านั้น เราไม่ได้พูดกว้างขวางอะไรนะ มันก็เป็นไปตามนั้น จะ พูดไปอะไรนักหนา แล้ว สอนประชาชนเป็นยังไง ทุกวัน ก็อย่างที่เห็นนั่นแหละ กว้างขวางหรือไม่ กว้างขวางก็พิจารณา ...”

องค์ท่านกล่าวถึงความรู้อจากนิमितในครั้งนั้น กับการออกมาอุ้มชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในเวลาต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงบั้นปลายชีวิตว่าเป็นสภาวะธรรม ที่ประจักษ์รู้เห็นได้เฉพาะตน ดังนี้

“...นี้ความรู้ ถ้ามันลงได้เป็นขึ้นในจิตมัน จะไปถามใครง่าย ๆ ไม่ถามนะ ความแน้อยู่ใน นั้นหมด เช่นอย่างขึ้นไปรดพระพุทธรูปเจ้านี้ทาง นี้รับกันแล้ว รดพระพุทธรูปเจ้าทุกพระองค์ก็คือ ความรู้นี้เข้าชานถึงกันหมดแล้ว ที่รดน้ำ ประชาชนมันก็เข้าใจ บอกในตัว รู้ในนี้ๆ เสร็จ ไม่ต้องไปวินิจฉัย อันนี้เกี่ยวกับการสอนโลก สอนประชาชนเป็นอย่างนี้ๆ มันก็เป็นอย่างนั้น นี้ความรู้ที่เกิดขึ้นจากจิตใจทางด้านจิตตภาวนา อย่างนี้เราก็ไม่เคยพูดอย่างจะแจ้งเหมือนวันนี้ วันนี้นั้นมันเกี่ยวกับโยมแม่มาแล้วก็เลยพูดให้ฟัง

อย่างอื่นก็เหมือนกันนี้ ที่มันเป็นอยู่ใน จิตใจ แต่ไม่จำเป็นต้องพูดก็เหมือนไม่รู้ๆ อันใด ที่ควรจะพูดเพราะมันเป็นลักขิพยาน ดั่งที่เทศน์ สอนโลกก็ออกมาแจ่มกันดู สรงพระพุทธรูป ก็คือเข้ากราบชานถึงพระพุทธรูปเจ้าเป็นอัน เดียวกันหมด มันก็เข้าใจ สอนประชาชนเข้าใจ จนกระทั่งมาสอนโยมแม่มันก็ได้เหตุได้ผลไป ตามร่องรอยที่รู้แล้วๆ บอกว่าเราไปไหนไม่ได้ นะ เวลาโยมแม่เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว จะต้อง ได้เกี่ยวข้องโยมแม่ก่อน มันก็เป็นไปตามนั้น

นี่พูดถึงเรื่องความรู้ภายในจิตใจ ไม่ใช่ ธรรมดานะการปฏิบัติธรรม ขอให้ท่านทั้งหลาย ได้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ ที่พูดเหล่านี้มันเอามาพูด เฉพาะที่พอพูดได้ๆ ที่ไม่พูดได้มันหนาแน่น ครอบโลกธาตุ ความรู้ที่มีมันชานไปหมดเลย อะไรที่ควรพูดไม่ควรพูดมันก็รู้เองในจิตที่รู้ๆ อัน

หลงตากับหนู

มีเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้นในช่วง จำพรรษาที่ห้วยทราย ทำให้ท่านต้องได้เอ่ยเรียก แมวให้มาอุ้มหนู ดังนี้

“...เราเจอพูดเรื่องหนู เราก็ตัวเท่าหนูตัว หนึ่งมันก็ทำให้แปลกใจเหมือนกัน มันเป็นอะไร หรือว่าแมวนี้มันมีหูทิพย์ตาทิพย์ ในห้องนั้นเอา หมอนแขวนไว้ ที่แขวนก็เพราะกลัวหนูจะกัด นั้นเอง ถึงเอาเชือกมาผูกหมอนนี้แขวนเอาไว้ ก็ หนูนี้แหละขึ้นไปกัดเชือกขาดตกลงมา แล้วหนู อีกนั้นแหละเป็นผู้ขยำหมอนแหลกหมด

เราไปเห็นเข้าจึงพูดว่า ‘แมวมันไปไหน ดงนี้ไม่มีแมวหรอก ทำไมหนูถึงได้พิลึกนักหนา หนูมันมาทำลายศาสนาแหลกหมดแล้วนี่ เห็นไหม ในห้องนี้’ เราว่าจัน

พอตีตอน ๕ โมงเย็นมันแปลกอยู่นะ เณรไปบอกว่า ‘ที่ครูอาจารย์ถามหาแมว เรียกหาแมวเมื่อเข้านี้ มันมาจริงๆ แล้วนะ’ ‘มันมาอยู่ไหนล่ะ’ ‘มันมาอยู่ใต้ห้อง เก็บหมอนนั้นแล้ว’ เณรตอบ

เราถาม ‘เอ๊ะ! ทำไม มันมาได้ยังไง’ ‘ก็ไม่ทราบ แมวตัวใหญ่มาก’ เณรว่าจัน ‘มันอยู่ไหนล่ะ’ ‘มันหมอบอยู่ใต้ห้องนั้นละ อยู่ที่พื้น’

เณรว่ามันอยู่พื้นแต่ความจริงมันอยู่ใต้ ห้องที่หนูกัดหมอนนั้นแหละ ‘อยู่ตรงไหนนะ เรา จะไปดูหน่อย’ เราจึงเดินไปดู ไปดู มันอยู่นั้น จริงๆ ต่างๆ สีกระต่ายบ้าง สีขาวบ้าง

ส่วนพระท่านมายืนดูอยู่เต็มไปหมดแล้ว แมวเหล่านั้นมันไม่เคยมีมา ไม่เคยเห็นมาก่อน เลย แล้วก็มันมาบันดลบันดาลเอาวันนั้น อันนี้เราก็ไม่ได้พูดว่าเราศักดิ์สิทธิ์นะ เราพูดถึงเรื่องแมว มันมีหูทิพย์ตาทิพย์ ต่างหากนะ

เราจึงบอกแมวพูดกับแมวว่า ‘มึงอย่าไป ทากัดหมอนนะ ฎเรียกพวกมึงมาเฉยๆ’

แล้วแมวทั้งหลายเหล่านั้นก็มาแทบ ทุกวัน พอ ๕ โมงเย็นมาแล้วเดินฉากโน้น ฉากนี้ ตรวจตราปรามปรามหนู ที่นี้พอตกกลางคืนนี้เขาจะ ทำท่าฉลาดมากนะ เขาจะร้องเสียงดัง อ้าวๆๆ อยู่รอบวัด ตั้งแต่นั้นมาหนู .. เงียบเลย นี่มันก็ แปลก...”

ใดที่ควรจะนำออกมาพูดได้ เป็นประโยชน์มากน้อยก็นำมา อะไรที่ไม่เป็นประโยชน์ แต่มันเคลื่อนไหวในสิ่งที่รู้ที่เห็นมันก็เคลื่อนไหว ก็ปล่อยไว้ตามสภาพเป็นจริงเสีย

เรื่องสภาวะธรรมทั้งหลายจะปิดธรรมชาติที่รู้ที่เห็นไม่ได้นะ ถึงการรู้การเห็นไปถามพระพุทธเจ้าที่ไหน ไม่ถามว่าฉันเลย เวลาฉันประจักษ์ๆ หายสงสัยๆ ไปในตัวเลย ท่านจึงว่า **สันติปฏิริโก** การแก้กิเลส

วิวทัศนียภาพที่มองจากลานหินบริเวณหน้ากุฏิองค์หลวงตาที่บ้านห้วยทราย

บ้านหนองกะปาด

“...บ้านหนองกะปาด (อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร) เขาเลี้ยงวัวฝูงไว้ วัวฝูงนั้นเมื่อพ่อค้าเขาไปติดต่อเขาก็ไปซื้อที่เจ้าของเลี้ยงวัวฝูงไว้ นั้นที่พ่อค้าเขาจะให้ตัวละ ‘๓ บาท’ แต่เจ้าของนั้นจะเอา ตัวละ ‘๔ บาท’ ทางนั้นให้เขา ‘๓ บาท’ ทางนี้ ‘๔ บาท’ เรื่อยๆ ..

เจ้าของผู้ชายวัวมันนั่งชันเข่า มันปล่อยทำไว้นี้ละ เรื่องจริงมันเป็นอย่างนั้นว่าไง อันนี้เขาก็มาซื้อวัว เขาจะให้ตัวละ ‘๓ บาท’ ทางนี้ ‘๔ บาทๆ’ พอดีเมียมันขึ้นมา มันนั่งอยู่ชานกับลูกค้าที่เขามาซื้อวัว พอขึ้นมา มาเห็นตัวมันชันเข่า ปล่อยทำเข้าใจไหม ปล่อยทำ

เมียมันเห็นมันอายุชียเมีย เมียขยิบตาใส่บ๊ีบ เข้าใจไหมละ มันเห็นทำตัวละมันอายุเขา ขยิบตาใส่ผิว

ผัวนึกว่าเมียให้ขึ้นราคา พอเมียขยิบตาบ๊ีบทางนี้ ‘๕ บาทๆ’ เลย เมียก็เข้าไปในห้อง

‘อู๊ย ตั้งแต่ ๓ กับ ๔ บาทก็ยังไม่ลงกันได้ ทำโมอยู่ๆ ก็ไป ๕ บาท ๖ บาทยังงี้ ไม่เอาแล้วเรา’

เขาก็ลงไป พอเขาลงไปแล้วเมียก็ออกมาบอกว่า ‘ที่เขาจะซื้อตัวละ ๓ บาทมันก็น่าจะขายให้เขาได้แล้วนี่นะ’

‘เฮ้อ ก็เธอขยิบตาใส่ฉันว่าให้ขึ้นราคาฉันก็ขึ้นราคาละซี’

‘ไม่ขยิบยังงี้ปล่อยทำให้เขาเห็น มันอายุเขาจะตายแล้ว อู๊ย เสียตาย เขาไปได้ทำทวีปแล้ว’

นี่ละทำนี้ทำขาดทุน เข้าใจไหม มันปล่อยทำ ทำขาดทุน ไม่ได้กำไร ๔ บาทก็เลยไม่ได้ ยังจะบ๊ีบเอา ๕ บาทอยู่ เขาก็เปิดละซี...”

ทุกประเภทก็เป็น **สันติปฏิริโก** การรู้เห็นสิ่งต่างๆ นี้ก็เป็น **สันติปฏิริโก** ไม่ต้องไปถามใคร นี่ละอำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

อย่างที่เรามาสอนโลกนี้ก็เหมือนกัน พาพี่น้องทั้งหลายช่วยชาติบ้านเมืองนี้ก็เหมือนกัน เราพิจารณาโดยอรรถโดยธรรมทุกสิ่งทุกอย่างไป ตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ดำเนินไปโดยอรรถโดยธรรม เราจะไม่เอาเรื่องโลกเรื่องสงสารเข้ามาเป็นใหญ่เป็นโตยิ่งกว่าธรรมที่เราได้ปฏิบัติได้รู้ได้เห็น แล้วเอาธรรมนี้เป็นเข็มทิศทางเดิน พิจารณาตามธรรม สมควรยังงี้ไม่สมควรยังงี้ จะออกมากน้อยๆ ออกช่องไหนๆ มันจะเป็นไปตามธรรมๆ แล้วก็พาก้าวเดินไปตามที่เป็นมานี้ ..

เดี๋ยวนี้เราเหมือนกับว่าอยู่ในท่ามกลางชาติไทยของเราทั้งชาติ ทั้งศาสนา เพราะเราเป็นคนไทย ทั้งชาติทั้งศาสนาก็อยู่กับเราหมด ความรับผิดชอบกระทั่งเทือนถึงกันหมดทั่วประเทศไทย แล้วเราก็มาทำประโยชน์เพื่ออุ้มชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์...”

พาโยมมารดาบวช

ในช่วงพักจำพรรษาที่ห้วยทรายตลอด ๔ ปี องค์ท่านมักออกเที่ยววิเวกตามอัธยาศัยที่ไปมาอย่างสะดวกสบายเจียบๆ ตามลำพัง สถานที่ที่ท่านวิเวกในช่วงนั้นหากไม่นับย่านที่ไกลออกไปเช่นในจันทบุรีแล้ว บริเวณเทือกเขาภูพานในแถบนี้ท่านออกเที่ยวชมหมด ดังนี้

“ตอนไปอยู่ห้วยทรายก็ขึ้นเทือกเขาภูพานทางโน้น เรียกว่าภูเขาดั้งแต่หนองสูง คำชะอี (จังหวัดมุกดาหาร) มาถึงอำเภอสว่าง (สว่างแดนดิน

วิวทัศน์ของเทือกเขาภูพาน

โยมแม่ขององค์หลวงตา

จังหวัดสกลนคร) เราเที่ยว
แหลกหมดเลย เที่ยวป่า
เที่ยวเขา .. ออกพรรษา
แล้วหายเจียบๆ ไปอย่าง
สบาย”

อย่างไรก็ตาม หลังมีนิมิตอัศจรรย์ปรากฏ
แก่ท่านเช่นนี้แล้ว การท่องเที่ยววิเวกไปตาม
อริยาศัยก็มีอันต้องสะดุดลง ดังนี้

“นิมิตแปลกตึนะ นิมิตอันนี้มีแปลกแต่
ต้องได้ชม ถ้าลงนิมิตได้แสดงให้เห็นชัดๆ อย่าง
นั้น มันไม่ค่อยผิตค่อยพลาดเท่าไร

‘ผมมาพิจารณาดูเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่
ภาวณาอยู่นิมิตปรากฏเกี่ยวกับโยมแม่ ถ้าเราไม่
ได้เอาโยมแม่บวชจะไม่ได้นะมันเกี่ยวกัน
อย่างไรจะต้องให้โยมแม่บวช แล้วจะต้องเป็น
อย่างนั้นๆ ตามนิมิตตามความเป็นในสิ่งนี้ ต้อง
เป็นอย่างนั้นๆ ไม่สงสัย’

แล้วเป็นจริงๆ ตามนั้น เราจึงไม่มีอะไรคิด
เพราะเป็นไป ตามที่คิดไว้แล้ว มันก็ได้ตั้งสำนัก
(จริงๆ) นี้ว่ายังไง แต่ก่อนผมไม่มีสำนักนี้ ตาม
นิสัยเราอยู่ที่ไหนเราก็อยู่ของเรา ไปของเรา
สบาย ออกพรรษาแล้วหายเจียบๆ ไปอย่าง
สบายหายห้วงเหมือนนกมีแต่ปีกกับหางเท่านั้น...

อันนี้มาเอาโยมแม่บวชจะต้องเป็นอย่าง

นั้นๆ แล้วก็เป็นอย่างว่าจริงๆ พระรุ่งพระรัง เรา
ไม่มีทางแก้ไข เพราะพิจารณาทราบไว้แล้วตั้งแต่
โน้น เอมือเขียนจะเอาตินลบได้ยังไง ถ้าไม่เอา
โยมแม่บวชนี้เห็นจะไม่แล้วกันได้ แต่โยมแม่ก็
บวชได้อย่างง่ายดาย โยมแม่ก็ยิ้มเอาเลย

‘แน่ะ! มันก็เป็นไปตามนั้น’ ...”

จากนั้นท่านจึงจากบ้านห้วยทรายมาที่
บ้านตาดเพื่อชักนำให้โยมมารดาออกบวช
หลวงปู่หล้าบันทึกเหตุการณ์ในระยษะนี้ไว้ว่า

“...พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ออกพรรษาแล้ว
จิวรกาลเสร็จ องค์ท่าน (หมายถึงองค์หลวงตา
มหาบัว) จะได้ไปเอามารดาบวชชาว องค์ท่านก็
คิดละหวนทวนไปมาว่า ถ้าบวชแล้วจะเอาโยม
มารดามาอยู่ห้วยทราย คุณชีแก่ๆ อายุมาก
ตลอดทั้งหนุ่มก็มีอยู่มากแล้ว เกรงจะมาทับถมให้
ภาระหนักขึ้นแก่ผู้ที่ทำบวชก่อน เพราะเป็นโยม
มารดาของผู้เป็นเจ้าของเจ้าอาวาส ก็ต้องจะได้ให้เกียรติ
ให้คุณเป็นพิเศษ เกรงจะหนักใจแก่ท่านผู้มีอายุ
มากและพร้อมทั้งบวชก่อน จึงตกลงใจว่าบวช
โยมมารดาแล้ว จำจะหาที่อยู่ใหม่ องค์ท่านจึง
ปรึกษากับคณะสงฆ์ว่า

‘ผมจะได้ไปบวชโยมมารดา ส่วนจะกลับนั้น
บอกไม่ถูกเสียแล้ว ส่วนที่จะไปกับผมนั้น จะไป
หมดก็ไม่ถูก เวลาอยู่เราก็แย่งกันอยู่ เวลาไปเรา

ก็แย่งกัน มันเป็นเรื่องไม่งามแก่ฝ่ายปฏิบัติ
จะเสียวงศ์ตระกูลฝ่ายปฏิบัติ

ฉะนั้นขอให้คุณสม...จงพาหม้อยู่ที่ข้างใน
พรรษาต่อไปนี้ ที่นี้ส่วนผู้ที่จะไปกับผม คนนั้น
คนนี้ผมก็ไม่ว่า ส่วนจะอยู่ที่นี้ก็เหมือนกัน ถ้าไปกับ
ผมมากก็ลำบากอีก เพราะไม่ทราบว่าจะได้อยู่ที่
ใดแน่ จึงเขียนของนำควรคิดมากแท้ๆ ในเรื่องนี้ ...”

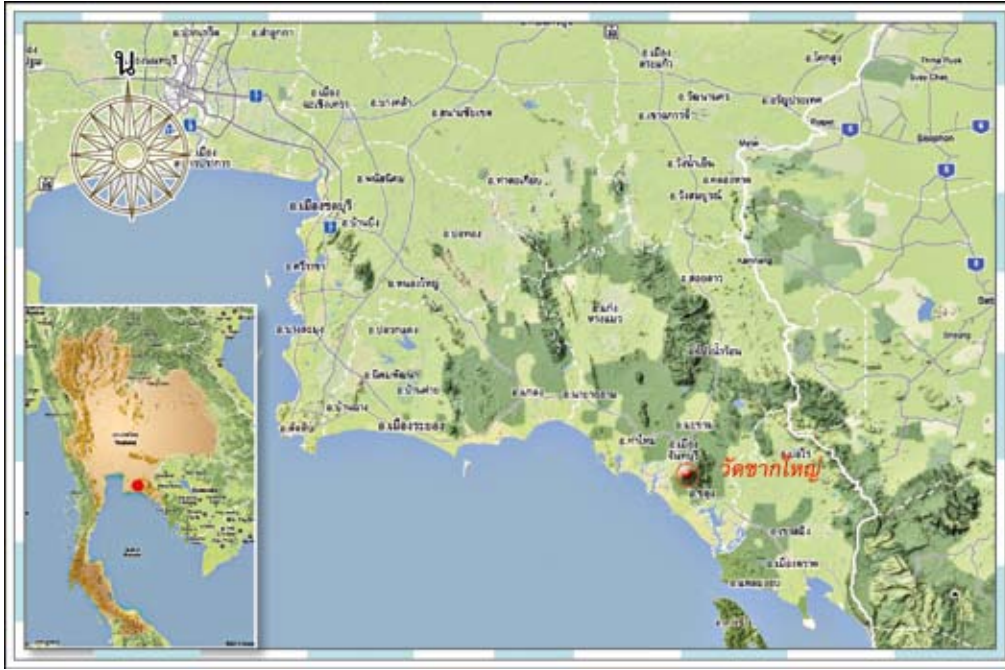
เมื่อถึงบ้านตาดท่านจึงจัดการบวชชี
ให้โยมมารดา และให้การอบรมปฏิบัติจิตต-
ภาวนา ปีนั้นโยมมารดามีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี
ท่านเล่าเหตุการณ์ในระยษะนั้นว่า

“...พอได้เวลาแล้วก็จดหมายมาบอก
โยมแม่ว่า ‘จะมาจากห้วยทรายประมาณวันที่
เท่านั้น ให้เตรียมพร้อมไว้’

ตั้งใจว่าเมื่อมาแล้วจะเอาโยมแม่บวช
ทันที พอมาถึงโยมแม่ก็พอดีเตรียมพร้อมไว้
แล้วก็จับบวชเลย มีผู้เฒ่าแม่แก่ๆ (คุณแม่ชีแก่ๆ
เสียงล้า) ที่ติดตามมา ๓ คนนี้มาเพื่อโยมแม่
นี่เอง ถ้าไม่อย่างนั้นโยมแม่จะไม่มีเพื่อนฝูงอยู่
เพราะพวกนั้นก็เห็นคุณเรานี้...

ทีนี้เราจะมาบวชโยมแม่นี้ เขาก็ติดตาม
มาเพื่อมาเป็นเพื่อนฝูงของโยมแม่นั่นละ...พอ
มากก็จับบวชเลยทันที คล่องตัวเลย ...”

แผนที่การจำพรรษาขององค์หลวงตาในช่วงพรรษานั้น

เพราะสถานที่ทำเลเหมาะสมๆ มันเป็นป่าเป็นเขา แล้วก็ไปที่จันทข้านั้นมีแต่ครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ นะ ท่านอาจารย์ลี ท่านอาจารย์กงมา ท่านอาจารย์จันทร์ และก็ท่านอาจารย์มหาทอง-สุกที่มาเป็นเจ้าของาวาสอยู่วัดสุทธาวาส จึงว่าจันทข้านี้มีแต่พระดีๆ พระองค์สำคัญๆ ทั้งนั้นไปตั้งฤษัตั้งแถวเป็นปฐมฤษัได้ดีมากที่สุดทีเดียว”

ด้วยเหตุนี้เองจันทบุรีจึงมีสำนักกรรมฐานกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จำนวนมาก เฉพาะท่านพ่อลือองค์เดียวจำพรรษาที่จันทบุรี ๑๔ พรรษา ได้สร้างสำนักปฏิบัติที่จันทบุรีมากถึง ๑๑ สำนัก ขอย้อนกล่าวถึงองค์หลวงตาสัมยอยู่ห้วยทราย จังหวัดมุกดาหาร ท่านหาอุบายหนีหมู่เพื่อนพระเถรมาหลบพักอยู่วัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรีในปี พ.ศ.๒๔๙๕ และกลับไปจำพรรษาที่ห้วยทรายเช่นเดิม

พอถึงปลายปี พ.ศ.๒๔๙๗ ท่านตัดสินใจเดินทางออกจากห้วยทรายมาบวชโยมแม่ที่บ้านตาด จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังวัดยางระหง จังหวัดจันทบุรี สมัยนั้นยังเป็นป่าดง รยยนต์เข้าได้เป็นบางเวลา หน้าแล้งรถจิปเข้าไปได้บ้าง ท่านเล่าเหตุการณ์ในช่วงนี้ว่า

“...ที่จะได้ลงมาจันทบุรีก็เพราะเป็นห่วงโยมแม่ ถ้าโยมแม่บวชแล้วอยู่บ้านตาดจะเป็นสัญญาอารมณ์กับลูกกับหลาน อยู่ในบ้านใกล้บ้านไม่เหมาะ พอบวชโยมแม่แล้วก็พาโยมแม่หนี กลัวจะเป็นกังวลกับลูกหลานบ้านเรือนอะไร ก็พาหลบหนีมาจันทบุรีนี่แหละ

เข้าไปอยู่วัดยางระหงลึกๆ ที่ท่านถวิลอยู่พักอยู่วัดยางระหงประมาณ ๓ เดือน ออกจากยางระหงเพราะอาจารย์เจี๊ยะ (จุนโท) มานิมนต์เราว่า

พรรษาที่ ๒๒

(พ.ศ. ๒๔๙๘)

จำพรรษาที่วัดใกล้สถานีทดลอง^๑ การเกษตร (ปัจจุบันวัดซากใหญ่) หมู่ ๑๑ ตำบลพลิว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

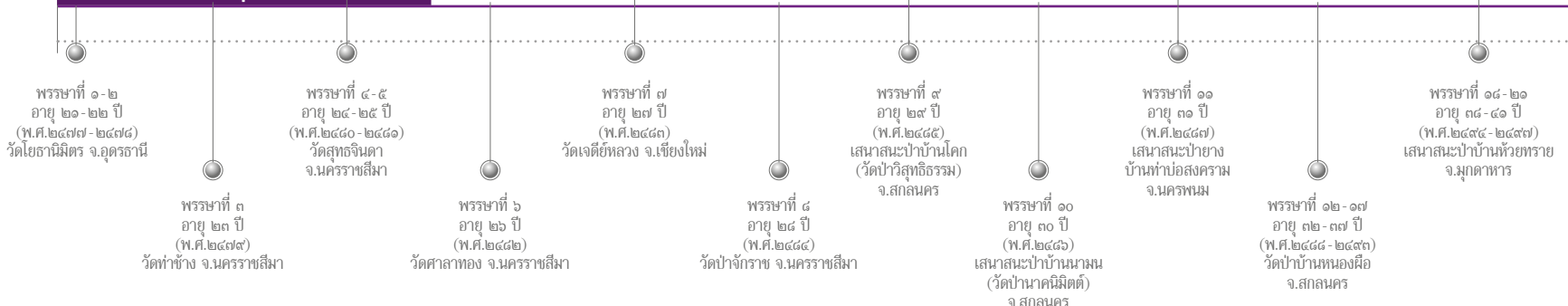
^๑ องค์หลวงตาเรียกที่ราชการแห่งนี้ว่า “สถานีทดลอง” มีชื่ออย่างเป็นทางการในปีที่จำพรรษาว่า “สถานีกลกรรมพลิว จันทบุรี” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “สถานีทดลองพืชสวนพลิว” ปัจจุบันมีชื่ออย่างเป็นทางการคือ “ศูนย์วิจัยพืชสวน จันทบุรี”

หลวงปู่เจี๊ยะสร้างวัดให้

จันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีความพิเศษมีความเคารพเลื่อมใสและมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันยาวนานกับพระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ฤษัที่ตลอดมา มีฆราวาสนักภวานาและพระภิกษุสามเณรออกบวชปฏิบัติุดงกรรมฐานจนปรากฏชื่อเสียงเรียงนามจำนวนมาก องค์หลวงตากล่าวถึงต้นสายปลายเหตุของเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

“พระกรรมฐานเรามีมากอยู่ที่จันทข้านี่แห่งหนึ่ง ที่จันทข้านั้นต้นเหตุก็ไปจากท่านอาจารย์ลีเราไปทีนั้นเขาค่อยรู้เรื่องรู้ราวแล้วครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็ไปไล่เสียกัน ไปแถวนั้น เลยกลายเป็นตั้งหลักกรรมฐานขึ้นที่จันทข้านี้ ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งปานนี้ วัดกรรมฐานจึงมีมากอยู่เสมอ

กาลานุกรม

‘พี่สาว เจ็ลลีย์ คุณรัตนัน ชื่อที่ไว้ ๒๖ ไร่ ๓ งาน ๕๓ ตารางวา เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นทำเลเหมาะสมกับบำเพ็ญกรรมฐาน อยากถวายเป็นวัดกรรมฐาน ก็มองเห็นท่าน อาจารย์พอดี เวลานี้ท่านอาจารย์กำลังเที่ยว รุดงค์มา ยังไม่ได้ตั้งรกรากฐานที่ไหน มาขอนิมนต์ให้ไปวัด ใกล้สถานีทดลองฯ’

มานิมนต์เรา เราก็อาจจะไปดูเสียก่อน เราก็มาจากยางระหงมาดู ทำเลดีอยู่ก็เลยรับ นั่นละเรื่องราวมัน ที่สามแยกปลิวนั่นละ อาจารย์เจ็ยะพอทราบที่เรารับเท่านั้นละ แถวคลอง แถวอะไรท่านเป็นคนหนองบัว ทรายงาม แถวนั้นเป็นญาติเป็นมิตรท่านทั้งหมดแถวคลองแถวนั้น พอเรารับเท่านั้นท่านสั่งคำเดียวเลย คนนั้นเอาหลังนั้นๆ ต่างคนต่างมาสร้างกุฏิกระต๊อบๆ ให้คนละหลังๆ เหมือนไม่ได้สร้างวัดนะ เพราะต่างคนต่างมาทำเฉพาะกุฏิของตัวเองๆ นี่ท่านอาจารย์เจ็ยะนะเป็นคนสั่งทีเดียว เราไม่ได้สร้างอะไรเลยสักนิดเดียว

ที่คร้วโยมแม่ก็อาจารย์เจ็ยะเป็นคนจัดเอง ไปสั่งให้ไปอยู่รวม ๔ คนทั้งโยมแม่ด้วย นั่นละสร้างวัดที่นั่น อาจารย์เจ็ยะจะมีคุณมากต่อเรา คือสร้างวัดทั้งหมดนั้นบรรดาพระกรรมฐานดูเหมือน ๑๒ องค์หรือโง่ ให้ได้ทุกอย่างๆ กระต๊อบอย่างของเรา นั้น อย่างเดียวกันนี่ละแต่มาจาก ไม่ใช่หญ้า มุงจาก สร้างปึกๆ สูงขนาดนี้ แล้วมีพักหนึ่งนั่งภาวนา แล้วก็ทางจงกรมฯ

ก็ท่านเป็นกรรมฐานลูกศิษย์พ่อแม่ครู-อาจารย์มันท่านจะไม่รู้เรื่องเหล่านี้ได้ยังไง ท่านก็รู้สร้างกุฏิตรงไหน ทางจงกรมตรงไหนเหมาะสม ท่านรู้เอง ท่านจัดสั่งหมดเลย เราไม่ได้ไปสร้าง กระทั่งเสร็จเรียบร้อยแล้วท่านก็ไปนิมนต์เรา

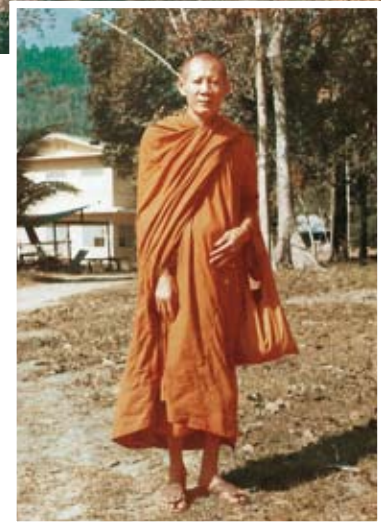

ออกมา กับโยมแม่ละมา

ท่านเจ็ยะมาสร้างให้อยู่สบาย เรียกว่าท่านมีคุณต่อเรา ท่านมาสร้างให้อยู่สบาย กุฏิ ๑๒ หลัง ศาลาให้เอาเล็กๆ โยมแม่ก็เล็กๆ เหมือนกัน ท่านจัดให้หมด เรียกว่าท่านมีคุณต่อเรามากมาย อาจารย์เจ็ยะ เราไม่ลืมนะ เรื่องคุณนี้รู้สึกจะมีเด่นในหัวใจ มันเป็นในนิสัยเองเรื่องคุณ ใครได้ทำคุณให้แก่เราเป็นอยู่สักปี ไม่ลืมนะ

นี่ท่านอาจารย์เจ็ยะทำนี้ไม่ลืมนะ ไปก็ขึ้นอยู่เลย ท่านอยู่เขาแก้วตอนนั้น ท่านเป็นเจ้าของ อาวาสอยู่เขาแก้ว ท่านกับเราพัวพันกันมาตั้ง แต่ไปอยู่สกลนครด้วยกันกับพ่อแม่ครูจารย์มัน รู้จักคุ้นเคยกันมาแต่โน้นกับอาจารย์เฟื่อง อาจารย์เจ็ยะ สององค์ พระชาวจันทนะ คุ้นกันมาตั้งแต่สกลนครกับหลวงปู่มั่น เพราะฉะนั้นเวลาเราไปท่านทั้งสอง เฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์เจ็ยะจึงมารับรองทุกอย่างเลยเทียว

ธรรมดาเราไม่อยู่แหละ รู้สึกมันขวางใจ เอาเหลือเกินระหว่างพี่กับน้อง เสียงพี่สาว

พระอาจารย์ถวิล จินณธัมโม

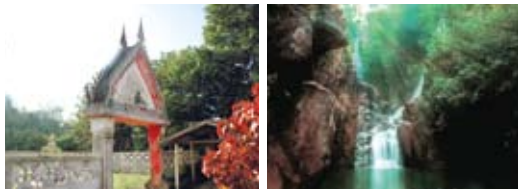
เสียงไมโครโฟน น้องชายก็เสียงโทรโข่ง ชัดกัน เสียงกันอยู่กระต๊อบเล็กๆ บ้านพี่สาวเขาทำโรงน้ำอ้อย เราไปพักอยู่โรงน้ำอ้อยนี้แหละ ฟังเสียงคุยกันสองคน พี่สาวว่าจะเอาองค์นั้น ทางน้องชายว่ามึงอย่าเอาอีลื้อ มึงเชื่อกูเถอะนะ เสียงกันเราได้ยินชัดเจน

‘ให้มึงเอาอาจารย์มหาบัว มึงต้องการองค์ไหนๆ มึงคอยดูขณะกุกุดผัดใหม่ อาจารย์องค์นี้มึงเคยเห็นท่านแล้วยัง องค์ที่ว่ากูไม่เคยเห็นอย่าว่าแต่มึงเลย ว่าองค์นั้นเทศน์ดีอย่างไร อย่างนี้ ให้ท่านมาอยู่เสียก่อนดีไม่ดีกว่าตัวเอง’

ว่างั้น เสียงกันเราได้ยิน โอ๊ย ขบขัน เสียงกันทะเลาะกันอยู่

เราจึงได้พาโยมแม่ไปจำพรรษาที่นั่น อาจารย์เจ็ยะเป็นผู้มีบุญคุณต่อเรามาก เราไม่เคยลืมนะ ฟังสึกมาก เรายังไม่เหมือนใคร ถ้าฟังอะไรต้องฟังสึกมาก พูดถึงเรื่องอาจารย์เจ็ยะที่มีคุณต่อเรา วัดนั้นทั้งหมดสถานีทดลองเป็นอาจารย์เจ็ยะทั้งหมดเลยสร้างให้ เอาจริงเอาจังมาก

พรรษาที่ ๒๒ อายุ ๔๒ ปี (พ.ศ.๒๕๓๘)

วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร (ปัจจุบันวัดซากใหญ่) ต.พลิว อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี

พรรษาที่ ๒๓

พรรษาที่ ๒๔

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

ปรกติท่านก็เคารพเราแต่ไหนแต่ไรมา ตั้งแต่อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มันด้วยกันท่านก็รู้ อยู่ เป็นพระหนุ่มพระน้อยด้วยกัน ต่อจากนั้นก็เกี่ยวข้องกันมาเรื่อยๆ ท่านเคารพมาเรื่อยๆ

พอนิมนต์เราไปที่วัดใกล้สถานีทดลองฯ เราไม่ได้ทำงานอะไร เราไม่ได้เกี่ยวข้อง เป็นสัญญาอารมณืกับการก่อสร้าง ท่านทำเองทั้งหมด โยมนั่นเอากุฏิหลังนั้น โยมนี้เอากุฏิหลังนี้ ท่านชี้ทีเดียวเลย คนที่ไปอยู่ที่สถานีทดลองฯ ย้ายมาจากทางหนองบัว ซึ่งเป็นญาติๆ ของท่านทั้งนั้น จะเป็นญาติหรือไม่ก็ตาม ท่านก็คุ้นกับเขาอยู่แล้ว สิ่งยังงักก็ได้หมด จึงว่าอาจารย์เจี๊ยะมีคุณต่อเรามากมาย สร้างวัดสร้างวาให้หมด เราไม่ได้ไปแตะ ไม่ขึ้นหนึ่งก็ไม่ได้ไปแตะ ทำเสร็จแล้วเข้าไปอยู่เลยสบาย ทางจงกรมท่านก็ทำให้เหมาะๆ หมดเลย สะดวกสบาย อาจารย์เจี๊ยะท่านมีคุณต่อเรามาก ..

เรื่องสิ่งปลูกสร้างอะไรๆ ไม่มีปัญหาเลยได้คนละ ๑ หลังเลย เราก็เลยอยู่จำพรรษาที่นั่น นั่นละท่านมีคุณต่อเรามากนะ...”

หนังสือประวัติหลวงปู่พัก สันติธัมโม วัดเขาน้อยสามผาน จังหวัดจันทบุรี ได้กล่าวถึงพระที่จำพรรษาในครั้งนั้นกับท่าน ดังนี้

“...ในปีนั้นมีพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่ตามท่าน (องค์หลวงตาพระมหาบัว) มาด้วยหลายรูป อาทิ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร พระอาจารย์เพียร วิริโย พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต พระอาจารย์ลี กุศลโร เป็นต้น โดยในครั้งนั้นพระอาจารย์พักขณะยังเป็นฆราวาสก็ได้พามารดาไปกราบท่านที่วัดนี้ด้วย...”

จันทบุรี..แดนธรรมกรรมฐาน

หลังจากท่านพระอาจารย์เจี๊ยะ จุนโตนิมนต์องค์ท่านมาพักและสร้างวัดขึ้นในที่ดินของโยมพี่สาว บริเวณสถานีทดลองกสิกรรมพลี้อำเภอแหลมสิงห์ ท่านพระอาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้นดูแลในการจัดสร้างเสนาสนะให้ได้รับความสะดวกครบถ้วน ใช้เป็นที่พักจำพรรษาได้เป็นอย่างดี มีขอบเขตบริเวณเป็นส่วนเป็นลัดชัดเจนทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายอุบาสิก

การเกี่ยวข้องสังคัมกับประชาชนของท่านนั้น ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนที่จังหวัดจันทบุรีนี้เอง ท่านเล่าถึงสภาพธรรมชาติที่เหมาะสมประกอบกับพี่น้องชาวจันทบุรีที่มั่นคงเหนียวแน่นทางพุทธศาสนาไว้ ดังนี้

องค์หลวงตา พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร และพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต

พระอาจารย์เพียร วิริโย พระอาจารย์ลี กุศลโร

“...ที่จันทฯ มีสถานที่ที่เวกสงัดมากที่สุดทีเดียว เพราะเป็นป่าเป็นเขา พระผู้ปฏิบัติเพื่อตักดวงเอามรรค ผล นิพพาน ต้องเป็นผู้เช่นนั้น ..

ได้เทศน์ออกสังคัมก็ไปเทศน์ที่เมืองจันทฯ เทศน์เหล่านั้นก็เทศน์แต่ไม่ได้อะไรนัก แต่เมืองจันทฯนี้ โห เหนียวแน่นมากนะ ศรัทธาสาคัญมากนะ วันเสาร์วันอาทิตย์วันพระนี้ คนเต็มอยู่ปูน สถานีทดลองฯ ไปฟังเทศน์เต็มอยู่

เขายังมาพูดอดท่านพ่อลี เขาไม่รู้ว่าเรากับท่านพ่อลีคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไร เขาไปแล้วก็เอามาคุยไม้กับท่านพ่อลี ระยะเวลาที่ท่านพ่อลี ท่านอยู่วัดป่าคลองกุ้ง เขาไปเล่าให้ท่านฟังว่า

‘ท่านพ่อ เดียวนี้ได้พระองค์สำคัญของหนึ่งแล้ว มาอยู่ที่วัดสถานีทดลอง’

‘สำคัญอะไร?’ ท่านก็ว่าซิ ความจริงคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไรเขาไม่รู้ เขาว่า

‘อู๊ย เทศน์นี้เก่งมากทีเดียว เทศน์น้ำไหลไฟสว่างไปเลย ชื่อท่านอาจารย์มหาบัว’ ว่าอย่างนั้น แล้วก็คุยให้ท่านฟังนะ

‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ เวลาท่านตอบ ‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ พอคำเดียว ความจริงเรากับท่านเคยสนทนกันมานานแล้ว ตั้งแต่ตอนท่านไปพักหนองผือกราบเยี่ยมหลวงปู่มัน เขาไม่ทราบว่าเขากับท่านอาจารย์ลีมีอะไรกัน เป็นอะไรกันมาเมื่อไรเขาไม่ทราบนะ เอาหัวเขาไปอวดท่านมีอย่างเธอ เขาจะไปรู้อะไร ..

คือตอนระยะนั้นท่านไปๆ มาๆ กับวัดบรมนิวาส เกี่ยวกับเรื่องสมเด็จพระสังฆราชท่านไม่ค่อยสบาย ต้องนิมนต์ให้ท่านอาจารย์ลีไปด้วยไปวัดบรมนิวาสแล้วกลับมา ไปแล้วกลับมา ที่นี้เป็นจังหวัดที่ท่านพักวัดบรมนิวาส เวลาท่านกลับมาจันทฯเขาออกมาเขาก็มาคุยไม้ให้ท่านฟัง .. เพราะเขาไม่รู้ว่ารู้จักกันมาตั้งแต่เมื่อไรแล้วท่านก็อดหัวเราะไม่ได้ ท่านก็ว่าเพียงเท่านั้นละว่า

‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ ..

ท่านก็ไปนะวัดสถานีทดลองเรา ท่านตั้งใจเข้าไปเยี่ยม เสร็จแล้วก็พาเราไปอำเภอขลุงด้วยกันวันนั้น ท่านไปกับญาติโยม พาไปวัด

ท่านพ่อลีที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

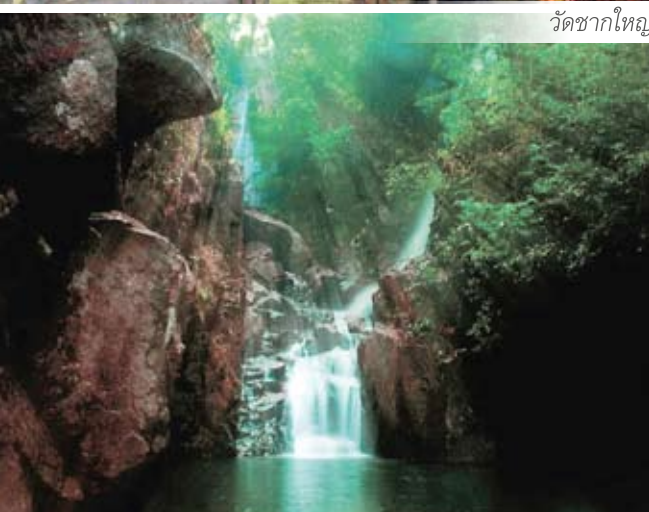
นั่นวัดนี้ รถตู้คันหนึ่งแล้วเอาเราไปด้วย เวลาขากลับมาท่านจะเอาเราไปที่วัดคลองกุ่มด้วย 'อ้อ วันนี้อย่างไม่ได้ วันพรุ่งนี้จะตามไปที่หลัง' ท่านก็ว่า 'งั้นวันพรุ่งนี้ไปหาที่วัดนะ มีเวลาน้อย เดี่ยวจะได้กลับกรุงเทพฯ อีก'

ท่านพ่อลีที่วัดป่าคลองกุ่ม จังหวัดจันทบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖

วัดซากใหญ่

เอาอีกแหละ พอวันหลังก็ตามไปหาท่านที่วัดคลองกุ่มนั่นแหละ ท่านสนิทกับเรามากมาตั้งเมื่อไร พวกนั้นเขาไม่รู้..."

นิมิต "ทางไม่สะดวก" โยมหญิงรู้ว่าจะมา

คืนหนึ่งระหว่างพักอยู่ที่สถานทีทดลองฯ มีนิมิตปรากฏขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง บอกเตือนถึงความไม่สะดวกที่จะต้องประสบอย่างไม่อาจเลี่ยงได้ ดังนี้

"...เราอยู่สถานทีทดลองฯ จะไปจังหวัดตราด ตัดสินใจปู้บปี้บในเดี๋ยวนั้นว่าจะไป กลางคืนนิมิตไม่ได้แต่มีความจำเป็นที่จะต้องไปตราดก็เลยเล่าให้หมู่เพื่อนฟังเรียกพระมาบอก .. เขาเรียกอะไรเป็นเนินหนึ่ง อาจารย์เฟื่องไปพักอยู่ที่เนินนั้น เป็นสวนยาง ที่สงบสงัดดี เราก็มองได้ถามว่าเขาจะถวายเป็นวัดหรือว่าเขาถวายเป็นแล้วหรือว่าเขาไปพัชรธรรมดา แต่เป็นทำเลที่เหมาะสมมาก เดินผ่านทุ่งนาไป ไม่มีถนนผ่าน สถานที่

เหมาะสมมากในการภาวนา

ตอนนั้นเราไปแบบปู้บปี้บ ท่านเฟื่องนี้เราไม่ลืมนะ คือตัดสินใจตอน ๕ โมงเช้า (๑๑.๐๐ น.) จะไปตราด ก็เรียกท่านเฟื่องมา

'เฟื่องนี้ ไปเรียกรถมาเดี๋ยวนีเรามีธุระด่วนวันนี้ผมจำเป็นที่จะต้องไปจังหวัดตราดด้วยความจำเป็น แล้วให้คอยฟังเสียงของผมด้วยนะ

นิมิตผมไม่ตื่นเมื่อคืน แต่ไม่มีการเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต แต่เกี่ยวกับเรื่องเวลาเวลาที่มีความคลาดเคลื่อนได้ คราวนี้ผมจะไม่สะดวกนะหากไม่เป็นภัย หากไม่สะดวก'

เมื่อคืนนิมิตแสดงอย่างนั้น แล้วก็ออกเดินทาง จวนเข้าพรรษาแล้วด้วย คอยฟังก็แล้วกัน บอกชัดๆ เลย .. พอเราเตรียมของปู้บปี้บๆ แต่ก่อนรถไม่ค่อยมี มีสองบริษัทบริษัท ร.ส.พ. กับบริษัทเทียนชัย ในระยะที่ยังมีรถ ร.ส.พ.ไป พอออกไปถึงหน้าสถานีรถประจำทางปู้บ รถเขาก็มาพอดี เราก็มองไปถามเขาว่า 'รถเทียนชัยออกไปหรือยัง?'

'อ้อ! รถเทียนชัยยังไม่ไป' เขาวางั้น

พอเขาว่า “รถเทียบชัย” มันสะดุดจิตบีบ เหมือนในนิมิต ควรไปรถเทียบชัยหรือไม่มัน ขวางตันที่เลยนะ

ลักเดียวก็ได้ยินเสียงรถบีบๆ มา ไปดูซิริล คันไหนมา เขาก็วิ่งไปออกไปดู รถกำลังวิ่งมาที่ ‘รถ ร.ส.พ.ๆ มา’ เขาวางใจ

‘เฮ้! ขึ้นคันนี้ๆ ถ้าไม่ได้ขึ้นคันนี้ ไม่ได้ไป’ เรารู้ว่าอย่างนั้นะ

พอไปแล้วก็คงฝนตกทั้งคืนไปถึงจังหวัด ตราด พอเลยอำเภอขลุ่ยไปเท่านั้นแหละ โอโห! ฝนตกหนักจนกระเปาะรถมันต้องได้เดินนำหน้า รถ น้ำฝนมันท่วมสูง กระเปาะรถคอยทำมือโยก นำทางไปเป็นยานๆ ก็ต้องเป็นอย่างนั้นไปตั้ง ๓ ยาน ๔ ยาน พยายามบุกขึ้นเนินไปจนได้ เราจึงลงที่นั่น ไปค้างอยู่คืนเดียว พอกลับมาวัน หลังน้ำฝนมันมากยิ่งกว่าอะไร... รถก็มาได้แค่ ๑๒ กิโลเมตร

เราก็ลงมาเปลี่ยนผ้าอาบน้ำแล้วเอาผ้า จีวรพันคอ ลูยน้ำลึก ๓-๔ แห่ง บางแห่งก็ได้ นั่งเรือ บางแห่งไม่มีเรือ ก็ลุยไปพอขึ้นมาถึงที่ เนินนั้น เห็นแต่ใบไม้ลาดอยู่ตามนั้น แล้วก็เห็น รถบัสเทียบชัยเครื่องพังอยู่นั้นไปไม่ได้ เห็นคน เอากิ่งไม้มากันดารดาษ ฝนพรำทั้งคืน เปียก

และไปหมด มีรถคันเดียวทั้งวันนั้นรถอื่นไม่มีลัก คันเดียว

ไปดูเห็นคนตากฝนกันคิดว่า ‘ถ้าเรามารถ คันนี้มันเป็นอย่างนี้เอง’ นี่ละมันถึงได้ขวางใน จิต มันไม่ยอมจะขึ้นรถคันนี้ ก็คนมาก็อยู่นั้น หมด ไม่ทราบว่าจะกลับคืนไปนอนหรือไปไหนก็ไม่รู้ กลับคืนไปเขาสมิงหรือไปไหนก็ไม่รู้ เราก็ไม่ได้ ถามเขามองดูตามข้างทางใบไม้ปูเกลื่อนไปหมด เลย มีแต่ขี้ตมขี้โคลนเต็มไปหมดเพราะฝนพรำ ทั้งคืนนี้ แล้วทำไมคนจะไม่แยละ

เรื่องนิมิตนี้ นอกจากมันสำคัญจริงๆ เรา ถึงจะยึดเอามาพิจารณา ถ้าธรรมดาๆ ที่มันเป็น ในจิตนิดๆ ก็ไม่เป็นไร พอตื่นเข้ามาก็ออกจาก นั้นแล้วก็มาค้างที่วัดขลุ่ย...”

เป็นที่น่าประหลาดใจว่าเหตุการณ์การ เดินทางในครั้งนี้ขององค์หลวงตาได้ล่วงรู้ มาก่อนแล้วโดยความรู้พิเศษของโยมชาว จังหวัดตราดคนหนึ่ง ดังนี้

“...จังหวัดตราดแต่ก่อนลูกศิษย์มีเยอะ แต่ก็คงจะล่วงลับไปแล้ว เพราะแต่ก่อนเป็น คนกลางคนไป เราไม่ได้ไปจังหวัดตราดนาน ลูกศิษย์คงจะหมดไปแล้ว จังหวัดตราดนี้ เยอะนะลูกศิษย์ พอพูดถึงเรื่องจังหวัดตราดก็

ทำให้ระลึกถึง ที่เคยพูดเสมอว่าโยมหญิง ของเล่นเมื่อไร โยมหญิงคนจังหวัดตราด เป็น คู่กันกับโยมทองแดง เป็นคนจังหวัดจันทา ภาวนาเก่งทั้งคู่ ..

โยมหญิง .. แกอยู่จังหวัดตราดนะคนนี้ อันนี้ก็อีกเหมือนกัน เขาหาว่าแกเป็นบ้า พวก ชาววัดด้วยกัน ที่อยู่วัดด้วยกันปฏิบัติธรรม อยู่ที่เขาเรียกอะไรนะจากจังหวัดเข้าไป มัน เป็นเนิน เป็นเนินแล้วเป็นปายาง อาจารย์เฟื่อง ก็อยู่ที่นั่น ไปตั้งสำนักภาวนาอยู่นั้น มีโยมคนนี้ ละกับพวกโยมเขาเป็นสำนักของเขาอีกทาง หนึ่ง ท่านอาจารย์เฟื่องก็อยู่อีกทางหนึ่ง

ท่านพ่อลีกับสมเด็จฯ

สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (ดิสโส อ้วน)

ท่านพ่อลี ธรรมโร

“...สมเด็จมหาวิรวงศ์ (ดิสโส อ้วน) วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ท่านพูดเรื่องอาจารย์ลี ที่วัดอโศการามนั้นแหละ ท่านนิมนต์ท่านอาจารย์ลีไปที่นั่นเสมอ ท่านมหาสมบุรณ์ด้วย นะ ที่เป็นคู่ติดกันนั้นละ

ก็มีท่านอาจารย์ลีนี้แหละที่เข้ากับท่าน ได้สนิท มีพูดอะไรได้ ชูสมเด็จฯ ได้เขียนะท่าน อาจารย์ลีนะ เพราะท่านนิสัยอาจหาญด้วยนี่นะ พอมาถึงท่านใส่เอาเลย พูดอะไรก็ไม่รู้นะ พูดถึง หลักราชานา

‘ท่าน (สมเด็จฯ) ก็ไม่ค่อยเชื่อ เรื่อง สมานีนะ ท่านไม่ค่อยเชื่อ’

ท่าน (อาจารย์ลี) ว่า ‘แต่ท่าน (สมเด็จฯ) ก็สนใจนะ ท่านหาเหตุผล ท่าน ศึกษา แต่ท่านไม่เชื่อ ท่านสอบถามเราว่า อย่างนั้นอย่างนี้ เรื่องภาวนา เราก็สอดแทรก เข้าไปให้ท่านได้เป็นคติ แต่ท่านก็ยังไม่ยอม ในใจของท่านก็ยังไม่ลง’

‘มันเป็นยังไงนะ จะตัดผู้เฒ่าองค์นี้ ชักหนอยนะวันนี้ คอยฟังนะ ไม่นานหรอก’ (อาจารย์ลี) กระซิบบอกพระ

ลักพักเดียว (สมเด็จฯ) ก็บอกพระว่า ‘เอาท่านลีขึ้นไปเดี๋ยวนี้ เป็นไรๆ เป็นใช้ตัวสั้น เขียว ไม่รู้เป็นอะไรอยู่ดีก็ตัวสั้น’

‘อ้อ.. มันไม่เป็นอะไรหรอก ถ้าเราภาวนา เดียวก็หายสั้น นี่ไม่ภาวนามันก็สั้นนะซิ’ ท่าน (อาจารย์ลี) พูดไป

สมเด็จฯ ก็มองหน้าแต่ไม่พูด

ท่านอาจารย์ลีพูดอีก ‘เดี๋ยวมันก็หาย แบบนี้มันสั้นแบบไม่มีภาวนา ถ้ามีภาวนาเดี๋ยว สั้นมันก็หายเอง’

ท่านว่าท่านเพ่งจิตใสอย่างนั้น ดัดท่าน สมเด็จฯ หลายครั้งหลายหน บางทีเอาธอรันๆ ธิธอรันไปทั้งตัว เป็นพินเป็นไฟเลยนะ สมเด็จฯ ท่านว่า ‘ไม่รู้เป็นอะไร อยู่ดีก็ร้อนขึ้นมาเฉยๆ’

แล้วอาจารย์ลีก็ค่อยๆ สอน คอยแทรก หลายครั้งหลายหน สมเด็จฯ ท่านลงกับท่าน

นี่ที่สำคัญมากนะ

แกพักอยู่มุนโน้น มีบริเวณที่อุบาสิกาเขาพักอยู่ ดูจะเป็นทางด้านทิศตะวันออก แกวิ่งกุฏิๆจอบมา แกเป็นคนไม่ชอบพูด ทั้งวันแกจะพูดหรือไม่พูดก็ไม่รู้ นิสัยแกนิ่งเฉย แต่ภาวนาลำคัญนะ แกบรูบับๆ ออกมาศาลาเล็กๆ พระก็มีอาจารย์เฟื่องกับใครอยู่นั้น แกบรูบับๆ ออกมา ลักษณะตาลีตาลานมา 'โยมหญิงมาอะไร'

'จะมาอะไรที่ท่านพ่อบัวกำลังมา นี่ท่านกำลังมา ท่านกำลังออกเดินทางมา' ว่าขึ้นนะ

'โยมหญิงไม่ใช่เป็นบ้าแล้วหรือ' ใครก็รู้มโหมติแก

'เป็นบ้ายังงี้ ท่านกำลังออกเดินทางมาเดี๋ยวนี้ ท่านจะมาที่นี่'

ที่นี้เราก็ไม่เคยไป แต่เราจะไปหาอาจารย์เฟื่องนั่นแหละ จุดนั้นละ แกก็พูดอุบอิบกุฏิๆจอบตาลีตาลานว่า 'ท่านจะมาที่นี่' ใครก็รู้มโหมติแก

'เฮ้! ถ้าหากว่าท่านไม่มาคราวนี้ต้องเผาศพโยมหญิงวันนี้'

'เฮ้! เผาก็เผา ก็ท่านมาแล้วนี่นะ มาแล้วเดี๋ยวนี้' ว่าขึ้นนะ

พอบายประมาณสัก ๔ โมงกว่าๆ เราก็เข้าถึง พอไปเราก็เดินผ่านทุ่งนาเข้าไปนั่นเลย

อาจารย์สีนะ

สมเด็จพระ ท่านเล่ามาว่า 'ท่านอาจารย์สีมีอะไรสำคัญนะ หลายครั้งหลายหนมีลักษณะเป็นการมาตัดเรา อยู่ดีๆ มาทำให้เป็นไข้ตัวสั่น พอท่านลิ้นขึ้นมาก็หายเลย แล้วอยู่ดีๆ ตัวร้อนขึ้นมาเป็นฟินเป็นไฟ พอเรียกท่านลิ้นขึ้นมาก็หายเลย สงสัยท่านลึกลงจะทำเราแหละ'

สมเด็จพระท่านพูดเองนะ ครั้นพอท่านอาจารย์สีมาพูด ก็พูดแบบเดียวกัน 'นี่ทำสมเด็จพระ ขะทอน้อย ผู้เฒ่าที่ลึกลง' คือท่านเป็นคนทำเอง นี่แหละ ท่านพูดไม่มีม ไม่ขบขัน แต่เราหัวเราะจะตาย

ท่านอาจารย์สีท่านรุนแรงด้านจิตพลังจิต อย่างที่ว่าแหละ..."

ไปพวกนั้นก็ยังรอกันอยู่ ทั้งคอยฟังว่าเราจะมาถึงจริงๆ หรือไม่จริง ถ้าไม่จริงจะฆ่าโยมหญิงมีสองทาง โยมหญิงอยู่บนเชิงแล้วละ ว่าขึ้นเถอะ

พอเราไปเขาก็ฮือเข้ามาเลย 'อ๊วย มาจริงๆ'

'มาจริงๆ อะไร' เขาก็เลยพูด

โยมหญิงตาลีตาลานมาบอกว่า 'ท่านพ่อมหาบัวกำลังมา มาบอกเดี๋ยวนี้ว่าจะฆ่าโยมหญิงอยู่ คอยฟังถ้าอาจารย์ไม่มาโยมหญิงต้องตาย'

แกพูดอย่างอาจหาญเสียด้วย นั่นเห็นไหมละ พูดอะไรแกไม่ยอมฟัง บอกว่ามาแล้วเดี๋ยวนี้ว่าขึ้นเลย พอ ๔ โมงเย็นเราก็ไปจริงๆ พวกนั้นก็รอกันนั่นละ พวกญาติโยมมีหลายคน พระก็มีหลายองค์รอกันที่ศาลา รอดตามที่โยมหญิงพูดว่า

'ท่านจะมาจริงๆ เหรอ ท่านไม่เคยมาที่นี่ ท่านจะมาหรือ'

พอโผล่เข้าไป อ๊วย มาจริงๆ เสียงฮือฮายรู้ได้ยังงี้ ก็โยมหญิงมาฮือฮาย เป็นบ้าอยู่นี้ ว่ากำลังจะฆ่าโยมหญิง พอดีท่านอาจารย์มา โยมหญิงเลยรอดชีวิตไป 'ไหนโยมหญิงอยู่ไหน'

'อยู่นั่น' บอกให้มาหาเราไม่ยอมมา กลัวคือกลัวมาก สำหรับเราแกล้วมาก บอกให้มาเดี๋ยวนี้ มาแกก็มานั่งเฉยๆ ไม่พูด แต่เวลาพูดตรงไหนจริงตรงนั้นนะ..."

ฝันหลวงปู่มั่นพาบิณฑบาต

อีกคราวในปีที่สร้างวัดสถานิตตล่องๆ คินหนึ่งองค์ท่านฝันว่าหลวงปู่มั่นพาออกบิณฑบาตมีลักษณะชู่เดือน ดังนี้

"...วันนั้นฝนตกหนัก พระออกไปบิณฑบาตมีหลายสาย ไร่เราเป็นผู้ใหญ่มักจะเอาเปรียบผู้น้อยละ มันเป็นธรรมดา แล้วผู้น้อยก็ชอบจะให้เราเอาเปรียบเสียด้วยนะ

พระก็เรียนว่า 'ท่านอาจารย์ท่านไปบิณฑบาตสายใกล้ๆ นี้สะดวกดี'

ผู้น้อยก็อยากให้ผู้ใหญ่เอาเปรียบ ผู้ใหญ่อย่างเราก็อว 'เออ! เรามันผู้ใหญ่เราไม่สะดวก ไม่เหมือนผู้น้อย มันไม่คล่องตัว เราไปสายใกล้ๆ นี้ดีกว่า'

ที่นี้พอไปบิณฑบาต เราไปสายใกล้สถานิตตล่องพระไปหลายสาย เฉพาะอย่างยิ่งแถวคลอง วันนั้นฝนตกหนัก ได้กั้ร่วมไป ทางผ่านมันมีคลองใช้ไม้พาดข้ามไปแล้วก็ไต่ข้าม

ฝนตกมากๆ ลื่น พอสิ้นพระที่ไปบิณฑบาตก็ตกลงคลองเลย ลงมันไม่ใช่ลงธรรมดา ลงแต่ไม่ลึมนะ ตกลงในน้ำยังกั้ร่วมอยู่ ข้าวกับน้ำอ๊วย! มันเต็มไปหมดเลยนะ คือน้ำเต็มบาตรข้าวไม่ทราบไปไหน แซ่กันเลย (หัวเราะ)

ที่นี้ตอนขากลับมาจากบิณฑบาตแล้วพระท่านมาเล่าเรื่องนี้ให้เราฟัง องค์นั้นว่าอย่างนั้น องค์นี้ว่าอย่างนี้ เรื่องเกี่ยวกับน้ำ เรื่องตกคลองคือบิณฑบาตตกลงไปน้ำก็เข้าบาตรหมดเลยวันนี้ไม่ได้อะไรเลย ได้แต่บาตรเปล่าๆ มา ถ้าจะเอาน้ำกับข้าวมาก็ไม่ทราบจะเอามาอะไร ท่านพูดก็มีเหตุผลทั้งๆ ที่เสียตายอยู่

'สงสารญาติโยมเขาก็สงสาร แต่มันกินไม่ได้จะทำยังงี้' ท่านว่า

...พอพระเณรท่านว่าอย่างนั้นแล้ว เราก็คิด เอ! เราเนี่ยหัวหน้าเอาไรดเอาเปรียบหมู่เพื่อนมากไป หมู่เพื่อนเล่าธรรมดาเราก็อู้เจตนา เราก็อู้ เล่าทั้งหัวเราะ

ที่นี้ก็เลยคิดตกลงใจนะ 'ต่อไปนี่เราจะไปสายอื่น ไปสายนั้นข้างสายนี้ข้าง ไม่เอาเปรียบหมู่เพื่อนมากเกินไป สายใกล้สายไกลสายไหนไปทุกสายละที่นี้' คิดตกลงใจในใจนะ แต่ไม่ได้พูดให้ใครฟัง

พอตกเวลากลางคืนจึงฝันว่า

พ่อแม่ครูจารย์มัน เดินบิณฑบาตมา เราก็อยืนอยู่ธรรมดา ท่านมาชวนว่า 'ไป... ท่านมหาจะพาไปบิณฑบาต' ลักษณะชู่ๆ

'เอ! อย่างไรวันนี้เราจะมีคามผิดอย่างไรแน่'

อย่างนี้ลูกศิษย์กับอาจารย์มันเป็นอย่างนี้แหละนะ ถ้าเห็นอาการของอาจารย์อย่างนั้น ต้องมองเจ้าของมันจะผิดตรงไหนแน่ๆ เลยอันนี้ เหมือนอย่างพระเณร

องค์หลวงพ่อที่จันทบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๗

วัดชากใหญ่ อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี

มันกลัวเรา มันกลัวแบบเดียวกันนี้แหละ (หัวเราะ) ไม่ได้กลัวแบบอื่นนะ ใจทั้งรัก ทั้งสนิท ทั้งกลัว มันเป็นอย่างนั้นแหละ

จากนั้นก็รีบครองผ้า แต่ครองผ้าในความฝันไม่ได้ยากนะ มันปุบปิบๆ เสรีจ เรียบร้อยเลย พอเราเดินไปตามหลัง ท่านพูดขึ้นว่า

‘ไอ้ผู้ที่เขาหามา เขาหาแทบล้มแทบตายนะ ผู้ที่เขาจะหามาให้ท่านได้แต่ละทัพพีแต่ละท่อนี้ แต่ละหมกละท่อนี้เขาแทบล้มแทบตายนะ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้แดดสู้ฝน ไอ้เราถึงเวลาก็ต้อมๆ ไปเอามากินเฉยๆ ก็ว่าลำบาก มันจะทรงศาสนา ไปได้อย่างไรมีแต่พระชี้เกี้ยว พระถ้าจะเห็นตั้งแต่ความลำบาก ไม่มองเห็นอรรถเห็นธรรม ไม่คิดเห็นอรรถเห็นธรรมเลยนี้ ทรงศาสนาไปไม่ได้ แล้วยิ่งจะมีแต่พระชี้เกี้ยวอ่อนแอด้วยแล้วศาสนาจมนไปเลย’

พอได้ไม้จากพ่อแม่ครูจารย์มันมาตีหัวเราแล้ว เราก็เอาไม้ชิ้นนี้แหละไปตีหัวหมู่เพื่อน พอตื่นเช้าขึ้นมา เราก็สอนพระว่า

‘นี่เขาหามาแทบล้มแทบตาย กว่าจะมาให้ท่านแต่ละครั้งละหน นี่เดินต้อมๆ ไปบิณฑบาตตกคลองเท่านั้น ตกคลองมันก็ความ

เช่ของคนต่างหาก ไม่ได้เป็นเพราะอะไรนี่นะ นั่นละความไม่สำรวมมันเป็นอย่างนั้น ความเช่ๆ ซ่าๆ มันเป็นอย่างนั้น’ ติไปเรื่อยๆ เลย

ที่ท่านว่า (บิณฑบาต) โปรดสัตว์ๆ เขาได้เห็นครูเดียวขณะเดียว เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก ได้ยินได้ฟังนิดหนึ่งๆ เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก และเขาได้ให้ท่านนิดหนึ่งก็ตาม มีผลมีอานิสงส์มากที่สุดเลย อะไรที่ท่านกิติ ความเคารพทุกสิ่งทุกอย่างกิติ อะไรที่จะเกินให้ท่าน และเคารพพระพุทธรเจ้า พระสาวกทั้งหลาย...

เพียงดูรู้ลักษณะคน

อีกเรื่องหนึ่งในปีจำพรรษาที่จันทบุรี ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง^๑ รู้สึกอัศจรรย์ความสามารถของท่านในการดูลักษณะคนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสังเกตเห็นเพียงเล็กน้อยก็สามารถทราบถึงอุปนิสัยใจคอได้อย่างถนัดชัดเจน

^๑ ท่านอาจารย์สิงห์ทองเคยจำพรรษากับหลวงปู่มั่นที่บ้านหนองผือ ต่อมาติดสอยห้อยตามองค์หลวงตาไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย จังหวัดมุกดาหาร, จังหวัดจันทบุรี และที่บ้านดาด จังหวัดอุดรธานี

ในวันนั้นขณะที่พระเณรกำลังทำงานกันอยู่ ท่านก็บอกให้ดูคนๆ หนึ่งแล้วจึงพูดขึ้นว่า “พวกท่านดูคนๆ นี้เป็นยังไง มาใกล้ซัดติดพันอยู่กับวัดนี้หนะ”

พระเณรทั้งหลายต่างพากันแปลกใจ ในคำถามของท่าน เพราะก็ไม่เห็นว่าชายผู้นี้ จะมีอะไรผิดปกติไปกว่าคนอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม พระอาจารย์สิงห์ทองจึงได้ตอบไปว่า

“จะว่ายังไง? ก็เป็นคนดีๆ นี่”
ท่านว่า “ใช่หรือ? ดูให้ดีๆ”
ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองพูดอย่างมั่นใจว่า “จะดูให้ดีอะไร ก็ดูมาดีแล้ว”
“ให้พิจารณาเสียก่อนนะ” ท่านย้ำ

จากนั้นองค์ท่านก็ได้อธิบายในฉากหลังของชายผู้นั้นว่า *“นี่เป็นนักเลงโตนะ สามารถฆ่าคน ๕ คนได้โดยไม่รู้ตัว เพราะมีลักษณะทุกอย่างพร้อมหมดเลย”*

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง รู้สึกแปลกใจและยังไม่เชื่อคำพูดของท่าน จึงได้แอบตามไปสืบประวัติเบื้องหลังของชายผู้นั้นอย่างจริงจัง ชนิดจะเอาให้รู้ความจริงให้ได้ เมื่อซักไซ้ไล่เรียงกันอย่างหมดไล่หมดพุงในจุดที่สงสัยแล้ว ผลปรากฏว่าเป็นจริงตามนั้นทุกประการ จึงกลับมาพูดกับท่านว่า

“โอ๊ย อัจฉริยะ ท่านอาจารย์คุณดูยังไงทำไมอาจารย์อยู่ๆ ก็พูดขึ้น ทั้งๆ ที่เขาก็ไม่มีอะไรกับท่านอาจารย์ให้จับพิรุณได้เลย ทั้งๆ ที่เขาก็ดิบก็ตีมาตลอด ผมดูเขามาตลอด ยอมท่านอาจารย์เลย”

องค์ท่านเคยกล่าวถึงอุปนิสัยใจเด็ดของท่านพระอาจารย์สิงห์ทองให้พระเณรฟังว่า

“ท่านสิงห์ทองนี่เด็ด! เป็นคนไม่ยอมใครง่ายๆ และหากไม่ยอมแล้วจะสู้เลย หากยอมแล้วจะยอมจริงๆ”

แม่ชีแก้วหยั่งรู้..หมาเกิดเป็นลูกเศรษฐี

กล่าวถึงคุณแม่ชีแก้วซึ่งมีความรู้ผาดโผนจนหลวงปู่มั่นต้องสั่งห้ามไว้มิให้ภาวนา ต่อมาเมื่อองค์หลวงตามาพักจำพรรษาที่ห้วยทราย ท่านได้หาอูบายแก้ภาวะจิตของคุณแม่ชีแก้วจนผ่านเข้าถึงที่สุดแห่งธรรมที่ห้วยทรายนั่นเอง คุณแม่ชีแก้วได้ติดตามคุณแลยมแม่ขององค์หลวงตาตั้งแต่วันขที่บ้านตาดและตามมาพักจำพรรษาที่สถานี่ทดลองฯ แห่งนี้ด้วย องค์หลวงตาได้เล่าความรู้พิเศษของคุณแม่ชีแก้วที่จับพบไว้เช่นกันว่า

*“...เรานึกถึงหมาตัวหนึ่งที่อยู่สถานี่ทดลองฯ มันมีหมา ๓ ตัว **ไอ้ซ้าง ไอ้สิงห์ ไอ้แพะ** มันมักจะมาวัดอยู่เสมอ คือเจ้าของที่เขาถวายที่ เขาเข้าวัด เข้าวาเสมอ มันก็มา*

กับเจ้าของ (ชื่อยายล้วยเป็นพี่สาวหลวงปู่เจี๊ยะ) ครั้นต่อไปเจ้าของไม่มาเขาก็มาเอง .. ทางจงกรมเราไม่เข้าไม่ผ่าน เวลาเขามาทางจงกรม เขาจะเดินเลาะไปนั้น ไปสุดหัวจงกรมเขาถึงจะวกกลับมา เขาไม่เคยผ่านทางจงกรม **ไอ้ซ้าง**นี้สำคัญกว่าเพื่อน มันน่ารักทั้งสามตัวแหละ ..

มีแปลกอยู่ แม่ชีแก้วแก้คำค้อยู่ นะ แกก็พูดอยู่อย่างนี้แหละจะว่าไง พูดด้วยญาณหยั่งทราบ แน่นนอนอยู่ๆ แกก็พูดว่า *“โอ๊ย นำเสียดายนะ ไอ้ซ้างนี้ไม่นานจะตาย แต่ตายแล้วก็ไม่ไปต่ำละ จะไปเกิดกับเศรษฐีในกรุงเทพฯ ตายแล้วมันจะไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีในกรุงเทพฯ”*

นั่นบอกแล้วนะ ไอ้ซ้างนี้มีมันก็มากับเพื่อนฝูงอยู่ธรรมดา นั่นละ มันก็มาหากินอยู่นี่ละ นำสงสาร แกพูดอยู่อย่างนี้ นั่นละญาณเห็นไหมละ หยั่งทราบแน่อนเลย บอกว่านำสงสาร มันมาหากินอยู่กับหมู่กับเพื่อน ๓ ตัว นี่ไอ้ซ้างแกชี่มืออย่างนี้ละ นำสงสาร ไม่นานมันจะตายแล้วจะไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีในกรุงเทพฯ ไม่ต่ำแหละว่าจั้น

องค์ลีมาล

พระพุทธเจ้าและพระสาวกอรหันต์ผู้ชำนาญมิได้มองลักษณะคนเพียงภายนอกที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น ทรงมองสัตว์โลกด้วยพระญาณหยั่งทราบรู้อารมณ์ การเกิด การตายและอุปนิสัยแห่งสัตว์และยังสามารถจำแนกกรรมสั่งสอนสัตว์สามารถพลิกชีวิตผู้ที่กำลังตั้งเวจิมหานรก มาสู่การบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์เช่น “องค์ลีมาล” ดังองค์หลวงตาได้เทศนาไว้ ดังนี้

*“...พระองค์ลีมาล นั้นมีอุปนิสัยถึงขั้นจะเป็นพระอรหันต์ แต่ก็เพราะความหลงกลของความรักชั่วช้าลามก พระองค์ลีมาลเป็นเด็กอยู่ในสำนักอาจารย์เดียวกัน เป็นเด็กดี เด็กทั้งหลายไม่ติมัน ก็อีกจากนั้นสิ รวมหัวกันยกโทษของลีมาลว่าไม่ดี อย่างนั้นไม่ดีอย่างนี้ ทั้งๆ ที่เด็กคนนี้ได้คืออาจารย์รักนั่นเอง อัจฉา เห็นว่าเด็กคนนี้ได้คืออาจารย์รัก เลยไปฟ้องอาจารย์ให้พลิกสติปัญญาเสียใหม่ แล้วเชื่อกลอุบายของพวกลามกนี่ละ *‘เฮ้อ เราจะจัดการทีหลัง’* จากนั้นจึง*

หากลอุบาย เพราะองค์ลีมาลบอกนอนสอนง่ายนี่นะ คนดีนั้นก็ตรงไปตรงมานั้นสิ อาจารย์ก็บอกว่า *‘ให้ไปฆ่าคนให้ได้ถึงพันคน มาใครตายแล้วให้เอาเล็บมาหนึ่งเล็บ พอฆ่าคนถึงพันคนได้เล็บหนึ่งพันเล็บแล้วมาเราจะประสิทธิ์ประสาทวิฑาให้’*

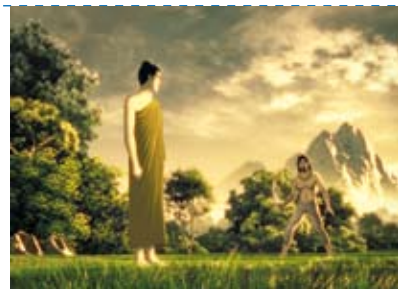
ทางนี้ก็เชื่อแบบเถรตรงอย่างว่านะ ก็ไปตามฆ่าคนฆ่าไปๆ ทีนี้แม่ความกังวลก็สุดหัวใจว่าจั้นเถอะ สุดท้ายก็ตัดสินใจจะไปหาลูก ลูกมันไม่ได้ว่าแม่จะ มันจะเอาเล็บเท่านั้น มันไม่ได้คิดว่าแม่ว่าทำอะไร ไม่ได้คำนึงถึงบาปถึงบุญ มีตั้งแต่คำนึงถึงวิชาที่จะเอาให้ได้ครบ

พระพุทธเจ้าทรงเล็งญาณเห็นไหมละ *‘โอ้ ตายองค์ลีมาลนี้ถ้าเทียบแล้ว ตัดกิ่งตัดก้านตัดดอกตัดใบหดเข้ามาๆ แล้ว คราวนี้เป็นคราวสุดท้ายก็จะถอนลำต้นนี้ขึ้น ไม่ต้นนี้ก็จะตาย ตัดกิ่งก้านสาขาออกไปไม่ถึงตาย ยังไม่เสีย ถ้าถอนต้นโคนต้นมันลงแล้วตายฆ่าใครก็ตามก็คนก็ตาม เหมือนกับตัดกิ่งตัดก้านเข้าใจใหม่ ยังไม่สามารถที่จะทำลายอุปนิสัยของพระอรหันต์ได้ ถ้าฆ่ามาฆาตดาเสียอย่างเดียวเท่านั้นหมดเลย’*

พระองค์ทรงทราบแล้ว พอตื่นเข้ามาก็เสด็จไปเลย หององค์ลีมาล ไปก็ไล่จะฟันจะฆ่าพระพุทธเจ้าเอา

เล็บ พระพุทธเจ้าก็หลบหลีก นี่ก็วิ่งไล่

บอกว่า *‘หยุดๆ’* ท่านก็เอาธรรมะตอบมา *‘เราหยุดแล้ว มีแต่เธอวิ่งตลอดๆ วิ่งทำความชั่ว’* นั่นเห็นไหมละ *‘เราหยุด*

‘ทำความชั่วมานานแล้ว หยุดนะหยุดทำความชั่ว’ เวลาท่านแกนั้น ทางนี้ไล่ตามท่าน ท่านวิ่ง บอกให้ท่านหยุด ท่านบอกท่านหยุดแล้ว ยังไม่หยุดแต่เธอ กำลังจะสร้างบาปสร้างกรรมตลอดเวลา ฟังสะตูดก็กล่เลย นี่ละอุปนิสัยมี ทรงเล็งญาณทราบแล้วก็รับมาสกัด ไม่นานหลังจากนั้นแม่มาแล้วก็จะฆ่าแม่ ทีนี้อุปนิสัยนี้เหมือนกับถอนต้นไม้ขึ้นหนึ่งรากเลย หมด .. พระองค์จึงมาสอน แล้วได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา นี่ละเรียกว่าเล็งญาณดู

ภัพพา ภัพเพ วิโลกานัง ทรงเล็งญาณดูสัตว์โลก ใครมาฆ้องแห่งตาข่ายคือพระญาณหยั่งทราบก็เสด็จไปโปรดคนนั้น...”

บทเวลาจะตายก็เป็นอย่างว่าจริงๆ ลัก ๓-๔ วันมั้งหลังจากแกพูด มาหากินอยู่กับเพื่อน สามตัวเขา เขาก็ไม่รู้ภาษาอะไรละ แกพูด อย่างนี้จะให้เข้าใจ แกพูดพระฟังทั่วหน้ากัน .. ไม่นานปุบปิบตายจริงๆ

‘โอย ไปแล้วตายแล้ว ไ้อ้างตายแล้ว เป็นยังไงไปเกิดที่ไหน ไปที่นั่น....’

ว่าจั้น อย่างนั้นแล้วแกแมนยำมาก ญาณ ของแกเรื่องหยั่งทราบ...”

กระแสดิจ..โยมหรีง โยมทองแดง

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่ท่านพักทาง จันทบุรีเกี่ยวกับกำลังกระแสดิจของคน ดังนี้

“...เท่าที่เด่นมากก็คือเกี่ยวกับเรื่องคนจะ มาทำบุญทำทานนี้รู้สึกเด่น มันมาผ่านจิตใจ ของคน กระแสของจิตมันเป็นเหมือนคลื่น อากาศ อย่างไรไม่รู้ละ เหมือนคลื่นวิทยุออก อากาศ นี้เป็นไปตามนิสัยของคน ..

กระแสดิจนี้แรงไม่ใช่เล่น ถ้าเพิ่งแรงไป แรง ถ้าเพิ่งเบาไปเบา แผ่ซ่านชุ่มเย็นไปหมด พอพูดอย่างนี้ก็ให้นึกถึง “โยมทองแดง อยู่ จันทบุรี” ลูกศิษย์ของเราแน่ละ เขามาดูถูก อาจารย์ ลูกศิษย์เราเป็นผู้หญิง แกภาวนาเก่ง ไม่ใช่เล่นนะ ที่ว่าแกนั่งอยู่ศาลาที่สถานีทดลอง จันทฯ กระแสดิจของแกแรงมาก แกเคารพเรา สุดหัวใจ

เราบิณฑบาตมา แกเป็นนิสัยปากเปราะ หน่อยไม่ค่อยเก็บความรู้สึก เป็นอย่างไรรู้ อย่าวไรว่าอย่างนั้นเลย โยมทองแดงก็เป็น ความจริงของแกทางหนึ่งเหมือนกัน แต่ปาก เปราะ ‘จะตีปากเอานะ’ เรารู้ว่า ผู้ที่เรียกเรา ท่านอาจารย์ ผู้ที่เรียกท่านพ่อ พอดีเราเดินมา ศาลาหลังเล็ก ศาลาก็ทำพอได้พักเท่านั้น พอ เราเดินเข้ามา ว่าก๊วก๊วขึ้นเลยนะ

‘โอย ท่านอาจารย์ ดูซิ ทำไมท่าน อาจารย์รัศมีส่ง่างามหมด ครอบมาเลย แผ่มา หมดเลยเห็นไหม’

‘รัศมีรัศมีอะไรเป็นบ้าหรือ เดี่ยวตี ปากเอานะ’ เรารู้ว่าอย่างนี้ นิ่งเสียบเลย นั่นละ บทเวลาแกจะพูด แกปากเปราะ

‘ก็มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ’

‘เป็นก็จะเป็นอะไร’

ว่าจั้นแหละเรา เราก็อไม่ลืม แกเลยนึ่ง เป็นอย่างนั้นคนนี้ แกภาวนาดีทั้งคู่แหละ โยม ทองแดงบ้านแกอยู่ทางหนองสำโรง ห่างจาก วัดไปประมาณกิโลกว่า เราเคยไปบ้านแก แก นิมนต์ไป ไปแกก็พูดปากเปราะอย่างว่า

‘นี่ท่านอาจารย์ เห็นนิพพานแล้วนะ’

‘นิพพานเป็นยังไง’ ‘อู๊ย นิพพานส่ง่างาม มาก อยู่ทางหนองสำโรง’

แกชี้ขึ้นฟ้าไปนั่นละ คือแสงสว่างของแก แกตื่นเงาตัวเอง แต่เราไม่ได้บอก เฉย .. คือ นิสัยแกรู้ลึ่งนั้นลึ่งนี้แปลกๆ จากนั้นมาเล่า เรา ก็ให้พิจารณาอย่างนี้ๆ เพื่อจะได้เห็นนิพพาน ชัดเจนมากขึ้น เรารู้ว่าอย่างนี้ เราไม่ได้ปฏิเสธ นะแกว่าอะไร เราเลยบอกว่าให้พิจารณาอย่าง นี้ๆ จะได้เห็นนิพพานส่ง่างามยิ่งขึ้นกว่านั้น นั่นก็ว่างาม แต่ให้พิจารณาอันนี้เข้าไปเพื่อเสริม กันแล้วจะได้เห็นงามยิ่งขึ้น แกก็จำเอาไว้เลย แล้วก็ทำ อีกสองวันแกก็ไปหาเรา

‘อู๊ย นิพพานหนองสำโรงมันนิพพานชี้ห่ม ชี้ห่มมา มันขึ้นนี้แล้วมันส่ง่าจำขึ้นมาเลย โด นิพพานนั้นสู้ไม่ได้เลย’

นะเห็นไหมละ อย่างนั้นละ ไม่ได้ปฏิเสธ นะ ก็บอกว่าให้ทำอย่างนี้ๆ แข่งนิพพานนั้นแล้ว จะรู้เอง

พอแกพิจารณา แกเอาจริงจังนะ เรารู้ว่า อะไร เพราะแกจะลงเต็มที่เลยกับเรา พอเห็น อันนี้แล้ว

‘โอย นิพพานเรามันนิพพานอะไรก็ไม่รู้’

นี่ละผู้หญิงคนนี้ ที่นี้มีพระองค์หนึ่งชอบ คุยชอบจะเก่งๆ อยู่จั้นละ ลักษณะบึงเบ็งหน่อย ไปที่ไหนก็อยากให้เรายกตัวว่าดี นิสัยมักเป็น อย่างนั้น เรารู้นิสัยแล้ว แกอาจไม่รู้ยิ่งกว่าเรา เพราะเคยสมาคมกันมามากต่อมากแล้วกับ พระองค์นี้ ไม่ระบุชื่อแหละ พระองค์นั้นก็ไป บ้านโยมทองแดง บ้านแกอยู่กลางทุ่งนา หลังเดียวห่างๆ ก็ก๊วก๊วไปถึงแก พอขึ้นไป ก็นั่งภาวนา ไปคุยโม้อวดวอด ก่อนจะนั่งภาวนาก็ บอกแกว่า ‘เฮ้! โยมทองแดง มานั่งภาวนากัน นั่งภาวนาแข่งอาจารย์ นั่งภาวนาแข่งอาจารย์ มหาบัวดูหน่อยเป็นยังงั๊วะ’

ปากบึงเบ็งละท่านองค์นี้ แกกับเราเป็น ยังงั๊วกันแกก็รู้นี่นะ นี่ละแกโกรธตรงนี้ถ้าว่า โกรธนะ ‘อาตมาที่จะนั่งนี่’

พระนั่งพักบน โยมคนนี้นั่งอยู่ข้างล่างก็ นึกว่า เฮ้! นั่งภาวนาแข่งอาจารย์มหาบัว คือ พระนี้หยิ่งอย่างนั้นตลอดพระนะ พอพระว่า อย่างนั้น โยมคนนี้ก็นึกในใจ ‘โด เราเคารพท่าน สุดหัวใจเรา แล้วทำไมถึงให้ภาวนาแข่งอาจารย์ มหาบัวละ’

คือนิสัยพระองค์นี้ป็นอยู่เรื่อยๆ นิสัยของ แกเป็นอย่างนั้น พระองค์นั้นพูดเสร็จก็นั่ง ภาวนาทันที โยมทองแดงแกก็นั่งจับหมากที่จะ เอามาถวายเราในตอนเช้า แกคิดว่า ‘พระ อาจารย์องค์นี้ดูถูกอาจารย์เรา พูดคำไหนมีแต่ ขวางอาจารย์ของเรา อวดเก่งกับอาจารย์ของ เราตลอด เป็นยังงั๊วพระองค์นี้จะเก่งขนาดไหน ท่านเก่งจริงๆ หรือ เราจะทดลองดูหน่อย จะ ดัดนิสัยอาจารย์องค์นี้ให้เห็นประจักษ์สักหน่อย นะ อะอะอะจะให้ป็นคู่แข่งกับอาจารย์ของเรา อาจารย์มหาบัว ท่านเก่งขนาดไหนเราจะลองดู’

แกนั่งอยู่ข้างล่าง พระองค์ก็นั่งภาวนา พอแกคิดอย่างนั้นแล้วก็เพ่งกระแสจิตในขณะที่มือกำลังจับหมาก กินหมากอยู่ พอแกกำหนดจิตดีแล้วก็กำหนดเป็นไฟ เพ่งเอาธาตุไฟเผา พระองค์นั้น ใส่ใจเข้าไปกันเลย ติดผิงเลยเถียวนะ จนกระโดดตกตมลงมาจากที่นั่งภาวนา ร้องเสียงดังปังเบ้งขึ้นเลยว่า

‘ทำไมทำรุนแรงอย่างนี้ โยมทองแดง ทำไมกำหนดไฟเผาอาตมา’

แกว่า ‘เผาอะไร ฉันก็นั่งอยู่ธรรมดาที่นั่งกำลังนั่งจับหมากอยู่’

ติดผิงเลยจริงๆ นะ โดดตกตมเลย เผาอย่างแรง แกว่าอย่างนั้น นั่นเห็นไหมกระแสของจิต นี่ละอำนาจของจิต กระแสของจิต เผาเสียจนพระโดดตกตมลงมา ทำไมทำรุนแรงเอาไฟมาเผาฉัน เผายังไงไม่รู้ละ ดูใหญ่เลย

แกว่า ‘เห็นไหมอยากเก่งกว่าอาจารย์เรานัก แล้วไม่เห็นเก่ง เพียงถูกไฟเท่านั้นก็โดดแล้ว อาจารย์เราไม่เห็นโดด ถ้าเก่งกว่าอาจารย์มหาบัวของเราจริงๆ ก็ให้รู้ขีดดับไฟดับยังงี้ เรื่องภาวนาดับกันได้นี้ ไม่เห็นดับได้มีแต่ปังเบ้งโดดผิงออกมา นี่แสดงว่าใช้ไม่ได้ อยากมาคุยไม้กับอาจารย์เรา’

แกมาแล้วให้เราฟังทีหลัง แกปากเปราะ คนนี้ คือแกคงทดลองเราพอแล้วแหละ แต่เรามันเฉยไม่เคยสนใจ โยมทองแดงแกถือเราเป็นอาจารย์ เคารพเรามากที่สุด ขบขันดีเหลือเกิน พระองค์นั้นมาคุยเหยียบเรา ลูกศิษย์เราขัดเสียดก่อน (หัวเราะ) นี่ละอำนาจของจิต พลังของจิต โยมทองแดงนี้กำหนดให้รถหยุดก็ได้ พูดอย่างตรงไปตรงมาแน่นอนเลย รถจะวิ่งขนาดไหนก็วิ่งเถอะ กำหนดบีบนี้หยุดเลยไปไม่ได้ กำหนดให้หยุดๆ เลย เครื่องยนต์กลไกพอกำหนดบีบหยุดเลย อย่างนี้ละกำลังของจิต ..

โยมทองแดงแกบอกว่ารถนี้จะให้หยุดเมื่อไรหยุดได้เลย กำหนดบีบนี้หยุดก็ก็เลยไปไม่ได้ จนเจ้าของเขาเงงเขา มองหน้าเรา คือแกเคยมาแล้วละเรื่องเคยแต่ไม่พูดเฉยๆ รถมันกระแทก แต่ก่อนทางไม่ได้ลาดยาง เป็นหินลูกรัง รถมันกระแทก แดงอยู่ใน

ตะกร้าของแกตกออกเรื่อย แกเก็บเข้าเรื่อย แล้วกระแทกตกออกไปเรื่อย มันเป็นอย่างงี้รถคันนี้ แกนึกในใจ แกกำหนดใส่รถให้รถไปช้าๆ คือแกจะชนแดงของแกขึ้น

‘เอ้ รถนี้มันเคยไปเร็ว ทำไมมันถึงไปอย่างนี้เหมือนเดา’

เขาวางั้น เขาว่าของเขาเอง รถมันค่อยไปเอื่อยๆ เร่งเท่าไรๆ มันก็ไม่ไป มันเอื่อยๆ แกก็ชนแดงใส่ตะกร้า

พอแกชนแดงแกเสร็จแล้วก็หยุด ทีนี้รถเขาก็วิ่งปั้งๆ เอา รถกระแทกอีกตกอีก ตมตมตมๆ อีก แกกำหนดอีกให้รถช้าอีก

‘เอ้ รถคันนี้ทำไมวันนี้เป็นอย่างนี้’ เขาวางั้น ทีแรกเขายังไม่สงสัยแก ‘รถคันนี้ทำไมเป็นอย่างนี้ เดี่ยวเร็วเดี๋ยวช้า ธรรมดาวิ่งเร็ว เร่งขนาดไหนก็ได้ แต่วันนี้ทำไมเร่งแล้วก็ยังเอื่อยๆ มันเป็นอย่างงี้รถคันนี้’

พอแกเก็บแดงเสร็จแล้วก็ปล่อย รถก็วิ่งไปเรื่อยๆ พอวิ่งไปกระแทกอีกแดงตกอีก เก็บอีกๆ แกกำหนดจิตใส่อีก สุดท้ายเขาเลยมองหน้าแก ‘เหอ เป็นยังไงหรือยายให้รถหยุด’

‘อ้าว ก็ฉันนั่งอยู่บนรถจะให้รถหยุดยังงี้ มันก็ขึ้นอยู่กับแกแหละ’ ‘ใช่หรือ...?’

สุดท้ายเขาเลยจ้องดูแก เขาแน่ใจว่าเป็นยายคนนี้แหละเพราะมันหลายหนกว่าจะไปถึงที่ลง รถวิ่งเอื่อยๆ แล้วหยุด บางทีหยุดจนกว่าแกจะเก็บแดงเสร็จ

พอวิ่งที่ไรรถกระแทกแดงตกออกไปอีก เก็บอีกอยู่งั้น แล้วกำหนดจิตให้รถหยุดอยู่เอื่อย จนกระทั่งเขาจับได้ ‘อ้อ คงเป็นยายคนนี้แหละทำให้รถหยุด’

‘อย่ามาหาเรื่องนะ’ แกว่า แกขบไม่ตีเอง แกวางั้น ความจริงแดงเราตก แกเก็บแดง ก็เลยกำหนดไม่ให้รถมันวิ่งเร็ว บางทีกำหนดให้มันหยุดมันก็หยุดหลายครั้งหลายหนเขาก็เลยงง สุดท้ายก็มองมาหาเรา มองมาหาแกนะ พอแกเก็บแดงเสร็จก็บอก ไปสิจรด มันก็ไปเอื่อยของมัน ลักเดี้ยวแดงตกอีก เอาอีกอยู่งั้น นี่พูดถึงเรื่องแกกำหนดให้หยุด หยุดได้จริงๆ แกแน่นอนมากแกบอก เรื่องเครื่องยนต์กลไกกำหนดให้หยุด หยุดได้

เลย แกเล่า
ท่านอาจารย์ลี ท่านอาจารย์ฝัน พลังของจิตใช้ในทางนี้เก่งเหมือนกัน กำหนดให้หยุดหยุดได้เลยๆ เครื่องยนต์กลไก นี่พลังของจิตมันต่างกัน ..

อีกคนชื่อโยมหรั่ง (ชาวตราด) แกไปกันสองคน ภาวนาเก่งด้วยกันทั้งคู่ คนนี้แกไม่ค่อยพูด ทุกสิ่งทุกอย่างแกรู้มากนะ คนนี้ยิ่งมากกว่านั้นอีก ทีนี้แกไปเรากำลังเย็บผ้าอยู่ที่กุฏิที่สถานีทดลอง แกขึ้นไปสองคนกับโยมทองแดง เราเย็บผ้ากับพระอยู่เฉยเลยงูฏิเรา ‘มาทำไมกำลังเย็บผ้า ไม่รู้จักเวลาเวลา ยุ่งหาอะไร’

เราว่าเท่านั้นแล้วเราก็หยุด แล้วก็เย็บผ้าของเราไปเรื่อยๆ แกนั่งนั่งทั้งสองคน ลักเดี้ยวไม่นานนัก เราไม่พูดด้วยนี้เราเย็บผ้า เขาดูเราเราจ้อเขาอยู่ตลอดเวลา ส่งจิตไปทีไรจ้อเราอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา เย็บผ้าท่านก็เย็บแต่จิตจ้อเราอยู่ตลอดเวลา ทีนี้เลยร้อน ร้อนทั้งคู่เลย รู้ด้วยกันทั้งสอง นั่นเป็นอย่างนั้น ลักเดี้ยวแกก็ลงไป แกลงไปแกพูดขบขัน

องค์หลวงตา (ถ่ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๐๐)

‘โอ๊ย วันนี้กว่าจะไปดูท่านพ่อบัว ที่ไหนได้พอส่งจิตบิ๊บบ้านจ้อเราอยู่แล้ว ท่านไม่ได้เหยียบผ้า จิตท่านจ้อเราอยู่ตลอดเวลา ส่งที่ไรจ้ออยู่แล้ว อยู่ไม่ได้เรา กลัวท่านมาก เผลอเลย’

มาดูที่ไรท่านจ้ออยู่ที่นี่ เลยถอยจิตออกมา พอจ้อเข้ามาที่ไรท่านจ้อเราอยู่แล้ว ถึงสามหน โอ๊ย ไม่ได้เดี๋ยวท่านจะเขกเอา เลยกราบมับๆ เปิดหนีลงไปเลย พอตอนบ่ายๆ โยมหญิงอยู่ๆ แก้วหว่าระคิกๆ ขึ้นมาคนเดียว ว่าจะมาดูใจเราที่ไหนได้เราดูแกอยู่แล้ว แกไม่ค่อยชอบพูดอะไร นิสัยแกไม่ค่อยชอบพูด ไม่ปากเปราะเหมือนคนนี่ อยู่ๆ แกก็หัวคิกๆ ขึ้นมา

โยมทองแดงถาม ‘ป้าเป็นอะไร’

‘อู๊ย มันขบขัน เรายังจะไปดูจิตท่าน โอ๊ย ท่านเหยียบผ้าอยู่เหมือนไม่ดูอะไร พอส่งจิตเข้าไปที่ไรท่านจ้อเราอยู่แล้วท่านจะตีหน้าผากเรา ท่านเหยียบผ้าท่านดูเรา เลยกลัวใหญ่เลย เลยอยู่ไม่ได้ต้องลงมา จ้องไปที่ไรท่านจ้อเราอยู่แล้ว ก็เปิดเลยเท่านั้น โห้ย ท่านไม่ได้เหยียบผ้า

นะจิตนะ มือท่านเหยียบผ้า จิตท่านจ้องอยู่ที่นี่ กลัวท่านก็เลยลงมา มันอดขบขันไม่ได้ เหมือนว่าจะไปต๋อยท่าน ที่ไหนได้หมัดท่านจ้ออยู่ที่นี่แล้ว’

เลยลงมาหัวเราะก๊ากๆ นะ อย่างนั้นละแก รุ้ละ แกไม่ค่อยพูดแหละ พูดอะไรจริงอันนั้นนะ แกพูดตรงไหนแนทุกอย่าง แกกลัวมากกลัวเราก็นี่มีสองคนฝ่ายผู้หญิง คงเสียไปแล้วแหละ เพราะแกกว่าเราทั้งนั้น โยมทองแดง ตอนนั้นดูอายุ ๕๐ แล้ว โยมหญิงถึง ๖๐ กว่าแล้วแหละ คงเสียไปหมดแล้ว

มีสองคนนี้จะภาวนาดีอยู่ โยมหญิงก็เก่งทางภาวนา ดูใจคนนี่รู้หมดเลย เพราะฉะนั้นแกมานั่งบิ๊บบ้านจะมาดูใจเรา

แกภาวนาดีทั้งสอง คิดว่าจะผ่านได้ทั้งสอง เราดูเข้าวิถีแล้ว เข้าวิถีที่จะพ้น ไม่ถอยแหละ แต่ตอนนั้นยัง ทางจังหวัดจันทน์มีคนหนึ่ง ทางจังหวัดตราดก็มีคนหนึ่ง เป็นผู้หญิงด้วยกันทั้งนั้น จากนั้นก็ไม่ค่อยปรากฏนัก ธรรมดาๆ แต่สองคนนี้สำคัญอยู่มาก ไปอยู่จันทน์คราวนี้

ก็ได้ประโยชน์ สำหรับผู้หญิงก็เด่นอยู่สองคน .. โยมหญิงจะพ้นได้นะ เพราะเข้าช่องแล้ว เข้าช่องจะไปแล้ว โยมทองแดงก็เหมือนกัน ตอนนั้นยัง หากจะไป ถ้างงเข้าจุดนี้แล้วพุ่งเลย ไม่ถอย .. ส่วนนอกนั้นก็มึนธรรมดา พระที่ได้คิดเครื่องเตือนใจมีอยู่เยอะ เราไปจำพรรษาที่สถานี่ทดลองๆ...”

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นที่สถานี่ทดลองๆ เช่นกันแต่คนนี้เป็นโยมผู้ชาย องค์ท่านเล่าไว้ ดังนี้

“...ที่จันทน์นี่ลูกศิษย์ก็มีหลายคนนะที่มีจิตประเภทนี้ ที่จันทน์นี่มีหลายคนอยู่ ผู้หญิงมีสองคนกับผู้ชาย ที่เราทราบชัดแล้วก็คือผู้นี้แหละ คนหนึ่ง เรียกว่าสามคนก่อนก็ได้ ที่ชัดเจนแล้ว ผู้หญิงก็สองคน คนหนึ่งรู้ทั้งจิต จิตใครเป็นยังไงๆ แกรู้หมด คนหนึ่งไม่พูดถึง แต่เรื่องภูมิจิตเหมือนกัน มีผู้หญิงสองคนกับผู้ชายคนหนึ่งที่จันทน์ ที่สถานี่ทดลองนั่นละ ..

โยมผู้ชายคนนี่แกมาพูดให้ฟัง ตัวแดงขึ้นนะ แกโมโหให้ตัวเองนั่นแหละ คือแต่ก่อนแกไม่พอใจในการไปวัดไปวา เขามาชวนก็เคียดโกรธแค้นให้เขา ‘ถ้าหากว่าชวนไปแล้วฆ่าเลย แกจะตามฆ่าเลย’ แกว่าอย่างนั้นละ

เวลานี้จิตแกล้งแล้วเห็นจิตใจคนอื่น โยมคนนี้นะอยู่ที่สถานี่ทดลองๆ .. แกมาเล่าให้ฟัง เห็นจิตเห็นใจคน ใครๆ แกก็เห็น เวลามันกำลังเมาหมัดกิเลสอยู่ เขามาชวนไปวัดโกรธให้เขาทั้งวัน ว่าอย่างนั้นนะแกพูด พูดแล้วดูตัวแกตัวแดงขึ้น แกโมโหให้แกเอง ไม่ได้โมโหให้ใครละ โมโหให้ตัวเอง แหม เวลามันหนามันหนานานานนั่น คือเวลานี้วางแล้วมองเห็นจิตคนอื่น...

(ที่นี่) ท่านสิงห์ทองเป็นพระขี้ดื้อ พอพูดถึงเรื่องรู้จิตใครต่อใคร ท่านคงค้นพินนะทำอยากให้เขาถาม เขาไม่ถามก็เลย (ถามเอง)..

‘ส่วนจิตของอาตมาพันหรือยัง’

‘จิตท่านยังไม่พ้นแต่ละเอียดมากที่สุด ไม่เหมือนท่านอาจารย์นี้พันแล้ว’

บอกชัดๆ เลย แกพูดหน้าตาเฉย ท่านสิงห์ทองหน้าซีด โอ้เราจะหน้าบานหรือหน้าบึ้งก็ไม่รู้ละ แกว่าอย่างนั้นละแกเล่าให้ฟัง ... เวลาจิตใจแกผ่อนคลาย แกเห็นจริงๆ เห็นจิตใจคนอื่นเห็นจริงๆ...”

พักบ้านสามผาน

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านได้พาโยมมารดา มาพักที่บ้านสามผาน อำเภอท่าใหม่ จังหวัด จันทบุรี (ขณะนั้นยังไม่เป็นวัด) แม้กระนั้น ญาติโยมทางสถานีทดลองฯ ก็ยังได้ตามมาฟัง ธรรมและนิมนต์ขอให้ท่านกลับไปอยู่เรื่อยๆ จน บางครั้งเป็นเหตุให้ญาติโยมทางบ้านสามผาน เริ่มรู้สึกอึดอัดอยู่ไม่น้อย เพราะก็เคารพรักท่าน เหมือนกัน ไม่อยากให้กลับไป อยากจะให้ท่าน อยู่ที่นี่นานๆ หรือหากเป็นไปได้ก็อยากให้อยู่ ตลอดไปเลย

ในหนังสือประวัติหลวงปู่พัก สันติธัมโม กล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงเวลานี้ว่า

พระอาจารย์พัก สันติธัมโม

“...พอถึงช่วงเวลาทีหลวงตามหาบัวมา จำพรรษาที่จันทบุรี ณ วัดชากใหญ่ อำเภอแหลม-สิงห์ ก่อนหลวงตาจะกลับไปอุดรธานี ผู้ใหญ่ปิ่น ได้ไปนิมนต์ท่านขึ้นมาพักบนเขาน้อยสามผาน โดยมีพระอาจารย์พักซึ่งยังเป็นฆราวาสตาม ผู้ใหญ่ไปนิมนต์ด้วย

เมื่อท่านรับนิมนต์จึงได้พาคณะ รวมทั้ง โยมมารดาของท่าน ขึ้นมาพำนักที่กุฏิชั่วคราว บนเขา สมความปรารถนาของผู้นิมนต์ ในครั้งนั้น พระอาจารย์พักเป็นผู้ถือบริวารของหลวงตา เอง พร้อมทั้งมาอุปฐากรับใช้ ครั้นรุ่งเช้าก็ คอยถือยามตามเพื่อนำทางว่าควรไปโปรด ญาติโยมทางไหนบ้าง เพราะท่านเป็นคนใน พื้นที่ย่อมรู้หนทางเป็นอย่างดี...”

พอดีในตอนนั้นโยมมารดาก็ป่วยมากด้วย โรคอัมพาต จำเป็นจะต้องได้พากลับมาที่บ้าน-ตาด จังหวัดอุดรธานี อีกทั้งโรคของโยมมารดา

วัดเขาน้อยสามผาน

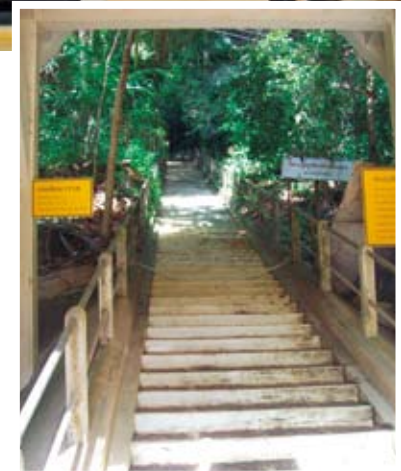
ก็บังเอิญถูกกับยาสมุนไพโรของหมอนั้น จึง เป็นอันต้องจากชาวจันทบุรีมาด้วยความอาลัย ทั้งสองฝ่าย

เพราะเหตุที่ท่านไปจังหวัดจันทบุรีใน คราวนั่นเอง จากนั้นมาชาวจันทบุรีก็ได้ตามมา ศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านที่วัดป่าบ้านตาดไม่ เคยขาด และท่านเองหากมีโอกาสก็จะไปเยี่ยม พื่อน้องชาวจันทบุรีอยู่เสมอเช่นเดียวกัน

สำหรับการเที่ยววัดกรรมฐานในจังหวัด อื่นๆ ของภาคตะวันออก องค์กรหลวงตาได้เคย กล่าวไว้เช่นกัน แม้มิได้ระบุช่วงเวลาทีแน่ชัด ไว้ก็ตาม ท่านได้ยกเอาท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตตโก เป็นต้นเหตุแห่งกรรมฐานใน จังหวัดชลบุรี ดังนี้

“ท่านอาจารย์เกิ่งได้ลูกศิษย์ลูกหามาก เฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายพระอยู่ทางเมืองชลฯ ฆราวาสไม่ค่อยมี แต่พระมีเยอะ ท่านไปอยู่ตั้นๆ บางพระ แถวนั้นแหละ จากนั้นขยายออกวัดวา เราไปเที่ยวหมดแถวนั้นตามหลังท่านไป สำนัก ท่านอาจารย์เกิ่งๆ เราไปเที่ยวตามหลังท่าน ..

เราไปเที่ยวทางโน้น ท่านไปก่อนหน้าแล้ว

บันไดทางขึ้นเขา วัดพิชัยพัฒนาราม (วัดเขาน้อยสามผาน)

เบิกทางกว้างขวางไว้หมด วงกรรมฐานเข้าใจกัน พอสมควรแล้ว เราไปตามหลัง ท่านอาจารย์เกิ่ง เบิกทางก่อน สมชื่อสมนามที่ท่านเคยเป็น อุปัชฌาย์ ญาติศิษย์เป็นธรรมยุต ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น เรียน ก.ไก่ ก.กา ใหม่ ตั้งใหม่เลย เป็นผู้ใหญ่ เป็นลูกเขยใหม่ มันก็เข้มแข็งชิลูกเขยใหม่ ใช้ใหม่ละ นิสัยท่านคุณลักษณะท่าทางน่าเกรงขาม”

